

Akademski pevski zbor iz Ljubljane, po znanstvenem in umetnostnem trudu svojega dirigenta Franceta Marolta naš najboljši in za slovensko glasbeno kulturo najzaslužnejši zbor, ob jubilejnim koncertu v proslavo dvajsetletnice slovenskega vseučilišča 10. marca.

(Foto J. Hafner)

Ilustrirani družinski mesečnik

4

Elitni ples

Veslovanski elitni ples v Oficirskom domu v Beogradu. Nj. kr. Visočanstvi knez namestnik Pavle in kneginja Olga s člani vlade in s svojim dvornim spremstvom gledata kolo narodnih noš, skupina prelepih narodnih noš na prireditvi, slavnostno kolo.

Belgradu

Če rabim album za
fotografije, ga kupim
v trgovini

H. NIČMAN

LJUBLJANA, KOPITARJEVA 2

kjer mi nudijo res krasno
izbiro albumov s pri-
padajočimi oglički po
najnižji ceni

A. VERBAJS

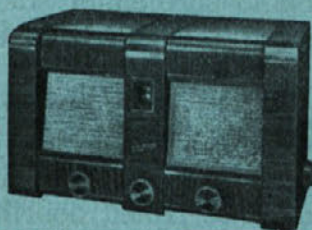
Ljubljana, Gosposvetska 10

GRATZ Telefon št. 28-67

Brzojavi: Verbajs Ljubljana

Tovarniška zaloga elektro-
tehničnega materiala, radio
aparatorov in sestavnih de-
lov. Prevzema v izvršitev
vsakovrstne instalacije. —
Elektromotorji vseh vrst in
velikosti ter njih popravila

Ne pozabite!

Za uspešno
nego nog
samo
originalni

Telefon 49-28

Izletne pisarne, udruženja, društva,
družbe, ki namerjajo prirediti po-
tovanja, navadne ali poučne izlete

v domače ali tuje kraje, dobe pri nas najboljše in najugodnejše
avtobuse za vsako poljubno število potnikov — Zveza z morjem —

AVTOPODJETJE **PEČNIKAR A.**
Ljubljana, Dolenjska cesta 48

Naš nagrada natečaj

za lepe slike
otrok

Če hočete svojim otročičkom in sebi pripraviti prijetno presenečenje, pošljite slike na naslov: »OBISK« — Ljubljana, Kopitarjeva ulica, trgovina Ničman

Na objavo, da bomo razpisali nagradni natečaj za lepe otroške slike, smo dobili toliko odgovorov, da smo morali prvotno zamisel spremeniti in zamisel o nagradah preurediti. Zaradi tega bomo nagrade in drugo kar je v zvezi s tem natečajem, objavili v majski številki. Našim naročnikom in prijateljem, ki se za ta natečaj zanimajo pa sporočamo naslednje:

1. V poštev prihajajo slike otrok naših naročnikov ali slike, ki jih pošljejo fotoamaterji — naročniki.
2. Slike, ki jih žele imeti priobčene v reviji, morajo biti izvirne in čimbolj naravne. Zato prihajajo v poštev zlasti zanimivi posnetki iz življenja otrok, ne pa pripravljene portreti.
3. Slike naj bodo vsaj v polovični velikosti razglednice, še bolje pa je, če nam pošljete negativ. Negative in slike — objavljene in neobjavljene bomo vrnil ob koncu natečaja.
4. Na sliki naj bo napisano ime in naslov otroka, ki ga slika predstavlja, odnosno imena otrok, če je na sliki skupina ali ime in naslov pošiljatelja.
5. Ker prihajajo za fotografiranje otroških motivov v poštev zlasti spomladanski in poletni meseci, bomo sprejemali slike do 15. avgusta, vendar prosimo, da jih pošljete čimprej, da jih bo mogoče čim več objaviti.
6. Razdelitev nagrad bo razglašena v septembrski številki »Obiska«. V poštev za nagrade bodo prišle slike, ki bodo v reviji objavljene. Seveda je zaradi omejenega prostora nemogoče, da bi objavili vse dobre slike, marveč le najboljše izmed dobrih.

Knjigoveznica

JUGOSLOVANSKE TISKARNE

LJUBLJANA, KOPITARJEVA ULICA ŠT. 6-II.

Knjigoveški oddelek: Zaloga knjigovodstvenih in drugih poslovnih knjig za trgovce, urade, ustanove i. t. d. Lastna čitalnica. Izdelava poslovnih knjig po naročilu. — Vezave vseh vrst, od preprostih do luksuznih.

Torbarski oddelek: Lepe damske torbice iz zaloge ali izdelane po osebnem naročilu. Listnice, kovčegi, aktovke, denarnice, pasovi po izberi ali naročilu. — Primerno za darila.

Nizke cene! — Solidno delo! — Točna postrežba!

Pri igri ...

Foto Fiker Gustav, Ljubljana

Gornja slika je ena izmed številnih, ki smo jih dobili na razpis našega nagradnega natečaja za lepe otroške slike

JUGOSLOVANSKA TISKARNA V LJUBLJANI

KNJIGOTISK
OFFSET-TISK • KAMENOTISK • FOTOLITOGRAFIJA
BAKROTISK
KLIŠARNA • FOTOGRAFIJA
KNJIGOVEZNICA

Tiskarna

tiska časopise, leposlovne in znanstvene knjige, umetniške revije, ilustracije, vrednostne papirje, delnice, cenike, prospekte, lepake, letake, koledarje, uradne in poslovne tiskovine, razglednice, etikete itd., posebno goji kvalitetni umetniški tisk ilustracij, tako enobarvni kakor v več barvah

Litografija

tiska po najnovejših metodah v eno- in večbarvnem lito- in fotolitografskem tisku slike, diplome, zemljevide, delnice, vrednostne papirje, lepake, koledarje, cenike, note in ima največji fotografski aparat v vzhodni Evropi, s katerim reproducira slike do 120×120 cm

Bakrotisk

tiska eno-, dvo-, tro- in štiri-barvne ilustracije, prospekte, diplome, ilustrirane revije, razglednice, podobice, kolke, lepake i. t. d. po originalih in barvnih fotografskih snemkih

Klišarna

izdeluje po najnovejših metodah klišeje po fotografijah, risbah in barvastih originalih iz cinka, bakra, elektrona in medenine, za eno- in večbarvni tisk v velikosti do 70×100 cm

Knjigoveznica

izvršuje vse vrste v knjigoveško stroko spadajočih predmetov, od brošur do najfinejših vezav, črtanje in vezavo poslovnih knjig; izdelava galanterijskih predmetov, damskih torbic, listnic, aktovk, kovčkov i. t. d.

Najmoderneje urejen oddelek za fotografijo v barvah po naravi

Posnetki s specialnim aparatom v lastnem alateljju, kakor tudi posnetki v barvah po naravi se uporabljajo za barvne reprodukcije s klišeji, za barvne foto-litografije ali za tisk v treh barvah potom bakrotiska

Strokovni nasveti brezplačno in neobvezno

ILUSTRIRANI DRUŽINSKI MESEČNIK - LETO I. - 1940 - ŠTEV. 4

APRIL

1	PONEDELJEK Hugon, škof
2	T O R E K Frančišek Pavl.
3	S R E D A Benedikt Filad.
4	ČETRTEK Izidor, škof
5	P E T E K † Vincenc Fer.
6	SOBOTA Sikst I., papež
7	NEDELJA 2.pov. Herman
8	PONEDELJEK Dionizij, Albert
9	T O R E K Marija Kleofa
10	S R E D A Mehtilda, dev.
11	ČETRTEK Leon I., p., c.uč.
12	P E T E K † Julij, papež
13	SOBOTA Hermenegild
14	NEDELJA 3.pov. Tiburcij
15	PONEDELJEK Bazil. in Anast.

12. aprila 1912. je umrl v Krškem Janez Mencinger, eden najbolj svojevrstnih in za svojo dobo najbolj razgledanih slovenskih pisateljev. V svojih delih je obravnaval — v razliko s preprostimi realizmom svojega časa — vsa estetska, filozofska, narodnostna, verska in politična vprašanja, zlasti v klasični »Hoji na Triglav« in v fantastično-filozofskem romanu »Abadon«.

5. aprila 1722. je umrl v Kamniku jezikoslovec in nabožni pisatelj oče Hipolit. Njegovo najpomembnejše delo je obsežen slovensko-nemško-latinski slovar ter prevod Tomaža Kempčana »Hoja za Kristusom«.

11. aprila 1804. je pri Sv. Benediktu umrl Mikloš Kūzmič, prekmurški pisatelj, ki je spisal veliko nabožnih knjig v prekmurščini in je zaslužen za narodno ohranitev panonskih Slovencev.

15. aprila 1854. se je rodil v Bukovju pri Celju oče slovenske stenografije Anton Bezenšek, ki je za Slovence, Hrvate in Bolgare priredil Gabelsbergerjev stenografski sistem. Bil je začetnik zблиževanja in kulturnega sodelovanja med Bolgari in Slovenci. Spisal je prvo bolgarsko-slovensko slovnico. Bolgarom pa je sestavil celo vrsto učnih knjig in je večino življenja prebil v Sofiji.

22. aprila 1878. se je rodila v Ljubljani Zofka Kvedrova. Doslej ena najpomembnejših slovenskih pisateljic. Med pomembnejšimi njenimi deli so: »Misterij zene«, »Ljubezen«, »Njeno življenje« in hrvaški roman »Hanka«. V hrvaščino je prevedla izbor slovenskih novel. Kot urednica in publicistka se je borila za ženske pravice, močno pod vplivom svojega burnega in nesrečnega življenja.

23. aprila 1797. se je rodil pri Sv. Petru blizu Radgone Peter Danjko, pisec nabožnih knjig za štajerske Slovence. 1823. je izdal svojo slovensko slovnico s posebnim pravopisom »Danjéico«, ki pa ni obveljala.

25. aprila 1912. je umrl na Reki Josip Gorup, »veliki trgovec«, kranjski deželni poslanec, glavni delničar Ogrsko-avstrijske paroplovne družbe ter avstrijskega Lloydja, redke slovenski bogataš, ki je veliko svojega premoženja dal za slovenske kulturne potrebe. Izdal je drugi in tretji zvezek Gregorčičevih poezij, omogočil zadavo liceja v Ljubljani ter utemeljil različne ustanove za študente.

26. aprila 1899. je umrl v sloviti ljubljanski cukrarni za jetiko Dragotin Kette. Poleg Murna in Cankarja začetnik moderne slovenske poezije. Njegove pesmi so izšle leto dni po smrti v zbirki »Poezije«.

27. aprila 1896. je umrl v Ljubljani nabožni pesnik, pisatelj, misijonski delavec in dolgoletni urednik »Zgodnje danice« Luka Jeran.

16	T O R E K Hilarij in Tac.
17	S R E D A Anicet, papež
18	ČETRTEK Apolonij, muč.
19	P E T E K † Leon IX., p.
20	SOBOTA Marcelin, škof
21	NEDELJA 4.pov. Anzelm
22	PONEDELJEK Soter in Gaj, m.
23	T O R E K Adalbert, škof
24	S R E D A Jurij, mučenec
25	ČETRTEK Marko, evang.
26	P E T E K † Mati d. sveta
27	SOBOTA Peter Kan., c.uč.
28	NEDELJA 5. p. Križeva
29	PONEDELJEK Peter, mučenec
30	T O R E K Katarina Sij., d.

I.

Peto jutro po prvem pomladnem dnevu je vstala bolj zarana ko navadno, zakaj ponoči je imela mučne sanje. Nekdo iz poznanstva je nepričakovano umrl: tik preden je dobro zaživel, se je z grenkim nasmehom poslovil od tega sveta.

Pogledala je skozi okno. Jutro je bilo megleno in vlažno, dim premoga je negibno ležal v zraku. Oblekla se je in šla v cerkev, kajti bila je nedelja. Čutila je, da se bo z njo zgodilo nekaj odločilnega. V duši sta ji živeli skrb in lahkota, na ustih in očeh sta se menjavali radost in zamišljenost. Ko pa je gledala v glavni oltar, se ji je vsa težka negotovost počasi razpršila in polagoma jo je zajel čudovit mir.

Po maši in obhajilu je odhitela domov in se v naglici spravljala na pot. Pobrala je sladke jestvine, ki so ji bile ostale od nedavnega godu, povedala, da se vrne šele zvečer, in odšla na postajo. Kupila je vozni listek za več ko sto kilometrov oddaljen nepomemben kraj, sedla v vlak — in ko je mesto vedno hitreje ostajalo zad, se ji je razlil po obrazu vesel, sanjav nasmeh.

Vrstile so se vasice, kratki predori, hoste, polja, potem prvi vinogradi, dokler ni vlak piskajoč pridrvel iz zadnjega predora in se ustavil med samimi zidanicami in trtji.

Tedaj se je dvignila, vzela svoje reči in izstopila. — Danes sem sama svoja! — si je govorila z velikim ugodjem. — Nihče ne ve, kje sem, še slutiti ne more. Vsemu sem ubežala, niti sled ni ostala za mano. In nikomur ne bo treba dajati odgovora za to svojevrstno pot po neznani pokrajini. Ti moj ljubi Bog, kaka blaženost je prostost! —

Cez njive je zapihljala sveža sapa.

— A samemu sebi ne ubeži nihče! — je potnico obšlo spoznanje. Ustavila se je in gledala naokrog, da bi se raztresla. — Nihče! Kaj bi se potem človek slepil? —

Snežno morje zvončkov naznanja tako zaželeno pomlad.

Po ljubki globeli je žuborel potoček. Tuja potnica je prispela v slikovite in prijazne vaške loke. Med obrežnim vrbovjem je nabrala prvih mačic, jih pomešala s trobenticami in šla dalje s tiho tolažbo, da bo nekam že prišla. Na prisojnem bregu je utrgala pet ali šest zvončkov. Imela je že lep zgodnjepomladni šopek. Z vrh brega se je spet ozirala na vse strani. Dež je bil jenjal. Trudna jo je mahnila proti položnemu hribu. Ko je stopala mimo leščevja, je odlomila nekaj mladih vejic z bujnimi abranci. Nenadoma pa je pogledala na uro in se zdrznila. Slo je na eno. Dve uri že hodim! je vzkliknila. Zašla sem! Nedaleč je zagledala stezo, potem pa je naglo koračila po njej; med gostim grmičevjem, kamni in redkimi drevesi je naposled dospela do temne lesene hiše, ki se je z ostalim gospodarskim poslopjem stiskala med gričema.

Na cilju! si je dejala, a si je morala takoj priznati, da si je svoj cilj drugače predstavljala. Ko je stopila proti vežnim vratom, se je vreščé razbežala tropa kokoši.

Gospodar jo je začudeno pogledal, zmajal z glavo, se nasmehnil in pokazal z roko.

A ko se je znašla pred hišico, jo je obšla zadrega. Kaj naj reče? Po kaj prihaja, tujka, k neznanim ljudem? Ali naj se predstavi? In če ne pove svojega kraja in imena, kako more biti kmečki človek do nje zaupljiv? Ah, zakaj je sploh prišla?

Bila je v tako mučnem položaju, da je iz prirojene svojeglavosti že sklenila iti mimo, tedaj pa je iz sobe prišla drobna ženica in stopila na prag.

— Dober dan — — Ali sem prav prišla? Ali ste vi — —? Jaz sem iz Ljubljane. Slišala sem, da živite v veliki samoti, in sem — —

Nenadoma ji je zmanjkalo še teh zmedenih besed. Pogledala je v tla in čutila je gorkoto v licih.

Začudena ženica jo je ljubeznivo povabila:

— Stopite noter, saj ste čisto mokri! —

In je stopila po razdrti veži in skozi nizka vrata v sobo. Sedla je na klop k topli kmečki peči. Še vedno je bila v zadregi. Ozirala se je okrog. Videla je svete stenske podobe, ljubka okenca — a pri mizi je sedela ženica in z zanimanjem gledala neznanko.

— Pa kako ste vendar mogli najti to samčino? —

— O, saj sem zašla prej, mislila sem, da ste više. Nekaj so mi povedali, pa tudi brala sem, kar je pisal vaš — — in sem si rekla, da moram to sama videti. —

Razvezala je in razložila po mizi, kar je bila prinesla s seboj. Za dva skromna ženska želodca je bilo videti dovolj.

— To je vse od mojega godu, veste — —

Ženica je bila tako prevzeta spričo vsega tega, da dekleta niti za ime ni vprašala.

— Glejte, s tem srebrnim trakom homo pa povezali rožice in to, kar sem nabrala med potjo. —

Ko je ženica držala v rokah šopek trobentic, zvončkov, mačic in leskovih vejic, ji je prišla v srce velika milina.

— Oh, še nekaj bonbonov je tu. To so taki majhni pirhki. Niso res srčkani? —

— To bom vse prihranila zanj, ko pride o Veliki noči na počitnice. Zelo bo vesel! —

In ljubeznive materinske oči so zrle v neznanko. Tako je drobna in suha ta gosposka deklica, in vendar ima dobro srce in je domača in preprosta!

— Ali ga vi poznate? —

— Da, — je tiho odgovorila. — Nekoč smo bili skupaj, a od tedaj je minilo že več mesecev. Poznam ga, priden —

Zunaj pa je šumel pomladni dež.

Meščanka je poslušala tiho šumenje dežja in v njeni duši se je rodila želja, da bi mogla biti vedno tako pri dobrih, ljubih ljudeh.

Prišel je čas odhoda na postajo.

— Spremila vas bom, — je dejala mati.

Ko sta šli po stezi, pa je govorila:

— Kako hitro je danes minil popoldan! Kako se to meni milo zdi, da ste prišli v mojo samčino! Pridite, pridite poleti, ko bo bolj s čim postreči! —

— Bom prišla, — je s tiho radostjo odgovorila, potem pa prepričevalno rekla: — Vam bo nekoč še zelo lepo, boste videli! —

Tako sta dospeli na postajo. Ko sta se ljubeznivo in domače poslavljali, je mati naročila:

— Pa njega pozdravite! —

V tistem trenutku pa neznanka ni mogla spregovoriti besede, ampak je samo pokimala in njene temne oči so tiho zažarele.

II.

Tistega dne, ko sta sonce in jug používala tenko plast snega, ki se je bil vsilil zjutraj med dežjem in obležal po mestnih strehah, sem pred stolno cerkvijo srečal deklice, ki se je z nekaj drobnimi knjigami in zvezki med zadnjimi vračala iz šole. Ker mi je bila znana z neke družabne prireditve in sem jo vrh tega potem nekoč imel v mislih — to sva vedela le midva —, sem jo tudi to pot resno pozdravil in hotel dalje. A kar sem pričakoval — da pojde namreč spet mračno in zamišljeno mimo —, se ni zgodilo. Ustavila se je in smehljaje se v očitni zadregi spregovorila:

— Dovolite, da vam izročim pozdrave z doma. —

— Kako? S kakega doma? —

— Včeraj sem bila pri vas v Rodinah. —

— V Rodinah, gospodična? Saj to ni mogoče! —

Tedaj sem se v začudenju pričel glasno smejati. Gledal sem to drobno deklico, ki v zadregi ni vedela, kam bi dala roke.

— Vi ste bili v Rodinah, pri moji materi? Tako daleč? Kdo pa je bil z vami kot kažipot? —

Ob teh besedah, ki so bile več ko gola radovednost, je dvignila obraz.

— Sama sem bila. Brala sem, kar ste pisali, a tisto noč potem se mi je sanjalo, da ste — — — umrli kot mlad doktor... Oprostite mi, če nisem storila prav, da sem šla — —

Njena plahost in zadrega sta bili tako prikupni in novica tako izredna, da mi smeh ni hotel z obraza.

— Zelo lepo ste napravili, gospodična. Lahko si mislim, kako vam je bila mati hvaležna. Tudi jaz se vam zahvaljujem. Vem, da se bova še srečala. —

Stisnila sva si roko in se ločila.

V toplem soncu in pustih, hladnih večerih me je potem mučil odgovor na mnoga vprašanja. Zakaj je to napravila? Ali iz gole radovednosti in otroške naivnosti ali iz osebne nagnjenosti? Kako naj to doženem? Kako naj načnem z njo to nenavadno in zapleteno zadevo?

Ko je v vrtincu teh in takih vprašanj minilo nekaj mučnih dni in ni bilo nikamor izhoda, sva se po naključju spet srečala.

— Gospodična, če vam je prav, vas nekoliko spremlim. Rad bi se malo pogovoril z vami. —

Šla sva po obsijani ulici.

— Jaz sem slab računar, gospodična, — sem se po začetnih vsakdanjostih izpovedal, — ne smete mi zameriti. Toda povejte mi, ali ste šli v rodinsko tišino le iz meščanske radovednosti? —

Gledala je v tla in molče stopala ob meni.

— Če vas je tja gnala zvedavost, da na lastne oči vidite siromaštvo, potem ni lepo, kar ste napravili. Ni lepo! In meni je nerodno in —

Uprla je vame svoje temne oči in usta so ji zadrhela. Trpko sem se nasmehnil.

— Nisem vas hotela žaliti. Večkrat me obide želja, da bi sama videla, o čemer slišim ali berem. Nekoč sem jo na primer kar na lepem mahnila daleč v Prekmurje. Čutil sem, da se izmikam.

— Prosim vas, gospodična, povejte mi, zakaj ste — —

Prenehal sem, kajti bilo je jasno, da se bom po tej poti le še bolj zapletel in osmešil.

— Če pa ste se iz dobrosrčnosti napotili v mojo domačo samoto, potem sva si prišla po vaši zaslugi zelo blizu in jaz vam tega ne bom mogel pozabiti. Potem ste res nenavadna deklica! —

Ob teh besedah sva se sredi drevoreda ustavila in se spogledala. Tedaj sem imel občutek, da se je odgrnila zadnja zavesa med nama.

— Dragi ste mi, gospodična. Toliko sem dobrega in pohvalnega slišal o vas od tiste novembrske prireditve. Res —

Zadrego je bilo vedno teže prikrivati.

Po golih kostanjih, ki so se komaj začeli napenjati, so skakljale prve ptice in boječe naznanjale novo pomlad.

— Mnogo sem mislil na vas od najinega prvega srečanja. Ko sem po govorjenju drugih presodil vas in vaš položaj, sem se izogibal ožjemu znanju z vami, kajti taka deklica, kot ste vi, zasluži vso srečo, jaz pa — —

Strmela je vame s sijočimi očmi.

— Jaz pa bolj sejem bolečino ko srečo. Moje srce je ko živo srebro.

Se vedno me je gledala kot čudo in ni spregovorila besedice. Premaknila sva se in počasi korakala po drevoredu.

— Vem, da ste dobra deklica. Mislim, da sva se po vašem obisku srečala na sončni poti. To je nekaj tako izrednega, da vam ne morem povedati. Misel mi pravi, da bi se moj in vaš svet — —

Tedaj sem jo pogledal in videl, kako tudi ona zardela upira oči predse v peščeno pot.

— In zdaj, — sem tiho nadaljeval, — ko več ni mogoče nazaj, vas vprašam: Gospodična, ali me hočete takega, kakršen sem? Ali ste pripravljeni z menoj potrpeti?

Akacijev cvetje se je umaknilo prihajajočemu poletju.

— Jutri pa odidem domov, da nam paglavci črešenj ne olomijo, — sem počasi povedal.

Gledala sva se in bilo je hudo ob slovesu, ki je moralo priti prej ali slej.

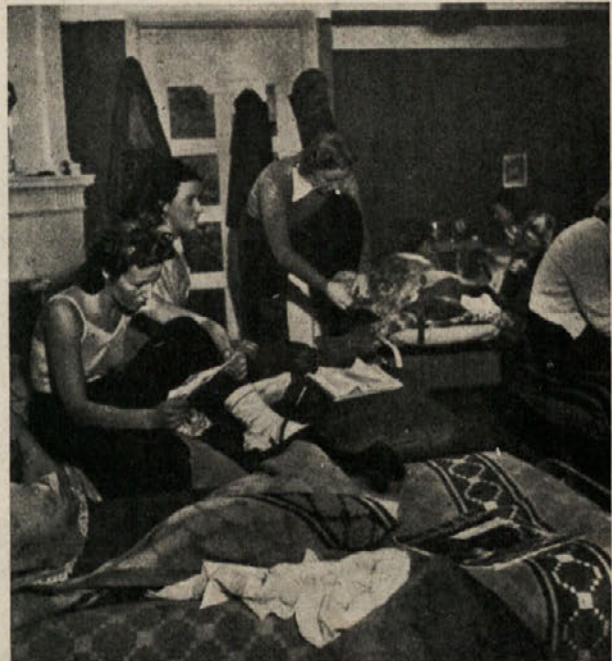
Otožno je obljubila:

— Vsak dan bova skupaj, kljub veliki razdalji. —

Zbogom, Ljubljana!

Zasijalo je pekoče junijsko sonce. V vetru se je med visoko travo upogibalo ko brina polno sadno drevje. Krog mene je bila velika in veličastna prostost.

Sedel sem v senci košate kutine in ljubeče zrl na črešnjo, ki je vsak dan močnejše rdela, in odganjal požrešne srake, ki jih je vabil prvi sad.

Članice finske ženske bojne organizacije »Lotta Svöer«, ki so se proslavile s čudovitim junaštvom in požrtvovalnostjo, se pripravljajo zjutraj na svoj težavni pohod za ranjenci.

Na bližnji njivici je mati ogrinjala krompir. Divje cvetje in bohotno grmovje je širilo sočne dišave.

Ko so zlatili in srebrili nebo večerni oblaki in so se med njimi prižigale zvezde, sem ležal pred hišo in poslušal, kako si odpevajo slavčki po omejkih. Mati je prišla od ognjišča na prag in si pomencala zakajene oči.

— Cepika bo kmalu zrela. Povabi zdaj našo gospodično, ki mi je takrat prinesla rožic. Naj pride, če more, da ne bo mislila, da nimamo nikdar nič. —

Z veliko skrbnostjo je spekla okusno potico, nabrala je slastnih temnordečih jagod, lepo pregrnila obe postelji, na mizo dala imeniten starinski prt in šop rdečkastih nageljnov. Zunaj je sijala svetla nedelja in za okenci se je drevje majalo v vetru.

Po ozki stezi sva med visoko travo priskakljala ko otroka. Z dobrove naju je pozdravljal cvetoči šipek.

A ko je na pragu zagledala čakajočo mater, je komaj vidno zardela.

— No, vidite jo, to revico drobno! — sem vzkliknil.

A gostiteljica je po prisrčnem stisku roke pokazala na polno mizo, potem pa skromno obsedela pri peči in toplo gledala gospodično, ki se je v tej sobici gotovo počutila mnogo drugačneje ko prvič.

— Šopek je pa še vedno na stenskem koledarju! — se je tiho vzradostila. Previdno ga je vzela v roke in ga ogledovala.

— Midva, — je rekla mati, — skrbno paziva, da se ne zdrobijo te suhe rožice. —

— In bo tudi ostal ta častitljivi spominček na tvoj prvi prihod v našo tišino! —

Spogledala sva se in se nasmehnila.

Potem sva šla k črešnji. Trgal sem sočni rdeči sad in ga metal deklici v predpasnik.

— Oh, kako si zdaj lep, ko si ves razmršen in v raztrgani srajci! —

— Hm! —

Ob tem pomenljivem vzkliku me je poščegetal smeh. Spodaj pa se je razgledovala naša gospodična po ze-

lenih, valujočih dobrih in ko se je spet ozrla kvišku, da prestreže črešnje, so se srečale najine oči.

— Kako lepo je tukaj! — je vzkliknila.

Od hiše je prihajala mati s svetlo košarico. Drevje onkraj njivic je šumelo ko slap.

Skočil sem s črešnje in odšli smo v senco in tam uživali božji dar hkrati s pisano potico. V gošči je žvrgolel slavček, da bi ga človek poslušal ure in ure, in v zraku je mrmralo tisoč nevidnih žuželk.

— Da moreš ostati pri nas, deklica! — sem šepnil.

— Ko bi mogla! — je vzdihnila, da so ji zasijale oči.

Nekje blizu je v visoki travi godel samozavesten muren. Modrikasti poljanski hribi za vinsko gorico so se kadili v nizkem soncu.

— Ubožica, veruj v bodočnost! —

Umaknil sem pogled pred njenimi zaupljivimi in hvaležnimi očmi. Neznansko slabotnega sem se počutil spričo težke odgovornosti, spričo truda prihodnjih let.

— No, pomenita se še kaj, ker je blizu čas odhoda! — sem se okrenil k materi, ki je sedela tiho in skromno.

Ko sta kramljali, sem deklici napolnil košarico s črešnjami, nageljni in šopkom dišečih jagod. Na vrh sem zataknil poln črešnjev žanjelj.

Šla sva med vinogradi, kjer se je razcvetela trta. Sladke vonjave so se širile po zraku, da bi se človek najraje predal pozabi in brezčasnosti. Sonce je bilo tik nad goro. Z rëbri je bilo slišati neugnano kukanje, da se nama je širilo srce.

— Pridi, deklica, na naš dom, kadar ti bo hudo. Pri nas ni nemira ne joka, pri nas je pozaba. —

Stisnila mi je roke in zašepetala:

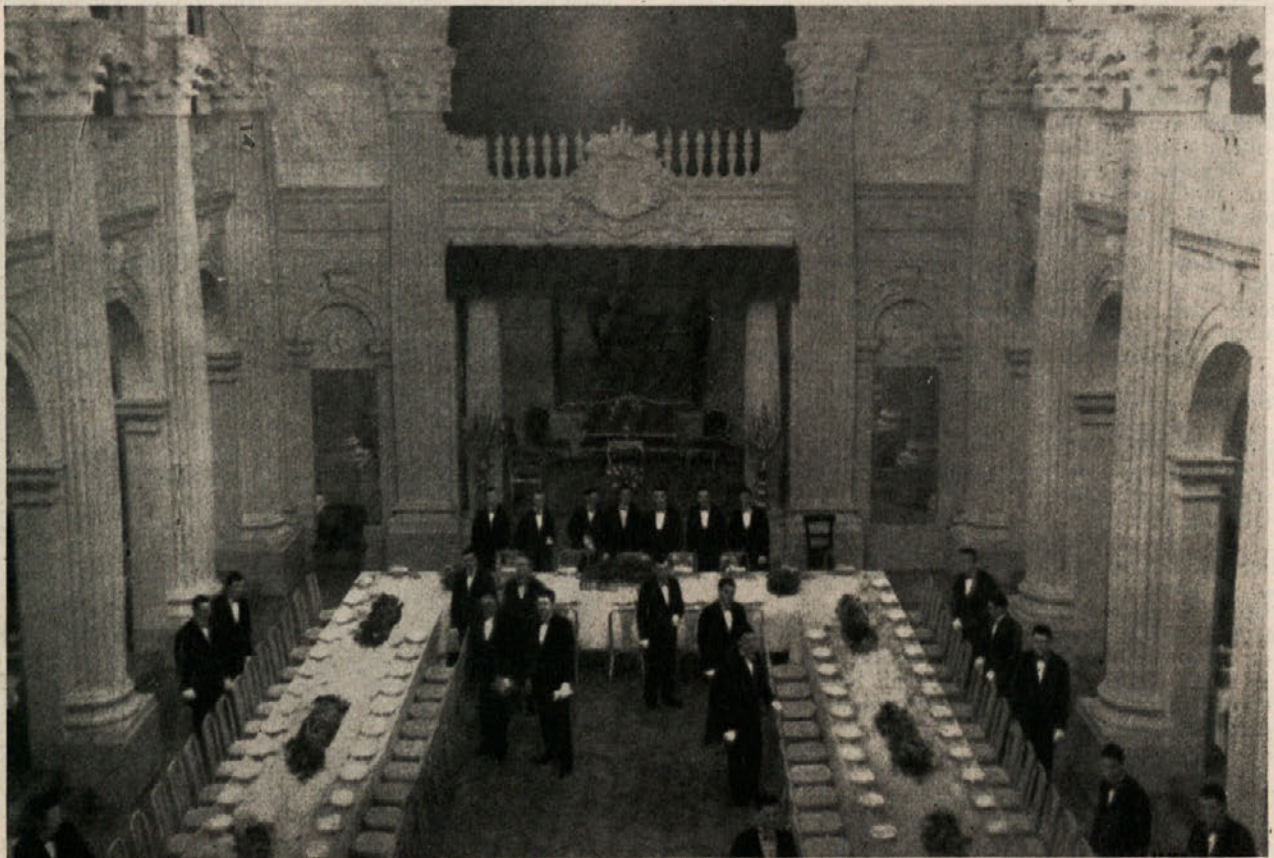
— Kako si ti dober! —

— Nisem, to vem! Šele ti me boš napravila dobrega.

Sredi belega prosa so na gredah kipele raznobarvne vrtnice. V kostanjevi rëbri nad železniško proggo je šumel večerni veter.

Kmalu je milo zasijala prva zvezda.

(Iz zbirke »Dile in odmevi«.)

Slavnostna dvorana v Belem dvoru na Dedinju, pripravljena za slovesno kosilo.

V Lienzu dežuje, dežuje, dežuje...

Ze tretji dan nestrpno posedamo po trdih posteljah v »Jugendherberge des DOAV« in čakamo, da ostri vrhovi Lienških Dolomitov raztrgajo sive oblake. Barometer že od prvega dne odločno kaže izboljšanje. Vemo, da nesramno laže in dolžimo krčmarja goljufive zveze s kazalcem. Najini tovariši so skoraj sami Dunajčani, vitki, dolgokraki, plavalasi dečki brez resnosti. Dva se pretepata s čevlji, trije proučujejo zemljevid, nekdo piše rožnato pisemce nazaj na Dunaj... Dolgčas. Zehanje. Včasih se kdo dvigne in brez besede odide čez ulico v mlekarno. Ko se vrne, sede na posteljo, preštevata nikljasti in bakreni drobiž in mrmra predse litanije kletvic. Potem se spravijo nad naju in zopet premlevamo staro zgodbo o naših obupnih cestah, o naši politiki... O Jugoslaviji vedo izredno malo. To je zanje dežela roparjev, tatov, oderuhov, krivovercev — kratko: dežela, ki bi je bil Karel May zelo vesel. O Slovencih niso še slišali ničesar, vsaj spomnijo se ne. Tako hočeš nočeš razlagava naše kulturne, politične in gospodarske težnje in borbe.

Ob 11. nenadoma plane v sobo plavalasi dolgin.

»Hallo! Gema, gema!«

V hipu smo pokonci. Res, enakomerno trkanje na pločevinasto streho pod okni je prenehalo. Oblaki so se začeli trgati. Tu in tam je videti kos umitega neba ali oster rob rdečih Dolomitov. Spogledamo se.

»Pa gremo!«

Štirje se odločimo za Veliki Klek. V nekaj minutah pospravimo, poravnamo račune in otovorimo kolesa. In že ostaja prelepo mestece vzhodne Tirolske, »mesto vrtov«, za nami. Ob cesti leže razvaline rimskega mesta Aguntum, nad katerimi kraljuje velik križ.

Nebo se vedri, mi pa tudi. Ko se mučimo v breg, žvižgamo in godemo vsak svojo pesmico. Strmec je precejšen. Kmalu nam poide beseda. Potne srajce se nam lepijo na pleča. Z višin veje mrzel veter. Mimo nas hite avtomobili in limuzine vseh mogočih evropskih držav. Neki Anglež, dolgin čudovitih mer, ustavlja svojo rdečo lakirano barko na vsakih sto korakov, dočim njegova spremljevalka na videz popolnoma brezbrizno fotografira. Ozremo se. Saj je res čudovit razgled na zadnje vrhove Dolomitov in na pisano ponjavo tam spodaj, kjer leži Lienz. Na tem polju so naši pradedi premagali Bavarce in si odprli vrata do izvira Drave in

še dalje, do — Tagliamenta. To je bilo leta Gospodovega 611. Danes pa o teh mogočnih časih priča le še kako zamotano ime gorskega potoka, o katerem se nemški učenjaki zaman trudijo, da bi ga razložili...

Kako je dobro del ta oddih!

Končno pririnemo na Iselsberg. Izredno lep in idiličen hribovski kraj s pohlevno cerkvico in lesenimi hišami. Vmes je nekaj hotelov z vsem udobjem za razvajene Evropejce, a na zunaj tega ne opaziš, ker je slog teh stavb čudovito skladen in domač. Vrh prelaza stoji mejnik, ki razmejuje Koroško in Vzhodno Tirolsko. Ko se cesta nagne navzdol, smo zopet na Koroškem. Toda voziti je nemogoče, prestrmo. Erich tvega in se spusti prvi, mi trije oprezno za njim. Toda že za prvim ovinkom ga najdemo: sedi v jarku, zraven leži kolo. Že od daleč nam kaže zadnjo os in si piha v prste.

Kmalu smo spodaj. Winklern, lepa vas s prelepo gotško cerkvico in vitkim zvonikom, ki kakor prst kaže v nebo. Sproščeno planemo na kolesa in zdrčimo... Prastare vasi s slovenskimi imeni ostajajo za nami. Blizu Dolj (Döllach) se utrujeni ustavimo in potrkamo na duri lesene koče. Nikjer žive duše. Odpremo vrata, pa nas vrže nazaj. V kuhinji se grozovito kadi, da ne vidimo niti dva metra v notranjost. Kličemo in kličemo. Po dolgem času nam nekje v zgornjih prostorih odgovori čudno stokanje. Neskončno štorkljanje, potem se prikaže na pragu starejša ženska krepko »zagorelih« lic in rok. Njenega »zagorelega« krila se tišči kopa prav tako »zagorelih« otrok. Po dolgem času se ojunaci France in v pristnem narečju zatuli proti ženski:

»Grüaß Gott, Mutta!«

»Grüaß Gott!«

»Ali imate liter... mleka?«

»Preveč, preveč!« plane Erich in na vso moč pomelljivo pogleda.

»Pa pol litra...!«

»Preveč! Četrť bo dovolj!«

»Na, pa četrť!«

Po dolgem čakanju pricijazi stara lonček mleka. Tudi lonček je bil krepko »zagorel«. Smrt prezirajoči smo zapovrstjo naredili požirek... Erich se je mučil z obupno nakremženim obrazom in izbuljenimi očmi. V mleku so plavale saje, on je menil, da osnovne sestavine hleva. Nazadnje je zaprl oči in junaško požrl, potem je olajšano vzdihnil... Sedaj smo zabavljali skoraj do Heiligenbluta; snovi je bilo dovolj, cesta in mleko in ženska.

Še strm ovinek in za ovinkom — Heiligenblut — Sveta kri!

Od stare, napol pozabljene, idilične gorske vasice je ostala le še prelepa gotška cerkvica s šilastim zvonikom. Okoli in okoli pa asfalt, beton, hoteli; avtomobili vseh znamk švigajo med pisano množico. Uniformirani hotelski slugi love ljudi za svoje hotele, kakor kje sredi najmodernejšega vlemesta — Berlina, Pariza, Dunaja.

Nekje za šilastim zvonikom bi se morala bleščati strma konica Kleka, toda danes jo pokriva siv oblak. Dunajčana odkrijeta v vrvežu kmalu svojega znanca, ki jima obljublja čudovite reči, zabavno družbo, krasne sprehode, poceni stanovanje... Sežemo si v roke in si želimo srečno pot.

»Na svidenje!« — Kje? Bog ve!

Midva s Francetom počasi kreneva proti cerkvi. Kolesa prisloniva k zidu in vstopiva v mračno lopo. Cerkev je krasna. Človek kar utone v dišečem mraku. Vitki gotski svodi kipijo nad teboj, kakor da so brez teže. Tam spredaj starinski

Sveta kri — Heiligenblut.

krilni oltar in rdeča lučka... V to tesno cerkev so včasih vreli romarji od vseh strani. Prenekateri Slovenec je bil med njimi. Tukaj so iz obsedenih izganjali hudiča. Pod cerkvijo je temna kripta z grobom sv. Brikcija, ki je, kot baja legenda, našel nekje v bližini smrt pod snežnim plazom.

Ne vem, koliko ur sva spala. To tudi ni važno. Po strmih, lestvi podobnih stopnicah zlezava dol. V tesni kuhinji sedi za mizo inž. Debora. Široko se nama smeji. Saj res! Snoči naju je sprejel — slovensko. Ko sva sključena v dve gubi na vso sapo pritekla do kočice, je stopil razkoračeno na prag in se nama do brodušno zarezal.

»Le noter, hudiča...!«

»O, vi pa znate slovensko...!«

»Pa ne malo, hudiča!«

»No, hudič je že slovenski...!«

In slovenski hudič (na uho povedano: četudi hudič, vendar ti zacinglja slovenska beseda v tujini in vrh tega še iz tujčevih ust kot srebrn zvonček!) nas je na prvi mah sprijateljil.

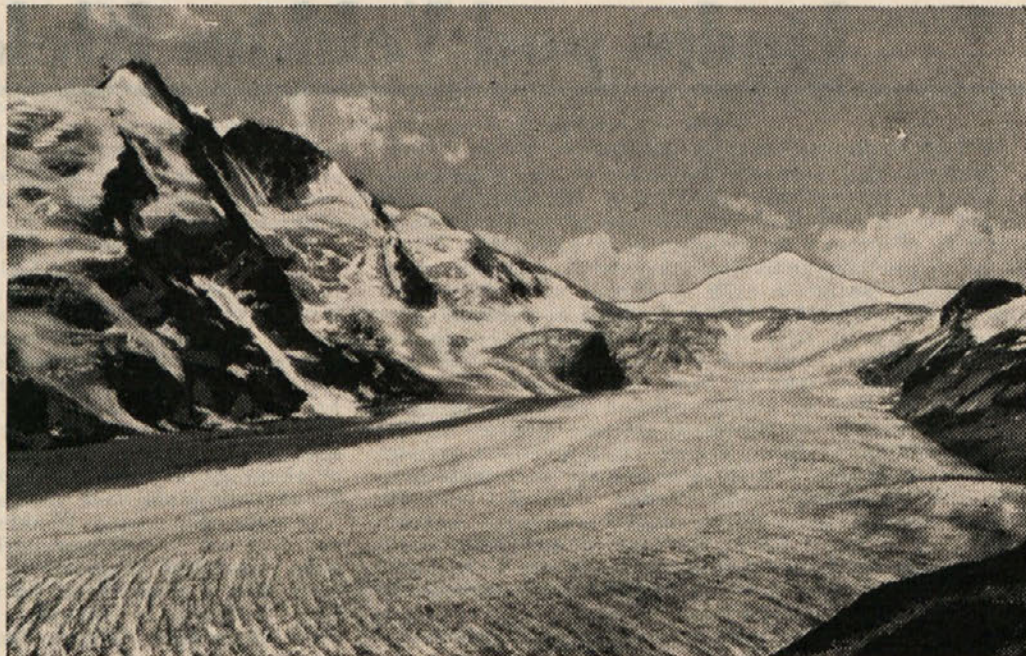
»O, dobro jutro, gospoda Slovenca! Že pokonci? Malo zgodaj bo, sedaj je šele devet. No, prav! Predlagam, da jo mahne na sprehod.«

Takoj se strinja. Mimogrede zvrneva vase še skodelico zavretega mleka in že gremo. Zunaj tuli veter, se upre v naše plašče in jih napne kot jadra. Vriskaje planemo preko trate. Saj to je cvetna ponjava, živo pisana kot baročni gobelin. Ne veš, kam bi stopil in nekam hudo ti je, ko z vsakim korakom pomečkaš na desetine cvetlic.

Pogled navzdol je nepopisen. Tesna dolina okrog se koplje v soncu. Sedemo pod mogočno smreko in molče opazujemo. Potem priplava do nas pesem zvoncev, se bori s tulečim vetrom... omaga in se zopet povrne... Rdeče kočice na strmih pobočjih kar žive v soncu... Potem se razživi tudi naš pogovor in na mah smo sredi razprave o lepotahtah te naše preljubne solzne doline. Gospod Debora je kozmopolit. Njemu je čisto vseeno, če je naš Martuljek še lepši kot tole tu. Ves tih obljublja, da bo prišel ob prvi priliki pogledat. Takih Nemcev pa ni veliko...

Široka cesta je oživila. Nekaj »ubogih vragov«, kolezarjev s polnimi nahrbtniki volje in idealizma rine navzgor. Vrhovi žare v soncu in ledeniki zapeljivo blešče. Med »špicami« visoko gori preko treh tisočev se pode beli oblački kot zagonetne čarovnice.

Potem se vrnemo v kočico. Kuhinja je že polna ljudi. Gospodinja je skuhala slovite »knödle«. Saj res, praznik je. Kako dišijo! Kako bi nama teknilo! Na tihem že računava, koliko bi veljala takale porcija. Toda France je odločno proti, zato se odločiva za skromnejši »program«. Na koncu mize sedita dva turista, gospod starejših let in lepo dekle, ki divje »strelja« s svojimi črnimi očmi po okolici... Ko popijeta čaj, odideta. Potem se iz delavske kantine sem priziblje čuden svat. Oblečen je v špehaste irhovke, v sivi jopič z zelenimi našivi, na kuštravi glavi pa mu čepi oguljen klobuk z gamsovo brado in smrekovo vejico. Zelo me zanima. Kakor odmev ponovi vsak stavek, ki ga izgovorimo. Potem sam zase doda še kaj iz svojega. Tudi on si želi mastnih emokov in slin se mu cede v pravem pomenu besede. Potem upre svoje mežikajoče, mišje oči k štedilniku,

Ledenik Pastirica — Pasterze pod Velikim Klekom.

kjer se suče mlada in lepa inženirjeva gospa in kakor nehote se mu izvije izza črvinih zob: »Joo, dos is ne lescher Frau!« Nato se nenadoma veselo zareži.

Zraven njega sedi neobriti dobričina, šofer Toni. Uslužben je pri cestni upravi in prevažna čez Hochtorgradbeni material. Ceste daleč naokrog ima v mezincu. »Kaj iz Innsbrucka bi radi s kolesi dol v Fulpmes? No, če radi rinete. Cesta je zelo strma, jaz bi šel na vašem mestu z železnico. In v München bi radi preko Seefeld? Res je, da je cesta sijajna, toda za tistega, ki se vozi iz Seefeldla dol! Najpametneje, če greste iz Innsbrucka nazaj do Rotholza in potem preko Jennbacha. Tako ste v enem dnevu v Münchenu. Cesta res ni najboljša, toda pokrajina je čudovita!«

Gospodar neprenehoma kima, prižiga potrpežljivo svojo nagajivo čedro in se smeji. Če kaj zine, je gotovo modra in hribovska jedrnata. To vam je prava dobričina, oče Piff. Njemu nasproti sedi plečati nosač v narodni noši. Dvakrat na teden pricijazi sem gori iz Sv. krvi kuhinjsko zalogo. Živahno se pomenkujeta z očetom Piffom. Nosač se je sklonil k starcu, njuni čedri se skoraj dotikata, in mu pritajeno pripoveduje zgodbo. Toda odgovori očeta Piffa so tako glasni, da postane njun pogovor kmalu vseslošen.

»Saj veš, moj oče so bili gorski vodnik!«

»Ja-ja! Njegov oče so bili vodnik!« zatuli oče Piff proti nam in odločno prikima.

»Ja, gorski vodnik...« ponovi v odmev pijana šema. In pove zgodbo, kako je speljal šemastega Angleža.

Vsi se od srca smejemo, gospod Debora se udriha po kolenih. Pijani možakar pa pobobna po mizi, nagne glavo nazaj, zamiži in zapoje.

Trenutek nato smo spet sredi politike. Tudi ti dobri ljudje vedo o Jugoslaviji toliko ko — nič. Domača obrt Hrvatov je kraja. V Srbiji je varen potnik samo s strojnico pod pazduho in četo orožnikov ob strani. Pri nas se pobijamo še za zabavo. Ni čuda, ko so pa pri nas še Turki, Škipetari, Vlahi, Čerkezi in na Kosovem polju celo — zamorci. Nama s Francetom se dvigajo lasje. Ko si nekoliko opomoreva, začne razlagati France osnovne pojme zemljepisja. Neverno majejo z glavami. Gotovo si mislijo: Vsak cigan svojo kobilo hvali. Potem trčimo na drug problem: Slovenci, Slovenija... Pijanec zopet oživi: »Pr moj krfaf duš!« in potem hripavo zapoje:

»Dekle, zakaj tajiš...«

To je vse, kar vedo o nas. No, gospod Debora se spominja tudi nekaj mest z naše zemlje: »Kako se že

pravi, zum Teufel, saj sem vendar bil že tam! Aha! Laibach, Marburg, Cilli, Gonobitz...!»

France nevedno odkima: »Naa, teh mest pa pri nas ni...! Mi imamo, če vas zanima, Ljubljano, Maribor, Celje, Konjice...«

Sicer pa je gospod Debora svetovnjak in mu je to čisto vseeno. Potem se odpro vrata in v tesno kuhinjo se pririne še nekdo: mlad človek finih manir, v oguljeni mestni obleki, brezkrvnega obraza in bujne frizure, ki se kar blešči.

»O, Bog, to je pa naš gospod frizer...!«

V trenutku nama pojasni, da je to brezdomec, povsod doma in nikjer, ki pravi, da je frizer, da se je izučil na Dunaju... Včasih pride sem gori v delavsko kantino strič in brit delavska obličja.

»Ah, kak frizer vendar!« se razjezi šofer Toni. »Nekoč sem mu prepustil svojo bučo, pa mi je naredil iz nje nasad v slogu rokoko...!«

Frizersko bitje je naročilo močan čaj in kruh z maslom, iztreslo nekaj novic in se navdušeno lotilo jediti. Potem je vzvišeno vprašalo preko mize: »Odkod pa sta, gospoda?«

»Iz Jugoslavije.«

»Mhm! Poznam. Lepi kraji tam! Na primer — Maribor. Povem vam, gospoda moja, v Mariboru so čudovita dekleta! Dunajčanke ne vzdrže primere!«

Vsi smo se zasmejali. Midva s Francetom sva celo nekoliko ponosna.

In tako govorimo pozno v popoldne. Z vseh vetrov zbrani ždimo stlačeni v tesni kuhinji. Kolikor ljudi, toliko svetov, lepih, pisanih in zanimivih. Zunaj pa sije poletno sonce. Zal nama je, ko se morava ločiti od teh ljudi pod Velikim Klekom, nekdaš severnim mejnikom naše zemlje...

Umetnik, ki se nikdar ne pusti slikati, je svetovno znani italijanski dirigent Artur Toscanini, ki zdaj živi v Ameriki. Vsak koncert mu prinese vsaj pol milijona dinarjev. Pred kratkim je prelomil svojo navado in se dal slikati na domu z vnukinjo Sonjo, katero z vso ljubeznijo in ognjem glasbeno vzgaja. Sonja je hčerka slovitega virtuozu Horovitza.

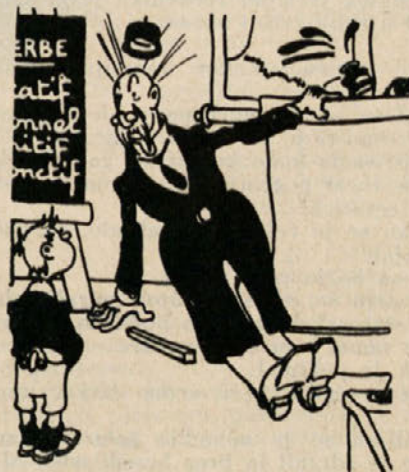
Advokatske zgodbe

Advokatski stan je eden najstarejših na svetu in prav tako stare so anekdote, ki o advokatskih zvijačah in pogruntacijah krožijo. Če ne verjamete, berite!

V starem Rimu je živel advokat, ki je iz previdnosti že vnaprej oporekal vsem morebitnim tožbenim ugovorom. Nekoč so tožili enega njegovih varovancev za odškodnino, ker si je izposodil lončen vrč, ki ga je potem vrnil poškodovanega. Advokat je napisal tale odgovor na tožbo: »Prvič si toženi ni nikdar izposodil tega vrča, drugič ga je vrnil v celem stanju in tretjič je bil vrč že razbit, ko si ga je moj klient izposodil.«

Živel je Ribničan, ki se je venomer prepiral s sedem. Nekoč je iz maščevalnosti sosedu posekal najlepšo jablo. Imel je pa smolo, da so ga pri tem zalotili. Zaprl so ga in ga postavili pred sodnika. Pred razpravo je Ribničan vzel na pomoč advokata. »No,« je rekel advokat, »da le ni nič hujšega. Pred sodnikom se delaj neumnega in če te kaj vpraša, odgovori vedno le: »mu-u-u«. Pri razpravi je Ribničan res kazal neumen obraz. Kadar ga je sodnik kaj vprašal, je vedno z žalostnim glasom zatulil: »mu-u-u«. Sodnik si ni vedel pomagati. Ko ga je advokat v zagovoru opozoril na očitno slaboumnost klienta, je grešnika oprostil, češ da ni odgovoren za svoja dejanja. Po razpravi je advokat vprašal svojega klienta: »No, kaj ti nisem dobro svetoval? Sedaj me boš pa tudi dobro plačal. Moj zagovor velja dvajset tolarjev.« »Mu-u-u!« je rekel Ribničan z neumnim obrazom in že ga ni bilo več.

V majhnem mestu je pes edinega tamošnjega advokata pograbil iz mesarjeve izložbe celo gnjat in z njo pobegnil. »Z advokatom mora biti človek previden,« si je rekel mesar. Zaprl je za trenutek mesnico in se napotil k advokatu. »Kaj pa je vas privedlo k meni, dragi mojster?« je prijazno vprašal advokat. »Samo kratko vprašanje, gospod doktor. Če gospodar ne pazi na psa in pes ukrade v mesnici gnjat, kdo odgovarja potem za škodo?« »Lastnik psa seveda,« je odgovoril advokat. »Potem, gospod doktor, mi plačajte sto dinarjev,« je rekel muzaje se mesar. »Vaš pes mi je danes iz izložbe odnesel celo šunko.« »Le počasi, dragi prijatelj!« je mirno odgovoril advokat. »Jaz moram od vas dobiti še dvajset dinarjev. Takle pravni nasvet velja 120 dinarjev, ostane torej po odbitku sto dinarjev za gnjat še dvajset dinarjev.«

Samo po sebi umevno.

»Tako? Pozabil si pero? Ali veš, kako se reče vojaku, ki gre brez puške v boj?«

»General, gospod učitelj.«

JUAREZ IN MAKSIMILIJAN

ZGODOVINSKI ROMAN S SLIKAMI = F. WERFEL - B. HARDING

Francoski cesar Napoleon III. hoče s podjarmljenjem Mehike in z razširjenjem svoje oblasti na vso Ameriko postati prvi vladar sveta. Ker z orožjem ne uspe, nagovori sanjarskega Maksimilijana Habsburškega, naj sprejme mehikansko krono, kar ta na prigovarjanje svoje žene Charlotte stori. Napoleon da v Mehiki izvesti nasilen plebiscit, ki seveda prinese Maksimilijanu večino. Sele pri sprejemu na mehikanskih tleh, kjer ljudstva ni, zve Maksimilijan resnico, katero mu sporoči predsednik Juarez, voditelj mehikanskega ljudstva v boju za svobodo. Juarez prosi Maksimilijana, naj se odpove kroni, o čemer seveda ni govora. Juarez zbira v gorovju vojsko proti Francozom in Maksimilijanu, katerega ima preprosto mehikansko ljudstvo zaradi njegove prijaznosti in pravičnosti za boga Kvecalkotla, ki se je vrnil na zemljo. Toda niti najožji sodelavci niso zadovoljni z Juarezom, ker ni belokožec, marveč napol Indijanec. Glavni med njimi, Urada, hoče Juareza pregovoriti, naj bi odstopil. Urada bi sam rad bil predsednik.

»Da, Benito, v mojih žilah ni kaplje druge krvi.«
»Res je, kar si dejal, jaz, zamazani indijanski človeček naj bi se boril proti veličanstvenemu Maksimilijanu, kateremu pravijo moji siromašni rojaki bog. Toda boj potlačenih je boj vsega naroda. Menda ti, gospod Spanec ne boš zahteval, naj zapustim svoje ljudi samo zaradi tega, ker sem sam eden od njih?«
Juarez je umolknil in se z bleščočimi očmi zravnal visoko in ponosno, kakor bi mu človek nikdar ne bil prisodil. Urada je pred njim zlezal skupaj, potem se je obrnil in brez besede odšel iz sobe.

III.

»Veličanstvo, čas je, da bi vzeli kinin.«
Maksimilijan se je nejevoljno ozrl, kdo ga moti. Bil je njegov telesni zdravnik dr. Busch, stara, dobra, zvesta in skrbna duša, ki je v tem mrzličnem mehikanskem podnebjju pazil na Maksimilijana kakor mati.
Naj je bilo kar koli, naj je Maksimilijan imel še tako važne posle ali posvete, dr. Buscha to ni ustavilo, da ne bi ob določenih urah na tihem stopil v sobo in ponudil cesarju svoje praške.
Maksimilijan je bil zdaj ravno pri poslu, ki je bil za njega zelo važen: pomerjal je nov cesarski plašč iz hermeline, v katerem se je hotel pokazati ljudstvu pri bližnji veliki slovesnosti.

Prvi trenutek je hotel zdravnika jezno nagnati, toda ko je videl njegov zvesti obraz, se je potolažil in rekel samo:

»Ravnate z menoj kakor samosilnik. Kakor da bi bili vi cesar.«

Zasmejal se je, zdravnik pa je dejal samo:
»Do slovesnosti je še dolgo, Veličanstvo. Plašč vam krasno stoji, samo malo podaljšati ga je treba.«

Cesar je vrgel pogrnjalo z ramen in vprašal:

»Kje je cesarica?«

Zdravniku se je čelo malo nabralo, zmignil je z rameni in dejal:

»Šla je na božjo pot...«

Tudi cesarju se je za trenutek zmračil obraz, zakaj načela sta staro skrb in staro bolečino. Vprašal je:

»Pa kar sama, brez spremstva?«

Zdravnik je pokimal:

»Da, šla je molit... še vedno živi v upanju, Veličanstvo.«

Maksimilijan se je nenadno žalostno zamislil. Čez trenutek se je zdrznil in brez besedi odslovil vse ljudi, ki so bili pri njem. Ostal je samo zdravnik, ki ga je nekaj časa gledal z negibnim obrazom, potem pa je dejal pritajeno:

»Teba bi ji bilo povedati resnico. Vi nikdar ne boste imeli naslednika...«

Maksimilijan se je zdaj docela zmračil, toda le za nekaj hipov. Ni bil človek, ki bi ga kar koli potrl. Stresel je svoje plave lase in se zravnal. Glas mu je komaj zaznatno drhtel, ko je rekel:

»Povedal ji bom, ko se bo vrnila.«

Ta čas pa je cesarica Charlotta v gorah nad prestolnico klečala pred votlino s čudežno podobo Matere božje in se vila v obupnih prošnjah. Dala je nažgati okrog kipa sveč, kar jih je moglo dobiti prostor, tako da je skozi solze, ki so ji vrele iz oči, videla samo migljanje ognjenih isker, le zdaj pa zdaj je izmed njih zasijal počrneli obraz Matere božje, ki jo je gledala zagnetno, negibno, brez znamenja, da jo sliši.

Na ta kraj so romale ženske od blizu in daleč in hodile prosit blagoslova. Tudi cesarica je hodila sem in dolge ure molila in upala, da bo uslišana in da ji bo nebo dalo otroka.

Obljubljala je Materi božji vse, kar je premogla in jo rotila kakor otrok...

Dolgo, dolgo je klečala, tako dolgo, dokler se ji ni zazdelo, da je dobila znamenje iz Njenih oči. Potem je vstala in potolažena šla po bregu do ceste, kjer jo je čakala kočija.

Ko se je vrnila v grad, je našla Maksimilijana resnega, v skrbeh.

Sedla je tesno k njemu, mu položila roko okoli vratu in spraševala:

Foto Warner Bros.

»Kaj je, Maks, spet upori?«

Cesar je zmajal z glavo:

»Ne.«

»Kaj pa drugega?«

Maksimilijan se je zazrl v njene oči za dolg trenutek. Potem je dejal:

»Ne, Charlotta. Toda moram ti nekaj povedati...«

Ni vedel, kako bi začel. Sedela sta na vrtu, okrog njiju je žarelo in dehtelo pisano cvetje, čudovito, opojno, kakršno raste samo pod mehikanskim nebom.

Maksimilijan je začel govoriti s tihim, mirnim glasom:

»To ljudstvo se bo pomirilo, ko bo brez skrbi za svojo bodočnost. Za boljšo bodočnost. Tedaj ko se ne

bo balo, da se mu spet vse preobrne in da se bo spet znašlo v viharju.«

Cesarica je vprašala s tresočim se glasom:

»In kdaj bo to?«

»Kadar bo ljudstvo vedelo, da imam naslednika.«

Premolknil je, ni mogel več naprej. Cesarica se je stresla in sklonila glavo. Zdelo se je, da jo bo premagal obupen jok.

Maksimilijan jo je skušal tolažiti:

»Charlotta, hudo mi je, toda...«

Ni rekla niti besede, marveč se je samo še tesneje privila k njemu in ga gledala v oči.

Ni mogel prenašati njenega pogleda in se je zazrl čez cvetje in čez vrhove palm v daljavo. Stisnil je zobe in spregovoril:

»Hudo mi je, toda sklenil sem, da bom Mehiki dal prestolonaslednika, ki bo iste krvi kakor ljudstvo. Posinovil bom zadnjega potomca nesrečnega mehikankega cesarja Inturbida!«

Zdaj je povedal vse in cesarica je doživela najstrašnejši udarec v svojem življenju. Premagoval jo je obup. Vse se je podiralo pred njo, vsi načrti in sanje, pred očmi se ji je meglilo in nenadno se ji je zazdelo, da vidi pred sabo spet mrtvaške ptiče, ki so jo pozdravili pri prihodu v to deželo. Čisto od blizu je čutila grozeče utripanje njihovih zlobnih kril.

Toda ko je začutila spet Maksimilijanovo ljubečo roko, si je opomogla in se skušala zravnati. Bilo ji je vse jasno in vedela je, kaj naj počne. Ni marala v cesarju podreti vtisa, da je še vedno tista drzna in pogumna ženska, ki je bila pripravljena tvegati vse in ki ga je nagovorila, da se je odpravil na to težko in nevarno pot, ki naj bi ju privedla do moči, do veličine, do sijaja.

Vse, kar je ta trenutek mislila, je bil sklep, da Maksimilijan ne bo nikdar zvedel, kaj je te hipe prestala. Toliko ga je ljubila, da je bila prepričana, da

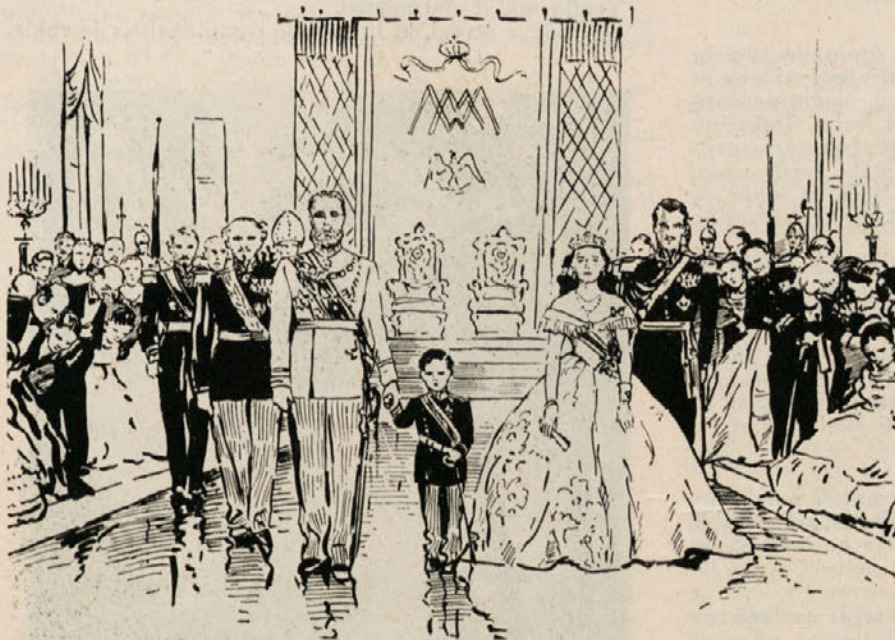

Foto Warner Bros.

bo tudi ta, za žensko najstrašnejši udarec prenesla in prebolela.

Maksimilijan ni vladal tako, kakor so si mislili Francozi in kakor so si želeli mehikanski veleposestniki, ki so se mu pridružili. Prvi zakon, katerega je dobil od svoje vlade v podpis, je bil zakon o vrnitvi zemlje veleposestnikom. Mislili so, da je ta podpis najmanj, kar jim je Maksimilijan dolžan. Toda cesar je na seji vlade vprašal samo:

»Koliko ljudi živi zdaj od te zemlje?«

»Tri milijone.« je bil odgovor.

»In koliko gospodarjev je imela prej?«

»Sto petdeset.«

»In da zadovoljim teh sto petdeset, naj bi z zakonom onesrečil one tri milijone?«

Ministri so zastrmeli, takega sprejema se niso nadejali. Maksimilijan je vstal:

»Teга podpisa ne boste nikdar dobili od mene!«

Pogledal jih je kratko in odločno. Začeli so ugovarjati in groziti:

»Veličanstvo, pozabljate, kdo vas je poklical sem. Če vztrajate pri svojem, bo morala vlada pač odstopiti.«

»Naj odstopi, tem laže bom vladal brez nje!«

»In posledice?« si je drznil pripomniti nekdo.

»Tudi te bom nosil brez vlade.«

Ministri so molče vstali in potepeno odšli.

Prav tako gladko in kratko je trikrat zavrnil zahtevo maršala Bazainea, naj podpiše zapoved o naglih sodiščih proti Juarezovim ljudem, češ da drugače ne bo mogoče zadušiti vstaj po deželi...

Takoj prihodnje dni so se na dvoru začele priprave za veliko slovesnost. Po vsej državi je bilo razglašeno, da bo Maksimilijan posinovil in postavil za naslednika temnopolto indijansko dete, potomca cesarja Inturbida, ki je pred dolgimi leti hotel spet obnoviti v Mehiki monarhijo. O njem so še vedno živele med ljudstvom pripovedke in njegovih časov so se spominjali kakor zlate dobe.

Slovesnost posinovljenja in razglasitve je bila bleščeča, razkošna, kakor gre takemu dogodku. V veliki dvorani cesarskega gradu se je zbralo vse, kar je v cesarstvu kaj pomenilo in kar se je hotelo cesarju prikupiti. Pred dvorom so se gnetle množice ljudstva, ki so pritiskale v mesto iz okolice in z gora. Privabil jih je sijaj, o katerem so dozdamo slišali. Tisoči in tisoči žejnih oči so skušali iz neznatnih znamenj na gradu in okoli njega sklepati, kaj se te trenutke dogaja v prestolni dvorani.

Tam je zdaj zagorel otrok v dolgem plašču iz hermelina počasi stopal med vrstami pozlačenih uniform in lesketajočih se mečev proti prestolu na koncu dvorane, kjer sta sedela dva čudovita človeka, eden lepši kakor drugi. Za trenutek je otrok pozabil vse, česar so ga bili naučili. Zdelo se mu je, da vidi na prestolu obličje tistega boga, ki je pred neskončnim časom zapustil te kraje in svoje ljudstvo, ker se je pregrešilo nad njim, zdaj pa se je vrnil in z njim se je vrnila sreča...

V otroku so oživele nenadno vse pravljice, kar jih je slišal. Sredi dvorane je obstal in strmел v cesarja in cesarico.

Šele ko je cesar vstal in mu prijazno pokimal, se je spet zavedel ter stopil do stopnic pod prestolom. Pokleknil je in sklonil glavo. Kakor skozi sanje je slišal tuj glas, ki je bral razglas o tem, da je Mehika dobila prestolonaslednika.

Potem je čutil, da so mu na glavo za trenutek položili nekaj težkega. Bila je krona. Nato je poljubil dve beli roki, ki sta ga prijeli in vzdignili, potem pa je stopal med cesarjem in cesarico po dvorani, ki je grmela od navdušenih pozdravov.

Cesar, cesarica in novi prestolonaslednik so stopali in odzdravljali plemstvu, generalom in dvorjanom ter počasi krenili med njihovimi vrstami na balkon, da se pokažejo ljudstvu.

Ko jih je ljudstvo zagledalo, je vzvalovilo v burnih pozdravih. Vzklikali so Maksimilijanu, Charlotti in prestolonasledniku, malemu Indijancu, ki bo njihov cesar.

(Dalje.)

ALAHOV VRT

Med številnimi deli znanega angleškega pisatelja Hichensa zavzema obširni roman *Alahov vrt* najpomembnejše mesto; bil je veliko prevajan in tudi filmali so ga. Da je bil povsod deležen izrednega uspeha in naklonjenosti občinstva je razumljivo, saj v njem pisatelj z močno umetniško silo odkriva in približuje čitatelju dva svojevrstna svetova: tragičen nemir pobeglega meniha in skrivnostni prostor puščave; tistega veličastnega zemeljskega predela, ki na tako svojski način oblikuje svoje prebivalce in obiskovalce, kakor je opisano prav v tej zgodbi iz *Alahovega vrta*, kakor imenujejo puščavo Arabel.

Romanu ne manjka učinkovitih dejanj in zunanjih napetosti. Življenje puščavskih domačinov in vrvenje po arabskih mestih je podano v vsej slikovitosti, kakor so pretresujoči tudi nekateri dogodki ljudi, ki spremljajo usodo obeh glavnih junakov. Izredno lepi so opisi puščave v vseh njenih vremenskih prilikah in neprilikah. Toda težišče romana pa je postavljeno prav v sredino puščavske osamelosti, kakor se tudi dejanje razvije iz osamelosti dveh neumirjenih duš: trapista Androvskega, ki je zbežal iz samostana, in bogate angležinje Dominike Enfielden. Oba sta se zatekla v puščavo. On, da bi tu našel mir srca in vesti, ona, da se vsaj za nekaj časa umakne vrvenju v zunanjem svetu, iz katerega jo vabi puščava, kot še neodkrita tajnost. V srečanju med njima se vzbudi ljubezen, ki ju tudi pred oltarjem poveže v skupnost življenjske poti. Toda Androvski ne more premagati preteklosti, ki ga veže na samostan. In ko žena zve, kdo in kaj je, mu sama pomaga odkriti in uresničiti veliko resnico: da bosta oba le v žrtvi in odpovedi našla svoj smisel in mir. Sledi najbolj dramatičen prizor v knjigi, ko ga pospremi do vrat molčečega samostana, katera se za vselej zapro za njim. Dominika pa si na robu puščave kupi hišo in vrt, kjer živi s svojo malo hčerko v misli na moža, ki ga je žrtvovala Bogu, da bi bil srečen. — Kako po svoji vsebini, tako tudi po okolju, v katerem se dejanje dogaja, je to odlični roman razveseljava novost naše prevodne književnosti. Saj z globoko etične in iskrene strani obdeluje motiv, oziroma problem, ki ga literatura le prerada podaja v tendenciozni in izkrivljeni podobi.

Založila Jugoslovanska knjigarna. Prevel A. Anžič.

Po beli cesti, spuščajoči se v senco žrela, je stopala vrsta kamel. Spremljali so jih možje divjega videza in ves čas vzdikali: »Uuš! Uuš!« Izginili so, možje puščave in živali puščave, namenjeni najbrž na kako strahovito pot skozi pokrajine sonca. Kje bodo končno raztovorili stokajoče kamele? Domini jih je gledala sredi sipin, rdečih od umirajočih ognjev zapada. Njihove sence so se ulegle po pesku, kakor da se utrujena stvarstva spravljajo k počitku.

Zdrznila se je, ko jo je nekdo polglasno francoski nagovoril. Obrnila se je in zagledala visokega arabskega fanta, krasno oblečenega v sinje modre platnene hlače, z avovski zlato obrobljen jopič in fes. Stal je zraven nje. Osupnila je nad barvo njegove polti, svetle kakor mlečna kava, in nasprotjem med njegovo visoko postavo ter ohlapnim, skoraj mehkužnim kretanjem. Mirno se ji je nasmehnil in z roko pokazal proti skalni steni.

»Je madam že videla puščavo?«

»Ne še,« je odvrnila Domini.

»Vrt pozabljenja je,« je nadaljeval možak polglasno, nekam iskreno in skoraj prisiljeno. »V puščavi pozabiš na vse, še na drobno srce, ki ga ljubiš, in na želje svoje lastne duše.«

»Kako je to mogoče?«

»Šal lah. Božja volja. Na nobeno stvar se več ne spomniš.«

Oči je upiral v orjaške skalne grebene. Nekaj fanatičnega in domišljivo dražečega je imel njegov pogled.

»Kako vam je ime?« vpraša Domini.

»Batuš, madam. Greste v Beni Moro?«

»Da, Batuš.«

»Jaz tudi. Nocoj bom pod mimozami zložil pesem. Opeval bom Ireno, plesalko. Podobna je mlademu mescu, ko prvič vzide nad palmami.«

Vlak iz Beni More je prihrul na postajo in Domini je odšla iskat svoj voz. Ko je prišla do njega, pa je s tesnobo sebičnega potnika, ki bi najrajši bil nemoten, zagledala, da stojita pri vratih visok možak in arabski nosač z zelenim kovčgom ter očitno nameravata vsto-

piti. Ko je prišla do voza Domini, se je prvi ozrl, se precej nerodno umaknil, kakor da jo hoče spustiti naprej, potem pa naenkrat sam planil pred njo v voz. Arabec je dvignil kovčeg, možak mu je hlastno hotel stisniti v roko nekaj denarja, pa mu je novce zdrknil in padel na tla med stopnišče voza in ploščad. Arabec se je takoj poželjivo sklonil za njim in Domini zaprl pot v voz. Morala je čakati, da denar poišče. Z rjavimi prsti je divje grebel po zemlji in pridušeno vzdiklal, najbrž od jeze. Visoki možak pa je medtem zeleni kovčeg postavil v mrežo, stopil naglo na drugi konec voza, se usedel in gledal skozi okno.

Domini je ostrmela nad mešanico neodločnosti, smešne naglice, s kakršno je vse delal, in nad pomanjkanjem vljudnosti. Gentleman prav gotovo ni, drugače, si je mislila, bi bil sledil svojemu prvemu nagibu ter jo pustil pred seboj v voz. Morda je celo namenoma bil nevljuden.

Domini je daljnogled odložila na steno in pogledala grofa Anteonija.

»Pravite, da si v puščavi ateista še misliti ne morete?«

»Ali ni to res?«

»Ali ateist molitev sovraži, se je boji?«

»Chi lo sa? Hudič je zbežal pred križem. A zakaj me vprašujete, madam?«

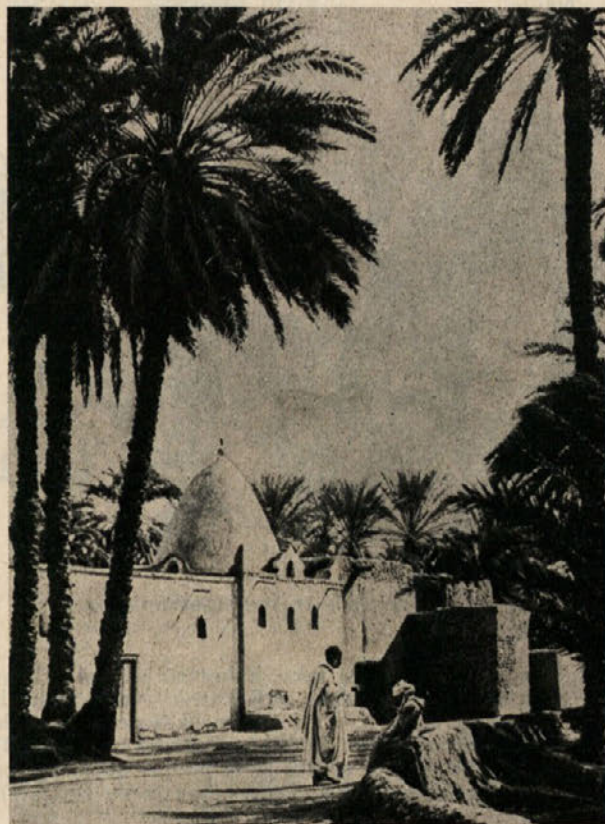
»Pravkar sem gledala človeka, ki je ob pogledu na molitev zbežal.«

»Vaš popotni tovariš?«

»Da. Bilo je nekaj groznega.«

Vrnila mu je daljnogled.

»Razodeva stvari, ki bi morale ostati skrite,« je rekla.

Beni Mora ob robu Sahare, prizorišče »Alahovega vrta«.

Grof Anteoni je vzel daljnogled iz njenih rok. Ko se je pri tem sklonil in ji ostro pogledal v oči, mu ni mogla razbrati pogleda.

»Puščava je polna resnice. Ste to hoteli povedati?«

Ni mu odgovorila. Grof Anteoni je stegnil roko proti blestečim planjavam.

»Človek, ki se boji molitve, ravna nespametno, ako kdaj stopi dlje ko do palm,« je rekel.

»Zakaj nespametno?«

»Arabci imajo pregovor: Puščava je Alahov vrt.«

Voz je zavil na desno, še nekoliko peljal, potem pa obstal.

Domini je pogledala kvišku. Videla je pred seboj velika vrata, ki so bila na stečaj odprta. Nad njimi je stal kip Marije z Detetom, na vsaki strani pa dva angela z meči in zvezdami. Pod kipom pa je bilo z velikimi črkami napisano:

JANUA COELI

Onstran tega vhoda je videla odprt prostor, zalit s soncem, tri palme in še ena vrata, ki pa so bila zaprta. Nad temi je stal napis:

»Ženskam vstop ni dovoljen.«

Voznik se je obrnil k njima.

»Tukaj morata izstopiti,« je rekel veselo. »Gospa bodo postregli v sprejemnici desno od teh prvih vrat, gospod pa sme še naprej v gostišče. To je tistale stavba.«

Pokazal je z bičem in se zopet obrnil proč.

Domini se ni zganila. Premikala je ustnice, še enkrat si je ponavljala besede iz Hoje za Kristusom. Androvski pa je vstal, težko stopil iz voza in pri njem obstal. Voznik si je prižigal dolgo cigaro in se zanju ni zmenil. Androvski je lakti položil na voz, se sklonil proti Domini in jo gledal z brezsolznimi očmi.

»Domini!« je nazadnje šepnil. »Domini!«

Tedaj se je obrnila k njemu, se sklonila, mu roke položila na rame in mu dolgo gledala v obraz, kakor da se ga hoče zdaj nagledati za vsa dolga leta, ki jo morda še čakajo. Tudi v njenih očeh ni bilo solz.

Nazadnje se je nagnila naprej in se z ustnicami dotaknila njegovega čela.

Nič ni rekla. Roke so ji zdrsnile z njegovih ramen, obrnila se je proč in spet premikala ustnice.

Tedaj je Androvski počasi stopil skozi samostanski vhod, prečkal osvetljeni prostor, dvignil roko in potegnul za zvonec pri drugih vratih.

»Prosim, peljite nazaj v Tunis!«

Pesnik slovenskega Fausta - petdesetletnik

*V IMENU BOŽJEM primem za peró,
da dogodivščine zvesto popiše,
ki gajale so v bovskih se gorah
za mojih dni, ker škoda bi biló,
če čas, ki vrže čez vse debel prah,
jih meni tebi nič ob noč zabriše!*

V začetku marca je minilo 50 let odkar so na Goriškem rojenice usodo pele danes dobro znanemu pesniku, pripovedniku in kulturnemu delavcu dr. Jožetu Lovrenčiču.

Lovrenčič, ki je po svojem poklicu profesor, se je na vseh treh imenovanih področjih prav močno uveljavljal: njegova pesniška zbirka Deveta dežela je predhodnica ekspresionizma v naši literaturi in bo kot taka vedno ohranila svoj važen pomen; Publius in Hispala, Anali izumrlega naroda itd. pričajo o njegovem močnem pripovednem daru. Precej je tudi prevajal iz tujih literatur, da omenimo le slavnega Storžka. Veliko število razprav in prikazov je posvetil svoji goriški zemlji in zgodovini njenih prebivalcev. Prav posebno tenak prisluh pa ima za narodne pripovedke, izročila in legende, ki jih pesniško preoblikuje, ne da bi jim zabilal pristno barvo narodovega izročila. Tako so nastale njegove Gorske pravljice, Legenda o pastirici Urški in o Sholarju iz Trente, stvari, ki so mu prinesle naslov najboljšega slov. epika. Sholar iz Trente, ki je bil v Lovrenčiču skozi vsa dolga leta, ko ga je priobčeval še v odlomkih »velika ljubezen« in je tudi njegovo najboljšo delo, je pred kratkim izšel v založbi v Ljubljani kot zaključen in bogato komentiran ep, najdaljši kar jih imamo. Postavljen je v okvir 16. stoletja in mu tvori jedro zgodbe ljudsko pripovedovanje o študentu iz Trente, ki se zapiše hudiču. Zgodba, ki že dolga stoletja živi v narodovem izročilu.

Temu pripovedovanju o slovenskem Faustu je dodal pisatelj vso pisano množico drugih dogodivščin: študentskih razposajenosti in veselih zabav po Padovi, razne bajke in vraže, davno zgodovino slovenskih naselitev, upore, kroniko Trente in podobno.

Ta svojevrstna zgodba o Sholarju, pisana z umetniškim zanosom in bogato fantazijo, ni le potrebno čtivo dijakom, ki so prav takšne knjige občutno pogrešali; z veseljem jo bo vzel v roke tudi vsak ljubitelj sočne pesniške besede in starinske legendarnosti.

Slovita igralca Marlene Dietrich in Charles Boyer v glavnih vlogah filma »Alahov vrt« po krasnem romanu Roberta Hichensa, ki je zdaj izšel v slovenskem prevodu pri Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

In kamni bodo upili...

Medtem ko je vojna v Evropi vse znanstveno delo in raziskovanje usmerila na potrebe uničevanja ter obrambe, pa ameriška družba za starinoslovska raziskavanja v Palestini mirno nadaljuje s svojim delom in s stalnimi uspehi izkopava, odkriva, razgonetava legendarne skrivnosti te dežele. Vsak dan z vedno večjo gotovostjo stvarno dokazuje, da sv. pismo starega zakona ni grmada bajk, kakor trdijo neverniki, temveč da je to eden najzanesljivejših in najtočnejših zgodovinskih prikazov, kar jih človeštvo pozna.

To družbo so ustanovili John D. Rockefeller, Charles Maerlston, sir Flinders Petrie in drugi. Po delu te družbe in po zaslugi njenih odkritij vstajajo izpod ruševin omike in dobe, ki so bile že zelo stare tedaj, ko je bil Abraham še mlad.

Starinoslovska odkritja ameriških učenjakov so postavila v predale točne zgodovine celo tiste svetopisemske odstavke, ki so jih nejeverni razglašali samo za vzhodnjaško fantazijo. Tako n. pr. so ugotovili zadnje čase nekaj senzacionalnega: jerihonske trobente niso morda besedna podoba, vzrasla iz predstav preprostega ljudstva. Ne, te trobente so zares donele nekaj sekund prej, preden so se podrli zidovi velikega mesta.

Te zidove so našli, jih odkopali. Tvorijo strm, sklenjen krog, razen na enem samem delu, kjer je zid pretrgan v širini kakih 500 m in so od njega ostale same podrtine. Pod temi podrtinami so našli veliko močnih kovinskih drogov, ki jih je v tisočletjih rja napol razjedla.

To odkritje nam znani dogodek pri Jerihi pojasnjuje čisto določno. Judovski vojskovođa Jozve je po tedanjem vojnem običaju dal izpodkopati tla pod jerihonskim zidovjem in zidovje podprl z oporniki. Če bi bil pustil, da bi se bil zid podrł tu, bi bilo to povzročilo

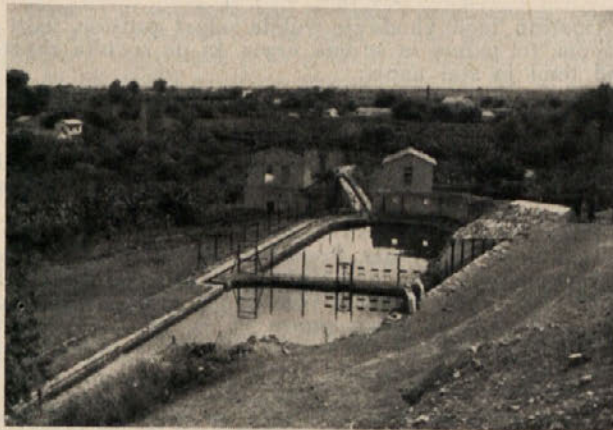

Pogled na staro in novo Jeriho. Puščica kaže razvaline stare naselbine.

samo razpoko, ki bi jo bili obleganci z lahkoto zamašili in ubranili vdor sovražniku. Izkopavanja so pokazala, da je Jozve dal izpodkopati jerihonsko zidovje v širini bojne črte svojih oddelkov. Treba pa je bilo, da zidovje na vsej tej širini zgrmi hkratu. Zato so izpodkopane dele podpirali, na podpornike pa privezali vrvi, ki naj bi jih konji, voli in ljudje začeli hkratu vleči, da bi jih izpodmaknili. To bi se moralo zgoditi na določeno znamenje in tega znamenja ni bilo mogoče dati drugače,

kakor s trobentami. In na oglušujoči klic Jozvetovih trobent se je porušilo jerihonsko zidovje, kar je zdaj neizpodbitno dokazano.

Na prvi pogled manj presenetljivo, toda znanstveno dosti bolj koristno je nedavno odkritje v južni Palestini v območju stare hebrejske trdnjave Lašiša. Tam so našli številne lončene tablice s sporočili lašiškega oblastnika Jozvetu. V stari zavezi beremo dogodke, podobne kakor so jih našli na teh tablicah. Spadajo v dobo preroka Samuela. Tako imenovani racionalistični kritiki so večino

Elizejev studenec pod razvalinami stare Jerihe. Na desni se vidijo ostanki izkopanin.

trditev stare zaveze zavračali, češ da do zdaj še ni nihče našel pisanih sporočil v hebrejščini iz te dobe in da vsebuje sv. pismo samo vrsto ustnih izročil, ki seveda niso prav zanesljiva. Te tablice pa dokazujejo ravno nasprotno, vrhu tega pa na njih najdemo tudi imena številnih osebnosti, o katerih je govora tudi v sv. pismu.

V začetku svojega dela je ta ameriška družba dokazala, da je vesoljni potop, čigar blato so našli v prastarih mezopotamskih razvalinah, ravno tako resničen dogodek, kakor n. pr. veliki požar v Chicagu pod konec preteklega stoletja. Ugotovili so obseg, globino in skoraj natančen čas tega potopa.

V Samariji so odkopali ostanke kraljeve palače in čisto točno določili, na katerem koncu ceste, ki je držala mimo palače, je našla sramotno smrt kraljica Jezabela, ki so »psi lizali njeno kri«.

Iz istega časa so žare iz presojnega kamna, v katerih so dobili napol sežgana otroška okostja, ki dokazujejo, da so tedaj malikovalski Judje žrtvovali Molohu celo otroke.

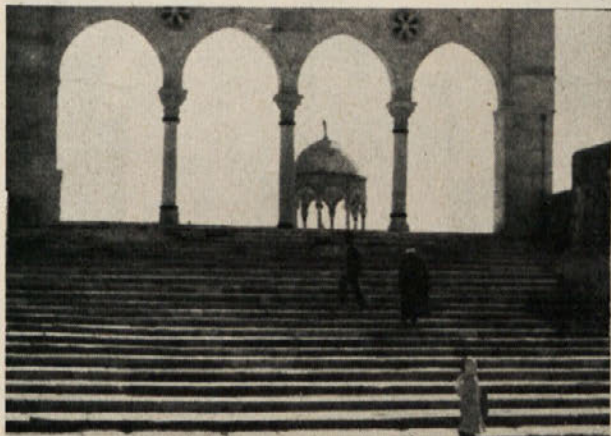
Po zaslugi takih in podobnih starinoslovskih raziskavanj postaja n. pr. Salomonovo vladanje in delo skoraj tako natančno znano, kakor n. pr. doba Ludovika XIV. Odkritje Salomonovega pomorskega oporišča v Ezion-geberju, na severnem koncu Rdečega morja, kaže Salomonovo vojaško darovitost v novi luči. V tem oporišču so našli kose dragocenih feničanskih posod, našli so skoraj nedotaknjene bojne oklepne vozove v egiptovskem slogu.

Od starega Tadmora, poznejše Palmire, niso vse do zadnjega poznali nič drugega kakor tiste razvaline, ki so ostale na površju zemlje. Ameriška družba pa je začela kopati in je v nekaj letih odkrila eno najbogatejših

in najbolj točno določenih poglavij stare zgodovine od Salomona do Nabuhodonozorja.

Čimbolj učenjaki iščejo in kopljejo, tembolj se izkazuje verodostojnost in resničnost starega zakona.

Ko so pred manj kakor pred sto leti odstranjevali nekatere podrtine na kraju, kjer je stal jeruzalemski tempelj, so delavci našli v jarku, po katerem je od-

Vhod na tempeljski trg v Jeruzalemu danes.

tekala kri z žrtvenega oltarja, več srebrnih novcev. Ameriška družba ima v svojih zbirkah enega izmed njih. Na eni strani so črke TIB, spodaj pa IMB, kar je latinska krajšava besede Tiberius Imperator. Na drugi strani so črke JUL, kar pomeni Julia, ki je bila Tiberijeva žena in so njeno ime kovali na nekaterih novcih še po smrti. V Palestini so srebrnike te vrste kovali skoraj izključno samo pod vlado Poncija Pilata.

V enem izmed evangelijev je rečeno, da je Iškarjot vrgel 30 srebrnikov na tla v templju, preden se je šel obesiti.

Ali gre pri teh srebrnikih za Judeževe groše? Tudi če niso ti, katere so našli, bili ravno izdajalčevi, so pa tisti, ki jih je Judež dobil za svoje izdajstvo, bili natančno taki.

Učenjaki, ki so raziskavali te denarje, pravijo, da je poreklo teh srebrnikov »verjetno«
tako. Besedo »verjetno«
uporabljajo samo zaradi tega, ker se boje, da bi jim svet, ki je danes po eni strani tako strašno nejeveren, po drugi strani vedno bolj praznoveren, ne verjel, če bi čisto določno zatrtili, da je res tako, kakor vsa znamenja kažejo.

Pogled na tempeljski trg v Jeruzalemu.

Škot in avtomobil

Mac Callum, stiskač, kakor mora biti Škot, se je peljal v mesto s svojim luksuznim avtomobilom, ki ga je bil sestavil sam iz starih, kdo ve kod pobranih kosov. Zaradi ropota svoje vrteče se škatle je preslišal na križišču znamenje drugega avtomobila in se je zaletel z vso močjo v eleganten Rolls Royce najnovejše vrste. Kakor je že to na svetu, se ni škatli Mac Calluma prav nič zgodilo, močni Rolls Royce pa se je zmlinčil v kup podrtin. Iz razvalin se je počasi skobacal lastnik, spoštovani Irec O'Callaghan. Z naježenimi rdečimi lasmi in s stisnjenimi pestmi se je vrgel na krivca svoje nesreče.

Kaj je hotel Škot narediti! On je bil kriv trčenja! Hitro je segel v skrivališče na svojem univerzalnem vozu, izvlekel steklenico škotskega žganja, ustavil lajajočega Irca in rekel: »Človek, prvo poplaknite strah, potem bomo govorili dalje.« Da bi Irec odklonil pijačo, se od Adama sem še ni zgodilo; še v smrtni nevarnosti bi naredil najprej požirek, da bi lahko z novo močjo gledal smrti v oči. O'Callaghan je prijel steklenico, naredil pošten požirek, obraz se mu je zjasnil, naredil je še en požirek in na prigovarjanje Škota je izpraznil vso steklenico. Potem si je obrisal ustnico, zabrbral nekaj kakor »dobra kaplja« in že se je začel spet divje kregati. Njegovo hruljenje je ustavil policaj, ki je pritekkel in se pozanimal za krivca. Policaj je mirno poslušal divjajočega Irca in se obrnil potem na flegmatično stoječega Škota, kaj bo rekel na to. »Gospod inšpektor,« je ta dejal, »mož je trd ko bet! Ni čuda, da se je zaletel vame.« — »Poslušajte!« je zarenčal Irec, ki ni bil tako pijan, da ne bi vedel, da je nedolžen, »vi se še upate — — —.« Škot mu ni pustil izgovoriti in je rekel stražniku: »Poduhajte ga malo, boste videli, kako smrdi po žganju.« Kaj je pomagalo Ircu pridušanje, prič ni bilo nobenih in duh po žganju je bil preveč občuten. »Ugotavljam,« je rekel policaj, »da smrdite po šnopsu kakor star sod. Pojdite domov in zahvalite se gospodu, da vas ni naznanil.«

Zadovoljen se je odpeljal Škot naprej s svojo ropotijo in računal: »En Rolls Royce vrste 1940 1000 funtov, ena velika steklenica žganja en funt, torej sem prihranil 999 funtov.« Nenadno pa se mu je stemnil veseli obraz. Zamrmral je: »Jaz tepec, saj bi bilo s polovico steklenice žganja tudi šlo!«

V času razburljivih novic.

»Ste že slišali?«

»Ne. Pa vi?«

»Tudi ne.«

Letalec se je rešil...

S P A D A L O M

Letalska tehnika, ki si je v pičlih 30 letih napornega študija in bistrega opazovanja skovala uspešno in strahotno orožje, je mnogo truda posvetila tudi zamotani nalogi, ki je toliko uporneje kljubovala njeni iznajdljivosti, čim bolj je to svoje orožje brusila. Silovit razvoj glede brzine, natančnosti, udarnosti in vztrajnosti letalskih aparatov je sam po sebi nujno opozarjal na to,

da je treba z vso vneto skrbeti tudi za varnost krmarjevo, da je treba rešiti letalca, ko se mu je gospostvo nad letalom iz tega ali onega vzroka izvilo iz rok.

Kakor je kopici fizikalnih zakonov regulatorski človeški duh pristavil oklepaj, tako se je tudi skušal izmotati iz neizprosni klešč zakona o težnosti, ki je — razumljivo — tako usoden vprav v letalski tehniki. In res — tudi temu vesoljnemu zakonu, ki zlobno preži na letalca v nesreči, je odkrnil skoraj vse ostrine — s padalom.

Zgodovina padala je kaj barvita (že Leonardo da Vinci se je bavil z njim in nam zapustil nekaj zanimivih črtic), a šele v poslednjih dveh desetletjih je padalna tehnika toliko dozorela, da se je človeška iznajdljivost znebila moreče skrbi, ki jo je težila zlasti zato, ker se je letalo na vojnih pohodih izkazalo kot najodličnejše opazovalno, napadalno in uničevalno orožje.

Skrb in nega, ki jo letalska tehnika posveča padalu, je izredna in zanimiva. Tako nam že kaže 1. podoba srambo padal, kjer sušijo in zračijo svilene padalne plahte in vrvi. Vsako padalo, najsi je bilo v rabi ali ne, zelo vestno in natančno pregledajo posebni veščaki, ki imajo za sleherno hibo izreden nos. Kar pa bi utegnilo uiti njihovim bistrim čutom, nezmotljivo pokažejo posebni stroji, na katerih preskušajo svileno plahto, vrvi in usnjeni oklep. Tak pregled opravljajo nenehoma v kratkih določenih razdobjih. Če je celotna oprema brez graje, tedaj spretni možje na poseben način zložijo svileno plahto, vrvi in pasove v majhne zavoje, jih zapečatijo in odpošljejo.

Take izredno natančne preskušnje nudijo letalcu vso varnost. Pred vzletom pričvrstijo letalcu zavoj s posebnimi usnjenimi pasovi, kakor kaže 2. podoba. Včasih ima na levi strani še manjše pomožno padalo, s katerim lahko usmerja gibanje v razne smeri. Letalcem opašejo padalo na več načinov, tako da jih ne ovira v letalu. Pilotu ga navežejo tako, da med vožnjo na njem sedi.

Padec sam ni tako preprost, v bojih pa še celo ne. Pomislimo samo, kako težaven je na primer odskok z obstreljenega letala, ki v vrtincih drevi proti zemlji. Letalec skoči običajno z vrhnje odprtine, pri tem pa

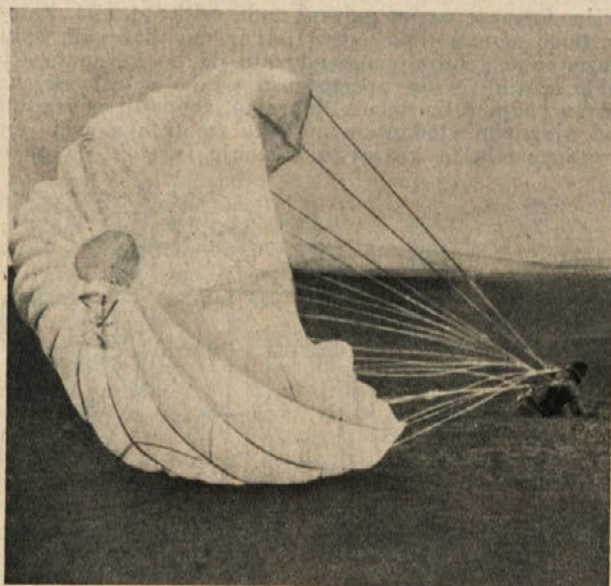

mora paziti, da ga veter ne vrže proti zadnjemu repnemu krmilu. Roko ima na ročaju ob zavoju. Ko je štel do tri, krepko potegne ročaj in padalo se sprostí. Pri sestavljenem padalu se najprej razgrne manjše padalo, pilotsko padalo, nato šele glavno, večje padalo, kakor vidimo na 3. podobi. Spodnjemu letalcu se je manjše padalo že napihnilo, večje se šele razgrinja. Gornjemu, ki je pravkar skočil z letala, pa pilotsko padalo vleče večje padalo. — Ko se je glavno padalo razprostrlo, se gibanje močno zmanjša (letalec ima občutek, da pada v ogromne pernice) in nihanje se umiri. Padalno gibanje ni tako hitro, kot si navadno mislimo. Letalec lahko tudi usmerja gibanje s tem, da vleče za vrvi in se tako ogne visokih predmetov (cerkva, dreves, dimnikov). Ko potegne vrvi na eni strani, se plahta nagne in gibanje se spremeni v nasprotno smer. Na 4. podobi pa vidimo

pravilen in lep padeč: letalec v pokončni legi, z rokami se drži za vrvi in uravnava smer, plahta je lepo zajela..

Pristanek je pravilen, če pade letalec sproščeno in z vsem telesom na tla. Udarac ni hud. Pristaneš približno s tako silo, kakor če bi skočil s 3—4 metrskega zida. Tak padeč seveda ne bi bil preveč prijeten. A pri padalu ne padeš vertikalno, ker te vleče v smeri vetra vstran in zato bolj zdrseš na tla, pa udarca skoraj ne čutiš. Letalec se sprostí kot mrtev snop. Ob močnem vetru ga bo padalo seveda še nekaj časa vleklo po tleh. Tak pravilen pristanek nam kaže 5. podoba. Včasih so rabili mnogo večja padala in letalec je moral ob pristanku steči naprej, da ga ogromna plahta ne bi zagrníla. Danes pa ima padalo v premeru le 8 m. Vrvi je 24, vsaka po 5 m dolga.

Da je ogromna skrb, ki jo letalska industrija posveča padalom, utemeljena, dokazuje tale dogodek: Neka letalska tovarna je preizkušala novo vrsto letala. V letalu so bili poleg pilota še trije veččaki. V višini nekaj tisoč

metrov se je zadnji del trupa pričel nevarno majati. Pilot je spoznal, da letala ne bo mogel dolgo obvladati. Dal je znak, naj pripravijo padala. Izkazalo pa se je, da neki mehanik ni imel padala. Zato iz tovariške ljubezni tudi drugi niso hoteli rabiti svojih padal. Tedaj je pilot zbral vse sile in po dolgi borbi srečno spravil na tla nevarno letalo. Kmalu po pristanku pa se je spomnil, da tudi sam svojega padala že dolgo ni dal pregledati. Radovednost ga je gnala, kaj bi bilo, če bi... Res! Ročaj je tako trdo tičal v zaponah, da sta ga dva moža komaj sprožila; ročaj, obroč in zapone so zaradi vlage zarjaveli. Torej ga je gotove smrti rešila le pozabljivost, a tudi tovariška ljubezen do mehanika...

TRGOVINA KRZNA ★
SREČKO LAPAJNE

LJUBLJANA, ALEKSANDROVA 4/II

TEL. 37-37

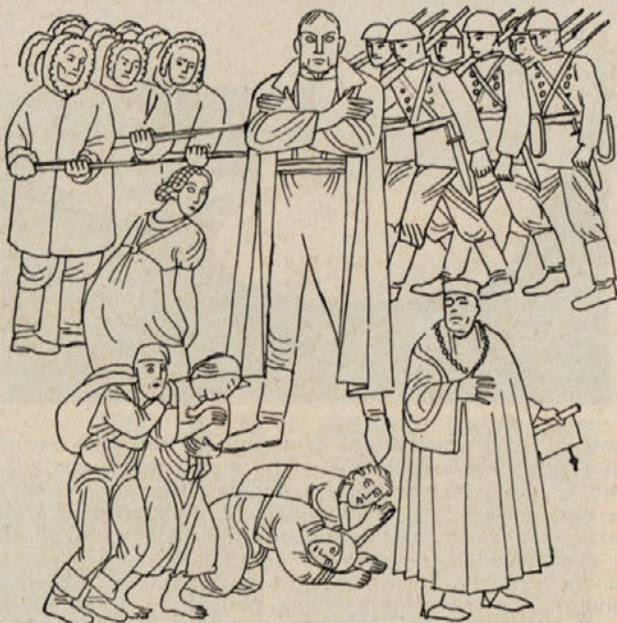
ŠEMBILJINE BUKVE

SLOVENSKI LJUDSKI ROKOPIS • PRIREDIL NIKO KURET • ILUSTR. SLAVKO PENGOV

Peto znamenje bo:

Ko se bo v Evropi povzdignil mož,¹⁶ ki ne bo iz nobene kraljeve rodovine, se bodo po Evropi čudne reči godile. On se bo polastil dežele nekega kraljestva brez kraljeve krone. Ob času njegovega vladanja bo v mnogih deželah velika revščina nastala in veliko prelivanje krvi se bo godilo in veliko dežel bo k nič prišlo. In ta mož se bo tudi veličastva Mesijevega polastil in potem se bo z rimskim cesarjem hudo vojskoval in mu bo krona miru prav prišla. Pozneje se bo polastil tudi veliko deželá, katere mu bodo morale tlako opravljati in mu plačevati. Zakaj njega bodo preroki napovedovali, da bo kazen in šiba božja. Zaradi svoje prevzetnosti pa bo moral vse, kar mu bo božja roka dala k dobremu, zapustiti in izgubiti. Pod njegovim vladanjem bo taka zmotnjava med ljudstvom nastala in grozovito mučenje in stok, da ga od

začetka sveta še takega ni bilo slišati. Tisti čas se bo po več deželah slišalo govoriti v vseh jezikih. Marsikateri otrok bo takrat od staršev šel po svetu in se bo vrnil z znanjem mnogoterih jezikov. In mnogo jih bo po svetu šlo in bodo tam konec storili, da ne bodo svojih staršev in prijateljev več videli. Velike vojske bodo med ljudstvi vstale in vojskino orožje bo veliko in na prečudne načine napravljeno, tako da povedati ni mogoče. Jaz ti želim, o kralj, da bi to videl. Zakaj železni možje bodo vstali kot gore. Jaz si to ne želim videti, ker me groza spreleti, če se le spomnim na vse. Grozovito se bo človeška kri prelivala. Tisti čas bodo hoteli sodniki svéti biti in še več kakor svetniki vedeti. Ko bi ti, o Salomon, tisti čas živel, ne bi s svojo modrostjo ničesar opravil. Zakaj poredni in iznajdljivi, pa ne modri možje bodo ljudstvo vladali. Sami bodo lažniki in bodo o pravičnosti govorili, pravičnost pa bodo samo na jeziku imeli. Če bo hotel kdo s kom drugim kreg o kakšni pravični reči imeti in bo pravične sodbe iskal, bo moral sodniku pol,

¹⁶ Vprašujemo se, kdo bi naj bil ta mož. Če odkrijemo na njem poteze Napoleona Bonaparta in ne verujemo »prerokovanju«, potem se nam nastanek rokopaša pomakne vsaj v prvo polovico 19. stoletja! Motijo nas samo »železni možje«, ki se pozneje s tem v zvezi navajajo. — Ali pa je Šembilja gledala sto let naprejt...

vse, pa še več dati, pa tudi še več takih sodnikov poiskati. Kdor bo reven, ne bo nobene pravice našel pri njih. Takih mož se bo več nabralo pri sodnijah in bodo veljavni, ker bodo ljudstvu o pravici govorili, sami bodo pa zgrabljivi volkovi, grdi lakomniki in skopuhi.

Tisti mogočni mož, o katerem sem prej govorila, bo velik zato, ker se bo v mnogih deželah veliko nereda zgodilo. On bo tudi pazil, da bi samo en cesar bil na svetu kakor je en sam Bog v nebesih. In zdaj, glej, vzdigne Bog svojo mogočno roko in tisti mož na mah pade z visokosti svoje slave.

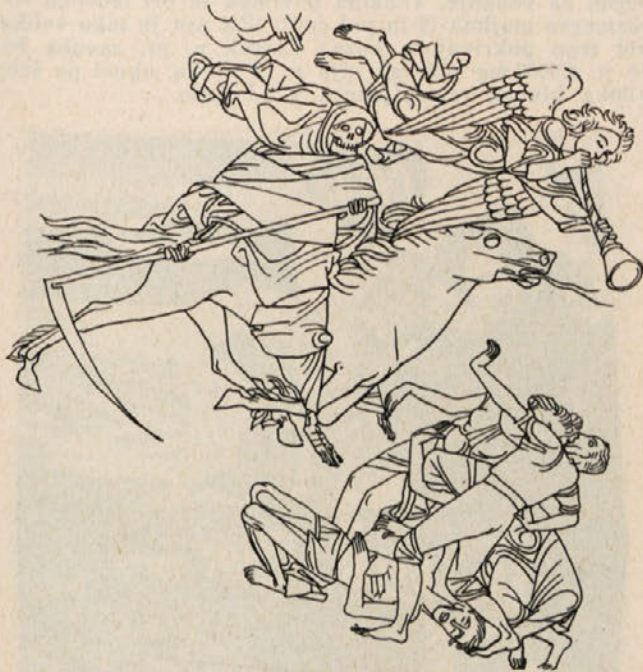
V tem času bo tudi veliko lakomnih duhovnov. Ako bo kateri kaj pri ljudeh videl, bo hotel od njih imeti. Ničesar ne bodo hoteli več ljudem zastonj narediti, še očenaša ne zmoliti. Bodo lakomnost uganjali, posvetno imetje kupovali, bodo neusmiljeni in krivični v svojem stanu, bodo prevzetni in ošabni, eni bodo ljubezen v ženskem spolu iskali. Ko bo ljudstvo videlo, da duhovniki po volji božji in po zapovedih ne žive, in da je gospodstva do njega neusmiljena, da sodniki po pravici in po svoji oblasti ne sodijo, bo od Boga in Njegovih zapovedi odstopilo in bo strašne hudobije počenjalo, da bo jezo božjo in maščevanje nase vleklo. Bog bo njih um otemnil, da ne bodo mogli drug drugega razumeti in bodo iz enega dela dežele, s Poljskega, dva pota naredili. In več takih zmešnjav se bo zgodilo kakor ob babilonskem zidanju. Ob tem času pride tudi štetje in zaznavanje ljudstva, koliko je ljudi na tem ali onem svetu, česar v tvojem času, o kralj, ni in tudi ne bo. V tem času bo tudi velika in grozna vojska vstala, katera bo dolgo trpela. In v tej vojski bo veliko ljudstva od sončnega vzhoda in tudi zahoda skupaj prišlo in bo grozno veliko in strašno prelivanje krvi in bo veliko ljudi k nič šlo. Večerne dežele bodo med njimi veliko trpele, bolj kakor jutrnje, zakaj dlje časa bodo od vojská na vodi in na suhem trpele in bodo od vseh strani s hudimi urami obstavljene. In bo grozno veliko ljudi v tej vojski pomorjenih.

In tedaj bo neki mogočni kralj svojo hčer za dar prinesel,¹⁷ da bi tej grozni vojski konec storil. Pa to bo vse zaman, zakaj vojska bo na enem kraju prenehala in se bo na drugem kraju še huje vnela, tako da se bo na treh delih sveta hkrati vojska peljala. Bog bo pa to samo zato dopustil, da bo kraljem pamet otemnela in bodo potem v nezadovoljnosti živeli. To bo zavoljo grozних pregreh, zavoljo prelamljanja zakonske čistosti, zavoljo prevelike obrti, zavoljo sodomskega greha, ki se bo med ljudstvom delal, in zavoljo tega, ker bo ljudstvo od prave vere odstopilo in zmotljivo vero sprejelo. Ob tem času ne bodo eden drugega poznali. Nihče se po obleki¹⁸ ne bo razločil, iz katere dežele je, ker bodo vsi prečudno opravljeni in bodo na svetu prečudne, od hudiča iznajdene mode nastale. Opravljali se bodo tako v vsakem stanu, pri velikih kakor pri malih, tako da se bo vsak za deželana mislil. Vsak bo hotel deželan in predpostavljenim enak biti. Predpostavljeni in oblastniki bodo za to vedeli, pa ne bo nobeden pazil, bi to zatrl, ker bodo sami vzrok vsega. Najbolj gorje vam, ki boste v hudičevi modi opravljeni: kakor vas bo hudič na telesu oblekel, tako vas bo tudi na duši! Gorje vam tisti čas, zakaj pod vašimi oblekami se bodo pregrehe in hudobije godile. Mene je groza, oh, strah me sprehaja po vseh udih, ko se na grešno življenje tega ljudstva spomnim: kakor meso stopa od kosti, tako popolnoma bo ljudstvo odstopilo od Boga in njegovih zapovedi.

¹⁷ Razlage za to ne najdem.

¹⁸ Stavki o obleki presenečajo po svoji aktualnosti!

Ko bo Bog vsa ta pregrešna dela videl in Ga bo Njegovo ljudstvo tako razžalilo, tega ne bo mogel več trpeti. Ko bo mera pregreh polna, bo poslal svojega angela izpred svojega trona s trobento, ki se bo strašno in grozno kakor levov glas glasila. Nato se bo strašna kuga začela, katera bo pobrala in usmrtila tretji del ljudstva, tako da bo ljudstvo k nič šlo. Nato bo šele tista strašna vojska prenehala in bo nebeška zadovoljnost svoje dobrote čez zemljo razposlala. Tisti ljudje, ki

bodo tistikrat pri življenju ostali, bodo žalostni na kazen božjo pogledali in jim bo žalost in bridkost prišla in se bodo spokorili in bodo vpraševali, kaj hočejo vérovati in storiti, da bi tudi čez nje kazen ne prišla. Popred pa ko bo sodni dan prišel, se bodo zopet spremenili in bodo brez Boga. Te druge reči bodo bolj čudne kakor prve, ker bo na svetu tako škodljiva grešnost kakor je bila v Sodomi in Gomori. Vsi grehi se bodo doprinašali, kar jih je na svetu, tako da bo Bog nad nečisto zalego hudobnega Antikrista za pokončanje tega sveta svoje izvoljence iz paradiza na zemljo poslal. Le-ti bodo ljudi k pravi veri napeljali, poučili in ko se bodo ljudje k pravemu Bogu obrnili, pride čas za poslednji dan in dan strahu in groze vseh reči. Ob tej prestrašni grozi bodo ljudje iz vode, iz zemlje in ognja, tudi iz globočine morja in tudi tisti, ki so jih bili morskimi somi požrli, od mrtvih vstali in vsak bo svoje plačilo prejel za kazen, kar je v svojem življenju zaslužil. Bog pravični bo to sodbo vodil po svoji pravičnosti.

Nato vpraša Salomon: »Ali bo poslednji dan za ljudi tako grozoviten in strahoviten?«

Šembilja odgovori: »Oh, strahoviten in grozen bo za tiste, ki bodo zadolženi z grehi prišli k sodbi. Moje zadnje voščilo bi bilo pa, da bi jaz tebi, o kralj, in vsemu svetu lažnik ostati mogla, kakor da bi se takó zgodilo kot je meni v mojem srcu dana vednost in od božje modrosti napolnjena umnost. Gorje njim, ki hodijo po napačnih potih, zakaj po svojih delih bodo plačilo dobili in njih zaslužek bo strašen in grozoviten. — Zdaj pa mene moja ura, ura mojega Duha opominja in mi ne dá več, da bi dlje s teboj, o kralj, govorila. Zato lahko noč!«

In tako je končala Šembilja svoje govorenje drugi dan in odšla od Salomona v svoje stanovanje. Ko je odšla, je dal Salomon do besede vse popisati in shraniti.

Tretji dan

Ko je Šembilja tretji dan k Salomonu prišla in sta začela spet govoriti o prihodnjih rečeh, je rekla Šem-

bilja: »O kralj, pokliči svoje pisarje, da bodo popisali moje govorenje o poslednjih rečeh. In te bukve naj se shranijo do konca sveta, ker jih bo veliko, ki jih bodo pregledovali, če bi se kakšna laž v njih našla ali videti mogla. Jaz pa pravim, da je ni: gotovo se bo po teh besedah zgodilo, kar ti bom jaz, o kralj, o prihodnjih rečeh povedala.«

Zdaj ukaže Salomon svojim pisarjem pisati, ko je sonce ravno vzhajalo. In Salomon in Šembilja se usedeta sončnemu zahodu nasproti. Šembiljin obraz se razsvetli in se sveti kakor ogenj in kakor svitlo sonce. Salomon se prestraši in ji reče: »Povej, o kraljica, kaj hoče to pomeniti, da je tvoj obraz soncu enak? Žalost in groza me je, če te pogledam.«

Šembilja mu odgovori: »O kralj, veliko reči sem ti razodela in veliko ti jih hočem še razodeti, zakaj Duh Gospodov je v meni znamenje prinesel, da bom morala tebi vse naznaniti, kar se bo na tem svetu zgodilo, in sicer čez ljudstva, čez kralje, čez moči, čez dežele, čez vojske in čez človeške grehe, posebno čez ljudi, ki jih še na svetu ni, ampak bodo prišli in bodo mogočno na zemlji vladali kakor levi. Proti četrtemu stoletju po smrti Mesijevi se bodo dali spoznati, ker bo vsak čas svojega človeka posebej izkazal. Jaz bom zdaj o takih ljudeh govorila, katerih zdaj na zemlji ni, prišli pa bodo. Ko bi se mojih besed držali, bi mnogo kazni od sebe odvrnili. In bo jih veliko, kateri bodo moje prerokovanje za špotljivo gledali in to pisanje zaničevali. Gorje bo njim na sodni dan, ker bom jaz tudi pri sodbi stala in jih sramotila. In ti ljudje bodo nejeverni, ker ne bodo moje prerokbe verovali. Bo se pa gotovo izpolnila. Potlej bodo šele videli, da se vse od besede do besede izpolnjuje, in bodo klicali: Salomon in Mihalda, sabska kraljica, sta spregovorila! Ko bi se bili hoteli naši predniki po njima ravnati, da bi ne bile te nadloge na nas prišle, ki jih je Bog poslal!«

In potem Šembilja dalje govori in pravi: »Gospod Bog je tebe, o kralj, z modrostjo napolnil, tako da ne pred teboj in ne za teboj nobenega ne bo dal in ni dal, da bi tebi enak bil. Le razštej cesarje in kraljestva na vsem svetu, koliko jih je skupaj, in izračunaj: 9 cesarjev in 56 kraljev. In poglej še, koliko jih bo na zemlji, kateri bodo nove dežele imeli. Vedi pa, ko se bo 1000 let po Kristusovem rojstvu h koncu bližalo, se bodo ljudje tako namnožili, da eden zavoljo drugega živeti ne bo mogel. In zavoljo tega se bodo morali ločiti eden od drugega in oditi in si novo prebivališče iskati, v katerem še nikogar ni bilo. In šli bodo po gozdovih, v katerih še nobeden ni bil od vesoljnega potopa, in tudi v take kraje sveta, v katerih še nobeden ni prebival, odkar svet stoji. Ako pa bodo ljudje dober svet našli, kjer bodo mogli prebivati in se na njem preživljati, bodo na njem polje napravili in žito sejali. Po deset do dvanajst ljudi bo tako združenih, pa se bodo zmeraj bolj množili, tako da bodo močni postali in si bodo potem kralja izvolili. In le-temu bodo dali ime teh dežel in dežele bodo prečudna imena imele in število teh kraljestev se bo zmeraj bolj in bolj množilo, tako dolgo, da jih bo zadosti, kakor sem ti popred povedala: 9 cesarjev in 56 kraljev. Med temi deželami bo eno kraljestvo najbolj imenitno in častljivo, namreč Pemsko, in bo na kruhu bogato, ker mu ne bo ne na dolgosti ne na širokosti enakega. Dovolj bo imelo vina in hmelja. Ta dežela bo tudi zato imenitna, ker bo tam veliko duhovščine, ki bodo imeli svoje kraje za molitev in bodo po pravici vredni, učenci Kristusovi imenovani biti. Ta dežela bo od začetka dobre kralje imela, potem svete, pozneje pa nerodne in poredne. Ljudstvo bo v tej deželi veliko mest in vasi sezidalo in v njej bo neko grozno veliko in lepo mesto, v katerem bo več kakor 40.000 ljudi in več kakor 4000 hiš, bo pa tudi velika hiša za duhovno prebivanje pripravljena. To mesto bo krona ali glava dežele, kjer bodo skozi več let kralji te dežele kraljevali. Pozneje pa bodo prevzetnosti in obrt v njem korenine pognale in njegovi prebivalci se bodo v pregrehah in malikovanju, v nečistosti, zapeljivosti, nevoščljivosti izučili, tako da bo zaradi njih pregreh prav tako kakor čez Sodomo in Gomoro jeza in kazen božja prišla, ko bodo ajdje prišli v njih deželo. (Dalje.)

Človeško telo je sestavljeno iz 30 bilijonov predrob-
nih delcev, celic.* Od tega nepojmljivo velikega števila
odpade 22 bilijonov na rdeče krvne celice. Življen-
ska doba ni pri vseh celicah enaka; nekatere (živčne,
mišične itd.) vztrajajo skozi vse človekovo življenje,
druge žive le nekaj časa, n. pr. rdeče krvne celice, ki
žive le 20 dni. Zato mora naše telo nenehoma izdelovati
nove celice, kar se godi s tem, da se določene celice
dele. Taka delitev traja pol ure. Samo novih rdečih
krvnih celic stvori v enem dnevu 1 bilijon.

Koža, velika 2 m² in debela 3 mm, je pravo čudo med
izdelki našega telesa zaradi mnogovrstnosti tvorb, ki
so v njej. Na 1 cm² je v njej 100 znojnic, ki spravijo
dnevno 1 l znoja iz telesa, 15 lojnic, več tisoč čutilnih
teles (za zaznavanje toplote in mraza, bolečin in pri-
tiskov), 4 m živčnih vlaken in 1 m krvnih žilic. Dva
prsta širok trak, izrezan iz kože, vzdrži teg do 60 kg.
Posebna kožna tvorba so lasje. Človek jih ima na glavi
okrog sto tisoč. Vsak zraste dnevno za 0,3 mm, vsi sku-
paj za 30 m. Močan las lahko nosi do 200 g teže. Doseže
starost 5 do 7 let, nato izpade.

V človeškem telesu je 218 kosti. Vedeti pa je treba,
da se jih zasnuje več. Tako se n. pr. nastavi 13. rebrni
par, ki pa se ohrani le pri 6% Evropejcev, in sicer pri
ženskah večkrat ko pri moških. Teg, ki ga vzdrži stegne-
nica, znaša 1500 kg, največji pritisk, ki ga prenese piščal,
je celo 1650 kg in je tako piščal najmočnejša človekova
kost. Vseh kostnih sklepov je nekaj manj kot kosti,
namreč okrog 200.

Mišičevje, po domače meso, tehta eno tretjino vse te-
lesne teže (pri moškem 25–25 kg, pri ženski 15–20 kg).
Vseh mišic, ki imajo svoja imena, je 659; 317 je parnih
in 5 neparnih. Največ (180) jih je v hrbtu. Vsaka mišica
sestoji iz večjega ali manjšega števila mišičnih celic
(vlakenc), vsaka celica pa ima 400 mišičnih vlaken. Dvi-
galna sila mišice je 4 do 10 kg na 1 cm² mišičnega
prereza.

Naše živčevje je zgrajeno iz posebnih živčnih celic
(nevronov), ki so prav za prav največje naše celice.
Vsa nevrovska gmota, zbrana v kepico, bi dala kroglico
s pol milimetra premera. Živčne celice imajo odrastke,
tako imenovana živčna vlakna, ki dosežejo dolžino do
enega metra. Živec, tenak ko vrvice, vsebuje dvajset do
trideset tisoč živčnih vlaken. Če bi združili vse člove-
kove živce v nit, debelo za fino sukančevo nit, bi bila
ta dolga več kot tisoč metrov. Po živcih se prevaja
živčno vzdraženje s hitrostjo petdeset do sto metrov
na sekundo, torej skoraj z letalovo hitrostjo.

Možgani, shranjeni v lobanjski votlini s prostornino
1350 cm³, tehtajo povprečno pri moškem 1370 g, pri žen-
ski 1240 g. Danes vemo, da teža možganov ni v nobenem
razmerju s človekovo inteligenco. Možgansko površino
(skorjo) tvori tako imenovana možganska sivina (sero-
vina), debela 2,5 mm, ki je vsa brazdasta. Površina si-
vine je zato prav znatna; pri Evropejcu znaša približno
21,7 dm² (3 in eno tretjino »Obiskove« strani). V veliko-
možganski skorji je 14 milijonov celic, ki so med seboj
v zvezi z živčnimi vlakni, ki jim cenijo skupno dolžino
na 5000 km.

Z osrednjim živčevjem so v zvezi razna čutila. Svetlo-
čutni del očesa je mrežnica, niti pol milimetra debela,
nadvse zamotano zgrajena mrenica. V njej je na vsakem
kvadratnem milimetru povprečno sto do sto šestdeset
tisoč vidnih celic, v vsem očesu skupaj povprečno sto
milijonov. Važno vlogo pri zaznavanju zvoka imajo
nekakšne strunice, povprek prepete v slušnem polžu,
sestavljajoče dva in polkrat zaviti trak. Strunic je štiri
in dvajset tisoč. Nos je v svojem začetnem delu organ
za čiščenje vdihanega zraka. Posebne žleze vozgernice

* Vsa števila veljajo za odraslega človeka in le približno.
Čim večja ali čim manjša so, tem manjša je njihova zanesljivost.
— Če bi vsako sekundo imenoval po eno število, našteješ do
100.000 v 27³/₄ urah, do 1 milijon v 11 in pol dneva, do 1 bilijon
v 31.710 letih.

(150 na cm²) izločajo vozger (smrkelj), ki zadržuje prah,
ki ga je tudi v »čistem« zraku vedno dovolj (več tisoč
prašnih delcev v 1 cm³). V zgornjem delu pa je nos
organ za vohanje. Vohalna površina je pri človeku so-
razmerno majhna (2 in pol cm²). (Pri psu je tako velika
kot trup pokrivajoča koža.) Človek n. pr. zavoha že,
če je 0,0002 mg rožnega olja v 1 l zraka, okusi pa šele
0,004 g kinina, raztopljenega v 1 l vode.

Površina povprečnih človeških možganov
meri tri in pol strani »Obiska«.

Človekovo prebavilo je dolgo okrog 9 m, od tega od-
pade okrog 8 in pol m na črevo. Vanj se dnevno izlije
okrog 9 l prebavnih sokov (ustne sline 1550 g, želodčnega
soka 3000 g, žolča 750 g, trebušne sline 300 g in čreves-
nega soka 3400 g). Prebavni sokovi — v glavnem iz vode
— vsebujejo sorazmerno malo prebavljajočih kvasil
(fermentov), a so vendar silno učinkoviti. V trebušni
slinavki (80 g) je komaj 2 g kvasil (fermentov), ki pa
moreta v enem dnevu razstaviti v enostavnejše snovi
(t. j. prebaviti) 36 kg beljakovin in 45 kg škroba. Raz-
stavljena hranila vsrkajo črevesne stene, ki morajo biti
čim prostranejšje. Vsrkajočo površino povečujejo zlasti
do 1 mm dolge črevesne rese, ki jih stoji na 1 cm² tri
do štiri tisoč, v vsem črevesju štiri do osem milijonov.
Tako je poveček gladke črevesne površine petkratno,
po mnenju nekaterih celo dvajsetkratno. Notranja po-
vršina tankega črevesa znaša 80 dm², debelega pa 40 dm².
(Skupna površina obeh odgovarja površini 18 in pol
»Obiskovih« strani.) Prebavljene snovi raznese po telesu
kri, ki pa mora biti pregledana glede morebitnih stru-
penih snovi. Kontrolna postaja so jetra, skozi katere gre
dnevno 700 l krvi, t. j. 140 krat gre v enem dnevu vsa
kri skozi jetra.

Kri pa raznaša po telesu tudi kisik, ki ga sprejemajo
pljuča (3–4 l vsebine) pri vsakem vdihu, ko zajamejo
500 cm³ (pol litra) zraka. V resnici pride samo petina

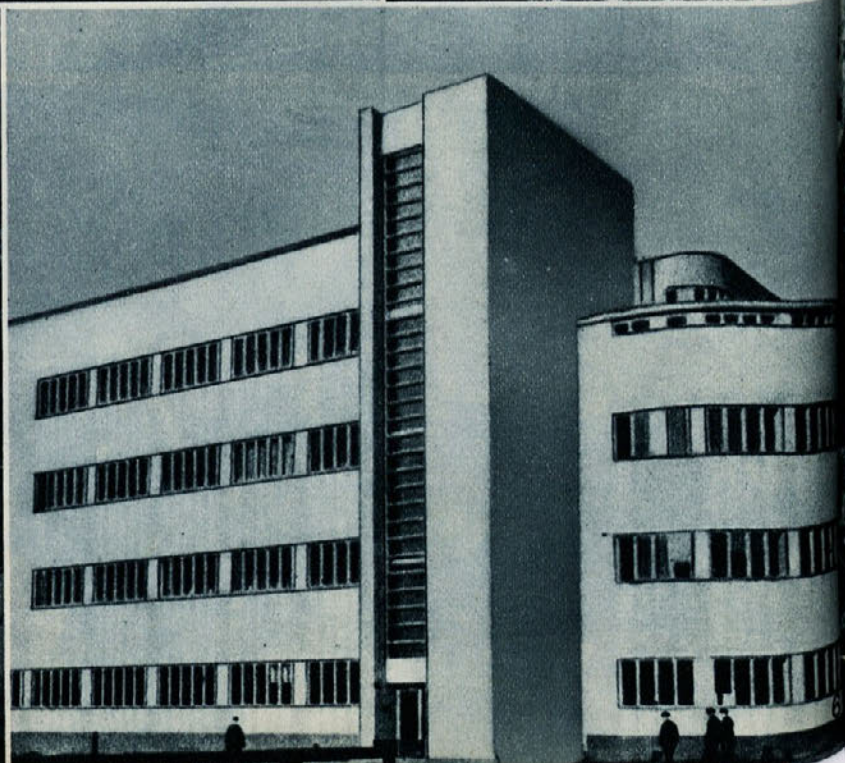
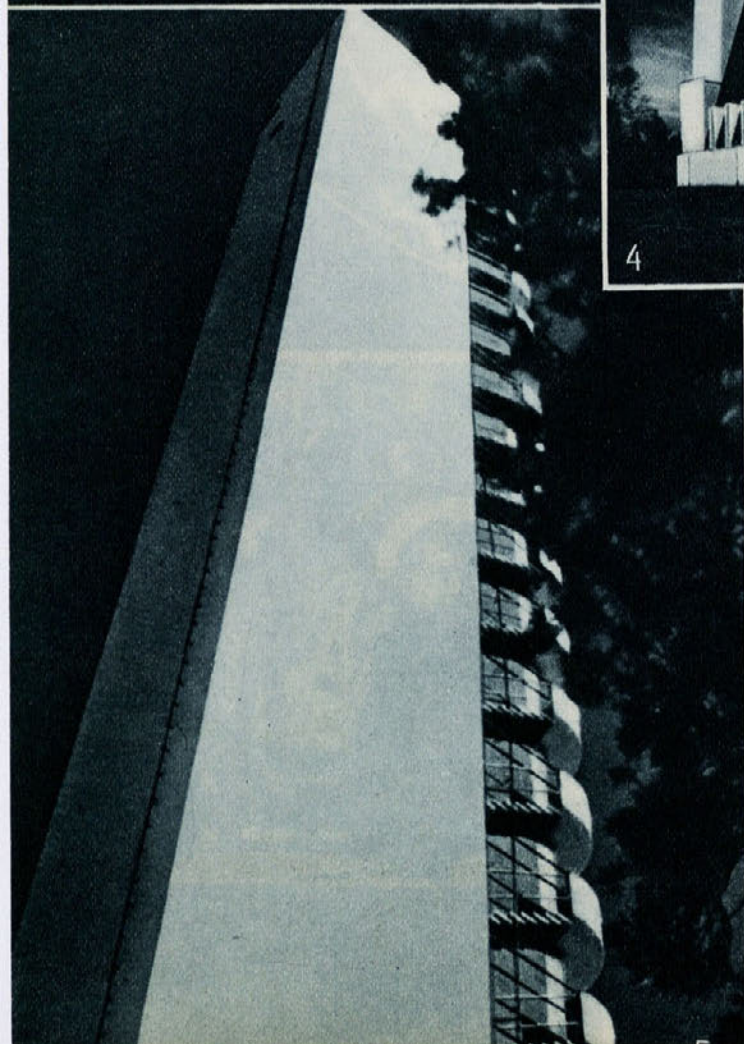
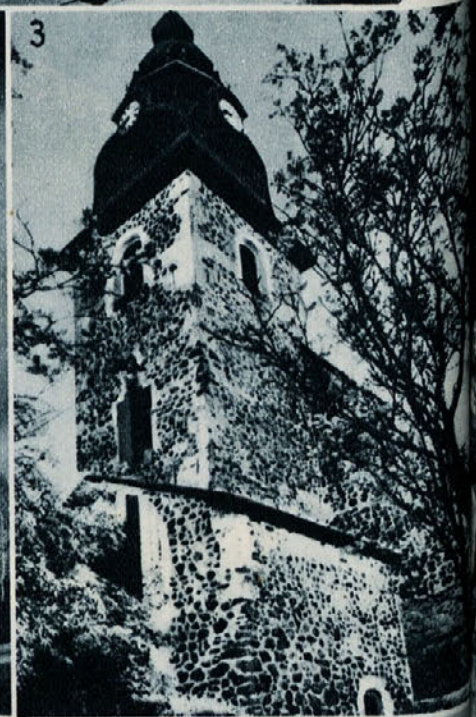
Slike iz domovine.

1. Tako se je poslavljal zima od Ljubljane, kjer so se v začetku marca drsali — po Ljubljanici.
2. Pokojni voditelj srbskih demokratov Ljuba Davidović na mrtvaškem odru.
3. Italijanski prosvetni minister Bottai odpira v navzočnosti Nj. kr. Visočanstev kneza namestnika Pavla in kneginje Olge Italijanski institut v Beogradu.
4. Slovenski otroci v Beogradu nosijo butare na cvetno nedeljo.

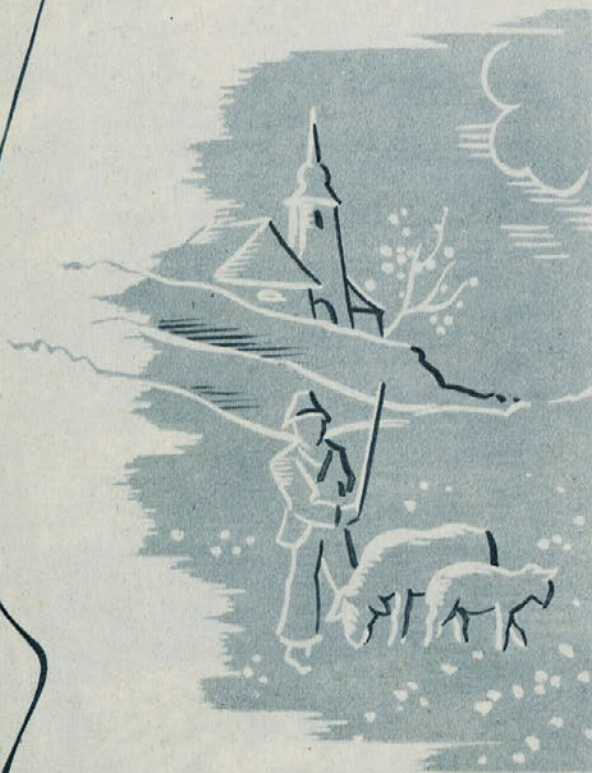

Iz finske stavbarske umetnosti, ki je v sedANJI vojni toliko trpela: 1. Mestno središče v Helsinkiju z moderno novo železniško postajo. 2. Ženska klinika v Helsinkiju. 3. Srednjeveška cerkev v Naantali. 4. Moderna podeželska cerkev v vasi Rajamaeki. 5. Stolp na olimpijskem stadionu v Helsinkiju. 6. Moderna finska vojašnica.

Zemlja, čez katero je divjal vojni vihar. Pogled na bojišče pri francoskem Verdunu, kjer so pred 24 leti divjali najstrašnejši boji v svetovni vojni. Na vsak kvadratni meter zemlje okoli Verduna je padlo nad 400 granat največje mere.

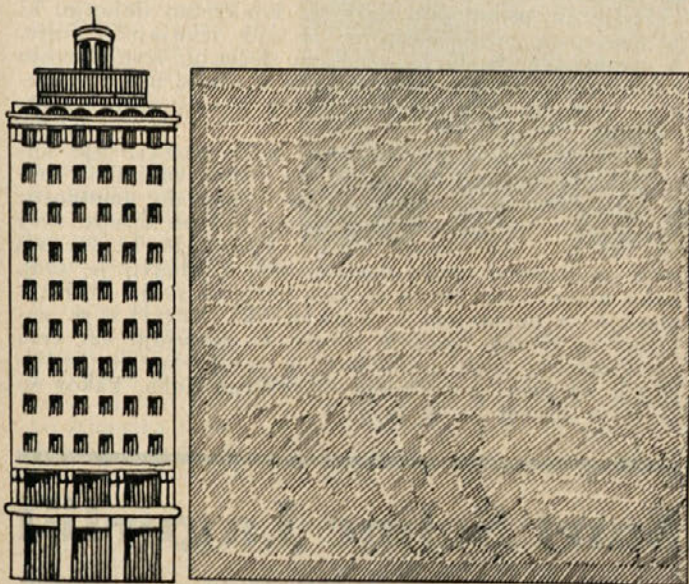
vdihanega kisika v kri. Prehod se izvrši v tako imenovanih pljučnih mehurčkih, ki jih je 300 do 400 milijonov in ki imajo skupno površino 150 m².

Praden pride zrak v pljuča, mora skozi sapnik mimo sten, opremljenih s kratkimi, nenehoma se gibajočimi dlačicami, ki odstranjujejo — kot nekakšne metle — prah, bakterije itd. iz dihalnih cevi. Teža v vsem življenju odstranjenih delcev znaša pri meščanu 5 kg, pri delavcu v cementni tovarni pa kar 40 kg. Delo dihalnih mišic pri vsakem vdihu odgovarja delu, opravljenem v istem času pri dvigu 1 kg 8 cm visoko.

Podoben motor je tudi srce. Ima efekt eno tristo-pet in sedemdesetinko konjske sile, t. j. v enem dnevu bi moglo dvigniti 18.000 kg 1 m visoko. Pri vsakem utripu dvigne 1 dl krvi, v enem dnevu 10.000 l. Med dvema utripoma mine ena šestinka sekunde, sicer kratka doba, a vendar zadostna, da se srce odpočije. 60 let staremu človeku je torej srce počivalo 10 let.

Zile, predvsem seveda odvodnice, imajo kaj trdne stene. Cenijo, da bi vratna odvodnica vzdržala pritisk 20 kg na cm². (Parni pritisk v ceveh lokomotive znaša le 8 do 16 kg na cm².) Vso pot po telesu opravi kri v 30 sekundah; ko je v širokih žilah, s hitrostjo 30 cm na sekundo, v najožjih lasovkah le še s hitrostjo pol milimetra na sekundo.

Človek ima 5 l krvi, ki sestoji iz 55% tekoče krvne plazme in iz krvnih celic (45%). Prevladujejo rdeče krvne celice, ki jih je v vsakem mm³ pet milijonov (pri ženskah nekoliko manj), v vsej krvi pa 22 (do 25) bilijonov. Te celice — tanke, okrogle ploščice — vsebujejo krvno rdečilo, ki je po svojem kemičnem sestavu v bližnjem sorodstvu z rastlinskim zelenilom, in ki sodeluje pri sprejemu kisika iz pljuč. 1 g krvnega rdečila veže nase 1,5 cm³ kisika. Razumljivo je tedaj, da mora biti površina vseh rdečih krvnih celic čim večja. In res, učenjaki jo cenijo na 2500 do 3500 m².

Ploščina kvadrata nam približno predstavlja površino človekovih rdečih krvnih celic v primeri z ljubljanskim nebotičnikom. (Iz »Proteusa«.)

Poleg rdečih so v krvi še bele krvne celice, ki so nekakšna zdravstvena policija našega telesa, saj imajo za nalogo, boriti se proti vdrilim bakterijam in njihovimstrupom. Povprečno jih je tisočkrat manj kot rdečih, vendar pa se pri nekaterih boleznih njihovo število močno zveča, medtem ko pade število rdečih krvnih celic, tako da je razmerje med njimi in rdečimi krvnimi celicami kot 1:2.

Nazadnje si oglejmo še ledvice, ki so nekakšno cedio za kri in kjer se izloča odvečna voda z razkrojninami, nastalimi pri snovni meni. Sicer so ledvice sorazmerno majhen organ, vendar je vsa precejajoča (filtracijska) površina velika 2 m² (30 »Obiskovih« strani).

Georges Bernanos: Dnevnik vaškega župnika. Prevedel Jakob Šolar. Izdala založba Hram v Ljubljani 1939. To je roman redke lepote in umetniške vrednosti, ki ne zasluži drugega kakor občudovanje. Kaj vse je Bernanos, ta umetnik po božji volji, nanizal pod skromni naslov! Boj dveh svetov, dobrega in zlega, stopa pred našo dušo v vsej svoji grozotnosti in pretresljiva slika ubogega župnika, ki se bori za zveličanje zaupanih mu duš, vzbuja v nas občutek spoštovanja in občudovanja.

A. J. Cronin: Zvezde gledajo z neba. Roman. Prevedel P. Donat. Založba Hram v Ljubljani 1939. Str. 381. Sijajen roman angleškega pisatelja, ki je šele pred nekaj leti zaslovel s »Citadelo«. V tem delu pa je nanizana vsa politična in socialna zgodovina Anglije v zadnjih štiridesetih letih. Umetnost te mojstrovine zgrabi, zakaj delo ni le nazorna in plastična podoba angleške družbe, temveč duhoven prikaz vseh moralnih in družabnih borb, ki pretresajo današnje človeštvo.

Dela Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani. Slovenska akademija, ki je bila pred dobrim letom ustanovljena, je že pokazala prve sadove svojega znanstvenega dela, ki jih moramo brez pridržka pozdraviti in jim želeči, da bi naši izobraženci čim bolj segali po njih in se z njimi oplajali. Ne bomo se spuščali v podroben pregled teh treh okusnih zvezkov, ki so te dni zagledali beli dan, temveč jih bomo kot kronisti samo navedli.

V filozofski sekciji je France Veber izdal 496 strani dolgo razpravo **Vprašanje stvarnosti**, kjer podaja dejstva in analize.

Pod naslovom: **Korespondenca pomembnih Slovencev** je France Kidrič objavil Zoisovo korespondenco iz let 1808—1809. Delo se bo nadaljevalo.

Posebno važna pa je knjiga, ki ima naslov: **Viri za zgodovino Slovencev.** Akademija se je odločila, da bo izdala vse gradivo za našo zgodovino v sistematski in kritični obliki. **Milko Kos** je objavil prvi zvezek **Srednjeveških urbarjev za Slovenijo**, ki obsegajo urbarje salzburške nadškofije. To delo, ki se obeta zelo razširiti bo po svoji temeljitosti prav gotovo prekašalo vse dosedanje hvalevredne poskuse in bo temelj vsemu našemu zgodovinstvu.

Joža Glonar: Stare žalostne. Slovenske pripovedne narodne pesmi. Izbral in priredil J. Glonar. Akad. zal. — V žepni izdaji smo zdaj dobili še narodne pesmi, za prvič samo žalostne. Vzete so iz Štrekljeve zbirke, iz rokopisov vseučiliške knjižnice v Ljubljani in iz še neurejene zbirke narodnih pesmi, ki se tam hrani. Pričujoča zbirka ima skoraj eno tretjino motivov popolnoma novih in je že po tej plati zanimiva.

Jakob Grčar: Ruske pravljice. Mohorjeva družba 1939. — Za izborom bolgarskih in poljskih, smo dobili sedaj še izbor ruskih pravljic. Veliko večino teh pravljic poznamo že iz Golarjevih prevodov, toda v tej zbirki so pravljice bolj smotrno izbrane in prevod občutno izboljšan, zakaj prevajalec si je pomagal z najboljšimi antologijami. Tudi ilustracije v ruskem slogu, ki jih je izdelal ljubljanski Rus Grigorovič, so presrečne.

Benito Mussolini: Doktrina fašizma. Izdala založba Vallecchi v Milanu. — Dandanes, ko se velesile poganjajo za premoč na svetu, skuša vsaka na svoj način pridobivati simpatije malih narodov. Nekateri delajo to s hrupno, včasih kar nasilno propagando, druge pa spet bolj korektno in umirjeno. Tudi Italija je pri nas naredila tak poskus. Slovenec, ki pa nima ravno najboljše dikcije, je prevedel gori omenjeno Mussolinijevo delo, ki je nekakšen sumaričen pregled fašistične ideologije. Knjižica je pisana v težkem slogu in zelo zgoščeno, vendar bo slovenski bravec našel, če se bo poglobil vanjo, dokaj jasno sliko o fašizmu, ki je izključno italijanska doktrina. Ivan Campa.

Knjiga o bistvenih vprašanjih našega časa

Aleš Ušeničnik: Izbrani spisi II. zvezek.

Založila Jugoslovanska knjigarna.

Ko je proti koncu prejšnjega stoletja izdal Leon XV. svojo okrožnico »Aeterni patris«, se je po katoliškem svetu pričel močan preporod sholastike, t. j. tiste filozofije, ki ji je veliki Tomaž Akvinski dal smernice in zaokrožen sistem, in ki je zgrajena na osnovi večnih načel ter zato glasnica resnic, veljavnih za vsako umovanje in za vsak čas. Ta filozofija, ki je, dopolnjena na Razodetju, dobila naziv »perrenis« — večna — in kateri ni namen le čisto umovanje, marveč tudi osmislitev življenja in njegovih dejev, je tako za zablode modernega časa postala vodnica v nadrealni metafizični svet, v katerem šele vse zemeljsko in končno dobi svojo pravo vsebino, zaključek in smisel.

Ta oživotvorjena »neo-sholastika« je bila tudi med Slovenci deležna toplrega sprejema, kjer je bila filozofska znanost šele v povojih. Pot ji je utiral sistematični Lampe, pisatelj našega prvega Vvoda v modroslovje, obširnega Dušeslovja in mnogih razprav, ki jih je priobčeval v Dom in svetu. Udarni goričan Mahnič pa je zbiral sodelavce v Rimskem katoliku, ki mu je dal filozofsko-apologetsko smer in je kakor kladivar rušil takrat vladajoče idole: liberalizem v politiki, naturalizem v leposlovju in umetnosti, kantovstvo in hegelijanstvo v filozofiji ter materialistični darvinizem v socialnih in življenjskih problemih. Njegova načelna brezkompromisnost, — aut-aut, se nam morda včasih zaldi kar groba, bila pa je takrat potrebna in je razčistila mnogo stvari. In prav v Rimskem katoliku je pričel priobčevati svoje globokumne razprave mladi Aleš Ušeničnik, ki je po Mahničevem odhodu ustanovil Katoliški obzornik in pozneje Čas, ki je še danes naša najboljša znanstvena revija. Ušeničnik je kmalu pokazal, da je najodličnejši mislec nove generacije ter kot filozof evropske razgledanosti. S svojimi študijami in razpravami ni osvetljeval samo filozofske in apologetske miselne probleme, marveč je v njih zavzemal odnose do vseh pojavov v našem kulturnem socialnem in političnem življenju, jih tolmačil, kazal pota ter tako pripravil med nami preporod katoliške miselnosti in izbil pri nasprotnikih mnenje o njeni negativnosti in manjvrednosti.

Ušeničnik ni le subtilen mislec, ki ga pozna in ceni tudi zunanji znanstveni svet, marveč to je življenjski modrec v pravem pomenu besede. Spoznanja in dognanja miselnega sveta vselej prenaša na ravno konkretnega življenja, udejstvovanja in odnosov, kjer so prav tako važne na videz majhne resničnosti in stvari, kakor metafizični problemi vesolja, ki hoče vanje prodreti um. Zato je tudi jezik njegovih spisov izklesan, prijeten in zgoščen, pa brez tistih »temnih posebnosti«, s katerimi filozofi tako radi oblačijo svoja modrovanja. In kar še posebno opazimo pri njem, je izredna širina obzorja in objektivnost, ki vselej ceni in spoštuje tudi tuje mnenje ter svoje morebitne napačne zaključke z vso lojalnostjo popravi.

Njegovi članki in razprave so bili raztreseni po revijah in zbornikih in zato težje dostopni čitateljem. Založba Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani se je odločila, da jih izda kot Izbrane spise ter storila s tem veliko kulturno dejanje, za katero ji je gotovo vsa slovenska inteligenca brez razlike nazorov hvaležna. Vso snov je avtor sam pripravil za tisk, jo dopolnil ter dal potrebna pojasnila in opombe. Tudi vsebina je tako razdeljena, da vsak zvezek zase tvori neko enoto in zaključenost. Tako predstavljajo ti Izbrani spisi avtentično izdajo avtorja samega.

Izber člankov in študij obsega 6 knjig, na kar bodo sledili ponatisi Ušeničnikovih del in učbenikov, ki so že povečini razprodani. Tako obširna Sociologija, Uvod v filozofijo, razni komentarji papeških soc. okrožnic in Knjiga o življenju, ki je najbolj poznana širšemu krogu čitateljev ter bo s tem doživela že svojo tretjo

izdajo. Te odlično opremljene knjige izhajajo vsaki drugi mesec in imamo pred seboj že II. zvezek Izbranih spisov.

V prvem je avtor obravnaval osnovo vsakega življenjskega nazora in udejstvovanja, tiste tri velike temelje, ki so nam podani s pojmom: Bog, vera in morala in ki tudi Ušeničniku dajejo izhodišče za vsa nadaljnja izvajanja in probleme, ki so v II. zvezku posvečeni vprašanju našega časa in našega krščanstva, misli, volji in dejanju ter pojmovanju in bistvu umetnosti.

Moderna doba, ki stoji v znaku kolektivizma, vodi človekovo misel in čustvo v brezboštvo in materializem, zanika vse nadnaravno ter postavlja kot najvažnejše načelo relativizem, zanikanje neminljivih resnic in sta mu dogma in nadnaravni svet ter etično poslanstvo človeka glede na namen, le strašilo »mračnega srednjega veka«. To je zlo, ki vodi v razkroj ne le človekovo individualno osebnost, temveč tudi družbo, jo razvrednoti in iz nje napravlja mehanične dele nekakšnega mašinskega kolosa. Nasproti temu poudarja avtor, da je zdravilo človeštvu v poudarku in sprejetju nadnaravnih vrednot in načel, ki navzlic še tako tehnični spolnitvi časa vselej ohranja svoj večnostni pomen ter vodijo človeka iz meglene pokrajine modernih fantazmov v svet resničnosti, dobrote, lepote in smisla. — Posebno so za nas zanimivi članki, ki obravnavajo slovenske pojvne razmere, porast religioznosti in pojav »križarstva« v vrstah katoliške mladine.

Drugi del vsebuje tri razprave: Misel, volja, dejanje. V njih razmotriva avtor vzniki idej, njih moč v življenju, psihologijo volje in konkretno dejanje, ki je posledica misli, idej, ter iz njih izhajajoče volje. K ugotovitvi, da ideja predhodi dejanju, izvaja svojo maksimo: ideje je treba pobijati z idejo, nasproti Leninu postaviti Ignacija Loyolskega z njegovimi Eksercijami.

V tretjem delu pa govori o umetnosti, nje namenu, pomenu in bistvu. V teh silno zanimivih poglavjih razpravlja o odnosu katoličana do umetnosti: kaj je umetnost sama po sebi ter kakšna doseže svoj cilj, ki je v odkrivanju lepega. Vprašanja, ki so tudi med nami že dvignila dosti prahu. Zanimivo je tudi, kako avtor v nekaterih točkah korigira svoje prejšnje mnenje. S poglavjem o umetniški kritiki se zaključijo ta zvezek Izbranih spisov, ki postajajo kar cela enciklopedija misli, problemov in zaključkov najrazličnejših vprašanj s področja človeškega duha, kakor se javlja v besedi in dejanju.

Smrt Selme Lagerlöf

16. marca tega leta je umrla v Stockholmu ena največjih sodobnih pisateljic in Nobelova nagrajenka Selma Lagerlöf v starosti 82 let. Ta velika žena in umetnica, ki so ji dela prevajali v vse kulturne jezike, je bila v vseh svojih stvaritvah nenehoma izpovedovalka velike ljubezni do sočloveka, zato so ji knjige polne tople miline in dobrote; lastnost, s katero se je izredno priljubila čitajočemu krogu, ki je gledal v njej plemenito umetnico, katera se z vsem svojim talentom bori za vse tisto, kar je v svetu večno-resnično in lepo. — Ze njen prvi večji roman »Gösta Berling«, je pomenil preporod in novo pot švedske književnosti; v njem je pokazala lepoto rodne zemlje in narodne tradicije. Skromna podeželska učiteljica je l. 1907 postala častna doktorica Upsalske univerze, 1909 je prejela Nobelovo nagrado in 1914 je bila sprejeta kot prva ženska med člane Švedske akademije.

Slovenski književnosti Lagerlöf ni neznana. »Dekle z močevja«, »Kristusove legende«, »Gösta Berling« in čudovito lepa »Zgodba o blaznem Gunarju« so stvaritve, s katerimi se je pisateljica daljnega severa predstavila slovenskim bravcem. Njeno zadnjo knjigo, ki smo jo dobili v prevodu Franceta Vodnika, je izdala Jugoslovanska knjigarna; to je roman »Klara Gulleborg«, pretresljiva zgodba o ubogem dinarju Janu in njegovi nežni ljubezni do hčere Klare. Roman je biser pripovedne umetnosti in pripada knjigam, ki jih človek vedno iznova jemlje v roke.

V sredini marca smo in ves svet nekako s strahom pričakuje, kdaj se bo sprožil tisti plaz na zahodni fronti, ki bi se moral začeti valiti z marčno ofenzivo nemške vojske. Prvi spopad bi se naj razvil popolnoma po predpisih bliskovite vojne; to se pravi, da bo razdejanje po prvem spopadu na obeh straneh strašno, dasi se lahko vojna pozneje še zelo zavleče.

Ko se povsod govori samo o tem, pa hodi po evropskih prestolnicah Rooseveltov odposlanec, ameriški drž. podtajnik Sumner Welles. V Evropi se začneja veliki plesi za razdelitev dobrin tega sveta; stari kolonialni imperiji bi se naj zrušili in ustanovili bi se novi. S svojo zmago bi naj Nemčija določila svojo usodo za več stoletij. Ameriški državni podtajnik pa prihaja, da poskuša izvedeti, kako se bo Evropa urejala tedaj, ko se bo vse to začelo in vojna končala. Za Zedinjene države je to zelo važno, kajti azijski trg že zelo šepa zaradi razmaha Japonske, Evropa pa bo mogoče preveč izčrpana, da bi mogla kupovati vse, kar bo Amerika hotela izvažati. Ostanjejo samo države Južne Amerike, toda tam klije toliko bogastev na dan, da bodo te države kmalu same več prodajale, kakor pa kupovale.

V Evropo je prinesel Sumner Welles s seboj zelo slabo izpričevalo. Za njim sicer stoji ogromni ameriški trg, toda vpliv ameriške zunanje politike na Evropo je bil navadno zelo nesrečen. Ko se je končala prva svetovna vojna v letu 1918., se je oblikoval mir na podlagi Wilsonovih 14 točk. Toda ameriški državni predsednik Wilson teh točk prav pri malih narodih ni mogel dovolj čisto izpeljati. Zveza narodov je bila ustanovljena po ameriški zamisli; ameriški kongres pa versajske mirovne pogodbe ni maral ratificirati in Zedinjene države nikdar niso hotele vstopiti v ženevsko ustanovo. Ko so po letu 1918 zavezniki urejali odškodninske zahtevke z Nemčijo, je začelo dotakati na nemški trg toliko ameriškega kapitala, da so se nazadnje zavezniki morali pogajati z ameriški strokovnjaki za plačevanje nemških reparacij. Ker je nad razdejanje Nemčijo gospodaril ameriški kapital, se je angleški skušal razmahniti v Južni Ameriki; toda ameriška vlada je začela prirejati panameriške kongrese in poleg političnega se je utrjeval na drugi polovici ameriške oble tudi ameriški finančni vpliv. Če je šlo zato, da bi Amerikanci izpodnesli kje na trgu angleški vpliv, tedaj se niso ustrašili ničesar

Roosevelt, predsednik USA

in so lahko izvajali čudne reči s sijajnim mladostnim zanosom. Ko je bila na primer napetost med demokratskimi in totalitarnimi državami pred leti v Evropi že zelo velika, je nenadoma prišlo do vpostavitve totalitarne diktature v Braziliji. Ves svetovni tisk je dolžil Nemčijo in Italijo, da imata svoje prste vmes. Kmalu pa se je izkazalo, da je ta preobrat izvedla washingtonska vlada, da bi tako čim uspešneje izločila iz Brazilije sploh vse evropske vplive.

Ameriški tisk je spremljal Wellesovo potovanje po Evropi z ugotovitvami, da se taka vojna v Evropi, kjer se nikdo ne vojskuje, ne more nadaljevati. Zato se naj sovražniki kar lepo pobotajo; ustanovi naj se tam v poljskih močvirjih mala poljska država s približno 10 do 15 milijoni prebivalcev, pa bo vse v redu. Načne naj se razprava o razdelitvi dobrin, namesto dveh velikih imperijev naj v Evropi vladajo štirje veliki in stališče Zedinjenih držav bo v vseh ozirih še lažje. Če bi se sedaj sklenil mir, tedaj v Evropi ne bi bilo še nič razdejanega, toda evropske države so že tako usmerile vse svoje gospodarstvo za proizvajanje vojnih potrebščin, da bi po sklepu miru nova gospodarska kriza v Evropi trajala vsaj nekaj let...

Welles bi torej moral ugotavljati, kako je Evropa že izčrpana. Okoli leta 1850 se je v Evropi začela tako imenovana »turška kriza«. Tam ob carigraski porti je ležal velik bolnik, ki se mu je reklo turško cesarstvo. Ob njegovo posteljo so se postavili zastopniki vseh evropskih velesil, da bi ga zdravili. Ti zdravniki pa so vsi imeli samo eno željo: da bi bolnik čimprej umrl. Vsi so držali v rokah strupene injekcije, toda med seboj so se nadzirali, da ne bi kdo prekmalu vbrizgnil bolniku sebi v korist zadnji olajševalni smrtni strup.

Wellesovo potovanje dobiva precej sličeren pomen. Prišel je v Evropo, ki je zelo bolna in gnila. Zdaj odhaja in ni izključeno, da bodo začeli v Evropo prihajati zdravniki, ki bodo posedali ob bolnikovi postelji in lajšali gorje. Iz Zedinjenih držav pa prihajajo navadno dvoje vrst zdravnikov: člani »reševalnih armad«, ki dele mnogo dobrega in pa diplomati, ki v svojih posodah često prinašajo isto, kar so evropski veleposlaniki v sredini prejšnjega stoletja nosili turškemu bolniku v Carigrad. Ob teh ameriških diplomatskih zdravilih pa bo Evropa hiral naprej, kajti na obzorju ni še nikjer opaziti nobenega znaka o tem, da bi kdaj krenil v Evropo tisti zdravnik, ki bi edini mogel izvesti pravo operacijo — to je ameriški vojak.

Osebni zastopnik predsednika Roosevelta pri papežu Piju XII., Miron Taylor, ob prihodu v Evropo.

Rooseveltov mirovni odposlanec Sumner Welles stopa s parnika »Rex« v Napoliju na evropska tla v družbi ameriškega poslanika v Rimu Phillipsa.

Potek političnih dogodkov v mesecu februarju je bil takle:

1. Nemški gospodarstveniki so začeli pritiskati na romunsko železarsko industrijo, da se naj preuredi tako, da bo nekako izpopolnjevala potrebe nemškega trga. V Beograd začenjajo prihajati zunanji ministri držav Balkanskega sporazuma na konferenco balkanskih držav.
2. Listi objavljajo obširne vesti o sestanku med turškim zunanjim ministrom Saradžoglom in bolgarskim predsednikom vlade KJoseivanovim v Sofiji.
3. Zunanji ministri držav Balkanskega sporazuma so bili sprejeti pri knezu namestniku Pavlu. Na prvi dan konference je bilo sklenjeno, da se pogodba o trajanju Balkanske zveze podaljša za 7 let.
4. Med Bolgarijo in Sovjetsko Rusijo se bo vpostavila stalna letalska zveza in v Bolgariji bi se naj v ta namen zgradilo več letališč.
5. Objavljeno uradno poročilo o sklepih, ki so bili sprejeti na beograjski konferenci Balkanske zveze, pravi, da se bodo poglobili prijateljski odnošaji s sosedi in da se bo razvijalo v dosedanjih mejah pogodbe Balkanske zveze. Italijanski listi silno napadajo Sovjetsko Rusijo, češ da želi čez Balkan prodreti do Sredozemskega morja.
8. Angleški in francoski listi pišejo, da mislita Anglija in Francija kmalu prelomiti s Sovjetsko Rusijo.
9. Francoska policija je izvedla obsežno hišno preiskavo v prostorih sovjetskega trgovskega zastopstva v Parizu.
10. Nemci iz Južnega Tirola so se začeli seliti v Nemčijo. Daladier je v francoskem parlamentu izjavil, da je bila izvedena preiskava v sovjetskem trgovskem zastopstvu zato, ker so se v tem poslopju zbirali protifrancoski vohuni in komunistični izdajalci.
11. Švedska vlada je začela ostro nastopati proti komunistom.

12. Med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo je bila podpisana pogodba o tem, da se poveča izmenjava gospodarskih dobrin med obema državama. Govorilo se je o nakupih za 15 milijard dinarjev.
14. Listi pišejo o tem, da v Zedinjenih državah računajo na to, da se bo vojna razširila na ves svet.
15. Slovaška je proti temu, da bi se v Srednji Evropi ustanovila podonavska federacija.
16. Bolgarija je dobila novo vlado s predsednikom Filovim na čelu. Zunanji minister je postal bolgarski poslanik v Beogradu Popov.
17. Finska je zaprosila Švedsko za vojaško pomoč proti Sovjetski Rusiji, Švedska pa je to odklonila.
18. Listi objavljajo poročila, da bo Finska sedaj prosila Anglijo in Francijo za pomoč. Toda švedska vlada izjavlja, da ne bo dovolila prehoda tujim armadam, ki bi šle na Finsko.
19. Angleška mornarica je v norveških vodah odvzela nemškemu parniku »Altmark« ujete angleške mornarje. Med Anglijo in Norveško pride do izmenjave protestnih not, ker je Anglija izvedla izvršbo nad nemškim parnikom v norveških nevtralnih vodah.
21. Chamberlain je v posebnem govoru čestital angleški mornarici za to, da je rešila ujete mornarje.
23. Zmerom bolj se širijo vesti o tem, da Anglija in Francija računata na to, da se bo vojna razširila tudi na bližnji vzhod.
24. Romunski finančni minister Constantinescu je obiskal Sofijo. Vsi listi poudarjajo pristrčnost, ki vlada med balkanskimi državami, kar dokazuje, da hočejo balkanske države ostati izven vojnih zapletljajev. Novi jugoslovanski poslanik v Sofiji Milanović je izročil kralju Borisu svoje poverilnice in so bili izmenjani govori o velikem prijateljstvu, ki veže Bolgarijo in Jugoslavijo.
25. V Kodanju se je sestala konferenca zunanjih ministrov treh skandinavskih držav. Na konferenci ni bil sprejet noben odločen sklep proti vojskujočim se državam v Evropi.
27. V Sofiji je bila ustanovljena trgovinska zbornica za Jugoslavijo in Bolgarijo. Ob tej priliki je prišlo do zelo lepих manifestacij za Jugoslavijo in za večno prijateljstvo med obema državama.
28. Myron Taylor je bil sprejet kot posebni odposlanec Rooseveltov pri sv. očetu. Istočasno je začel svojo pot po Evropi ameriški državni podtajnik Sumner Welles.
29. Posebno važen bo obisk Sumnerja Wellea v Berlinu, kjer se bo z nemško vlado pogovarjal tudi o nemških načrtih za Srednjo Evropo. Turčija je sklenila, da se morajo vse njene ladje takoj vrniti domov.

Ob dneh, ko se razporeja ta kronika, prihajajo iz Moskve poročila, da se je Sovjetska Rusija odločila skleniti mir s svojo malo, a tako junaško sosedo Finsko. Vojna med severnim medvedom in »pohlevnim jagnjetom« je trajala 104 dni in rdeča armada ni mogla doseči ves čas vojne niti enega vidnega uspeha proti svojemu

Tak je promet v uničeni Varšavi, kjer ni več ne avtomobilov, ne pokritih vozil. Največje razkošje je prevoz s trikolesom.

malemu kulturnemu nasprotniku. Prav gotovo je, da bo bitka za Viipuri prešla v zgodovinske učbenike kot najsvetlejši primer junaštva malega naroda, ki se je tako čudovito boril proti barbarstvu kominterne.

Sedaj bi se naj bili Sovjeti odločili za mir. Takih sličnih porazov je boljševiška politika že vajena. Komunistična propaganda rohni najprej proti vsem mogočim nasprotnikom »delavskega razreda«, nato pa pride sovjetska diplomacija, požre ves neuspeh komunistične gonje in sklene kar čez noč najneverjetnejše mirovne pogoje. Tako trajajo že nekaj let vojne na meji med Mandžurijo in sovjetsko armado. Rdeča vlada pa je v Moskvi že večkrat sklenila mir z Japonsko, ker pač rdeča armada ni mogla doseči nobenega uspeha na fronti. Takih primerov je še več.

Tak način diplomacije pa je začel sam Ljening, ko se je odločil po svoji revoluciji za mir z Nemčijo in je bila podpisana mirovna pogodba v Brest-Litovsku. Tedaj so se proti tistemu miru borili Ljeningovi tovariši Zinovjev, Kamenjev in drugi, Ljening pa jih je odgnal z besedami: »Mirovna pogodba z Nemčijo ne bo tako nič veljala, ker bodo zavezniki Nemčijo premagali. Tedaj bo ta brest-litovski mir samo še cunjja papirja«. Sedaj so Sovjeti podpisali mirovno pogodbo s Finsko močno pod vplivom Nemčije; sovjetska podrejenost nemški politiki mora biti danes že ogromna. Rdeča armada je odrekla na finskem bojišču, za boj drugod je ta vojska najbrž še manj sposobna.

Pogodbo med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo, ki je bila podpisana 23. avgusta 1939 in ki je sprožila ves vojni vihar, so številni publicisti proglasili za »un Brest-Litovsk de la paix«, za kapitulacijo Sovjetske Rusije brez vojnega poraza. Kaj se bo zgodilo, če to pogodbo sedaj na drugi strani proglase za »cunjjo papirja?«

Vojni dogodki so imeli v februarju naslednji potek:

1. S finskega bojišča poročajo, da so finski oddelki pognali sovjetske čete pri Lednem morju zopet nazaj in je Petsamo zopet v finskih rokah.
2. Pri Hitlerju so se zopet vrstili številni vojaški posveti in vsi govore o bližnji nemški ofenzivi. Sovjeti so začeli razvijati močno ofenzivo na Mannerheimovo črto na Karelijski ožini.

7. Finski oddelki junaško odbijajo napade na vsej Karelijski ožini, v Helsinku pa izjavljajo, da se bore, ker pričakujejo zavezniško pomoč. Angleški in francoski listi pišejo, da bodo zavezniki začeli z ofenzivo, toda ne na zapadni fronti, ampak na finskem bojišču.
8. Sovjeti valijo proti Fincem na Karelijski ožini vedno številnejše divizije.
11. Finsko uradno poročilo pravi, da so Sovjeti izgubili v borbi proti Finski 644 tankov, 331 letal, 205 topov, 502 oklopna avtomobila, 63 vojaških kuhinj, 4 vojne ladje in imeli nad 200.000 mrtvih in ranjenih.
13. Sovjetski listi napovedujejo, da bodo sovjetski oddelki premagali Finsko do 23. februarja, ko je obletnica ustanovitve rdeče vojske.
16. Bitka ob Mannerheimovi črti se razvija v največjo bitko in se sovjetski oddelki trudijo, da bi prodrli do Viipurija.
17. Finska se je obrnila na Švedsko za vojaško pomoč, ki pa jo je Švedska odklonila, ker hoče ostati nevtralna. Bitka v odseku pri Summi je trajala 15 dni.
18. Finska obvešča, da se misli obrniti po pomoč na Anglijo in Francijo.
20. V veliki zmagi pri jezeru Ladoga so finski oddelki razbili 18. sovjetsko divizijo.
21. Pri Petsamu so se pojavile zavezniške vojne ladje. Preprečili naj bi nemški izvoz iz Sovjetije čez Murmansk, obenem pa nadzirale sovjetske vojne priprave na severu.
23. Rdeča armada tudi za svojo obletnico ni mogla napovedati nobene svoje zmage.
25. Isti dan sta govorila Hitler in Chamberlain. Oba sta poudarila, da se bodo sovražniki vojskovali, dokler ne bodo doseženi njihovi cilji.
27. Finski oddelki so zapustili otok Kojvisto, za Viipuri pa se začelja najhujša bitka cele finsko-sovjetske vojne.
28. V angleški spodnji zbornici je govoril Churchill in izjavil, da bo tudi v tej vojni angleška vojna mornarica odločila o zmagi.
29. Angleška letala so opravila številne polete nad nemškim ozemljem in pri tem sipala letake.

Maršal Mannerheim, junaški vodja finskega odpora pred sovjetskim napadom, je v mladih letih služil v plemiški gardi na ruskem dvoru. Slika ga kaže pri slovesnem sprevodu po kronanju zadnjega ruskega carja.

O človeku, ki je hotel postati Bog

Pred kratkim smo dobili v založbi Jugoslovanske knjigarne in v prevodu V. Beličiča knjigo Priče Trpljenja Gospodovega, ki jo je izdal Papini za božič 1957, in vsebuje sedem legend o ljudeh, ki so bili priča Golgotške drame. To niso legende, kakor navadno pomujemo ta izraz, temveč prej izredno lepe literarno-psihološke študije o značajih in usodah takih ljudi kot so bili Judež, Kajfa, Baraba, Pilat, Sabbatai in drugi. Čeprav ta knjiga ne spada med najpomembnejša dela slavnega Toskanca, ima vendar vse odlike njegovega razgibanega, svojskega izraza, načina podajanja in ostrih miselnih konstrukcij.

Ta večni Ahasver znanja, kakor se imenuje sam, se je rodil v Firenzi l. 1881, tam tudi študiral in preživel v grenkobi in osamljenosti svojo mladost. Dve najmočnejši želji, ki ju je nosil v sebi, sta bili želja za uveljavljanjem in želja za znanjem. »Majhen sem, ubog in grd, toda tudi jaz imam dušo in ta duša bo nekoč tako zakričala, da se boste morali vsi ozreti in me poslušati,« je zapisal v tisti dobi, ko je predsedel vse dneve po knjižnicah in hotel s svojim umom obseči vse življenje in ga raztolmačiti. Zato prične najprej pisati enciklopedijo, pa jo kmalu pusti, da nadaljuje s Svetovno zgodovino, ki pa jo spet zoži na zgodovino religije in književnosti. To je bila mladost, ki je hotela obseči vse. Ali Cezar ali nič, mu je bilo geslo. Postal je filozof, oster mislec, ki v svojem 20 letu podira takrat vladajoče veličine Hegla, Nietzscheja, Croceja in druge. (V knjigi: Somrak filozofov.) Človeku je hotel dati božje spoznanje in mogočnost, s pomočjo čiste filozofske misli, ki ga bo pripeljala v pokrajine božanskega. Toda le preveč živo se je bavil s problemom o življenjskem smislu, da bi ga ta »ugotovitev« zadovoljila. Kakor nad filozofskimi sistemi, se je razočaral tudi nad znanostjo, ki se mu naenkrat zazdi majhna in neznatna. Z nje in z njega samega je padla krinka božanstvenosti, ki ji jo je nadeval. Videl je, da stoji v isti vrsti z vsemi drugimi in je razočaran zapisal željo, ki naj mu jo nekoč dajo na grob: tu počiva človek, ki je hotel postati Bog.

Vendar pa mu tudi vsa grenka spoznanja in osebna razočaranja niso mogla zadušiti njegovega strastnega iskanja resnice. V tem iskanju je prešel pot iz enciklopedične kulture in fil. sistemov do mističnega pojmovanja in do vere, po kateri je želji, čeprav podzavestno, vedno nosil v sebi. Vzgojen brez vsake verske podlage je sedaj postal iskalec Boga — cercatore d'Iddio.

Vneto je pričel prebirati sv. Avguština, ki mu je v mnogočem sličen, Rožice sv. Frančiška, Pascala in Ignacija Loyolskega, poln volje, da bi veroval, toda Milost se ga še ni dotaknila. »Sem kakor kralj, ki mu je kraljestvo sestavljeno iz geografskih kart... vseeno pa hočem prav to svoje nesrečno življenje, ki je nezadovoljno, melanholično, žalostno...« Piše veliko pripovednih stvari, originalnih po svoji zasnovi in stoječih nekje na meji med epiko in liriko, znanostjo in umetnostjo. Bolj kot čisto literarne umetnine, so to psihološke študije, odkrivanja posebnih duševnih lastnosti, skrivnostnih in fantastičnih, kjer nastopajo ljudje najrazličnejših ras in kultur. Izdal je tudi nekaj pomembnih pesniških zbirk. — To bi bil v kratkem prikaz njegove mladostne dobe, kakor ga je sam podal v eni svojih najbolj znanih knjig »O človeku, ki je dokončal« (Un uomo finito), katero je kot nekakšna intelektualna in duševna epopeja mladosti modernega človeka.

Pretresen po grozotah svetovne vojne, za katero je sprva mislil, da bo prinesla prečiščenje in poduhovljenje človeške kulture in morale, pa vidi sedaj, kako se človeštvo predaja uničenju in trpljenju, ki ruši najosnovnejše principe človekovega dostojanstva, se približa Kristusu, da tu najde rešitev za svojo osebnost, kakor tudi rešitev civilizacije in človeštva. Brezbožnik, pragmatist in miselni anarhist je prišel h Kristusu, katerega je poprej tolikokrat smešil. Njegova spreobrnitev, ena od najpomembnejših v novem času se je izvršila le počasi, dokler ni odkrito prišel k veri. Sprejel je katolištvo ne

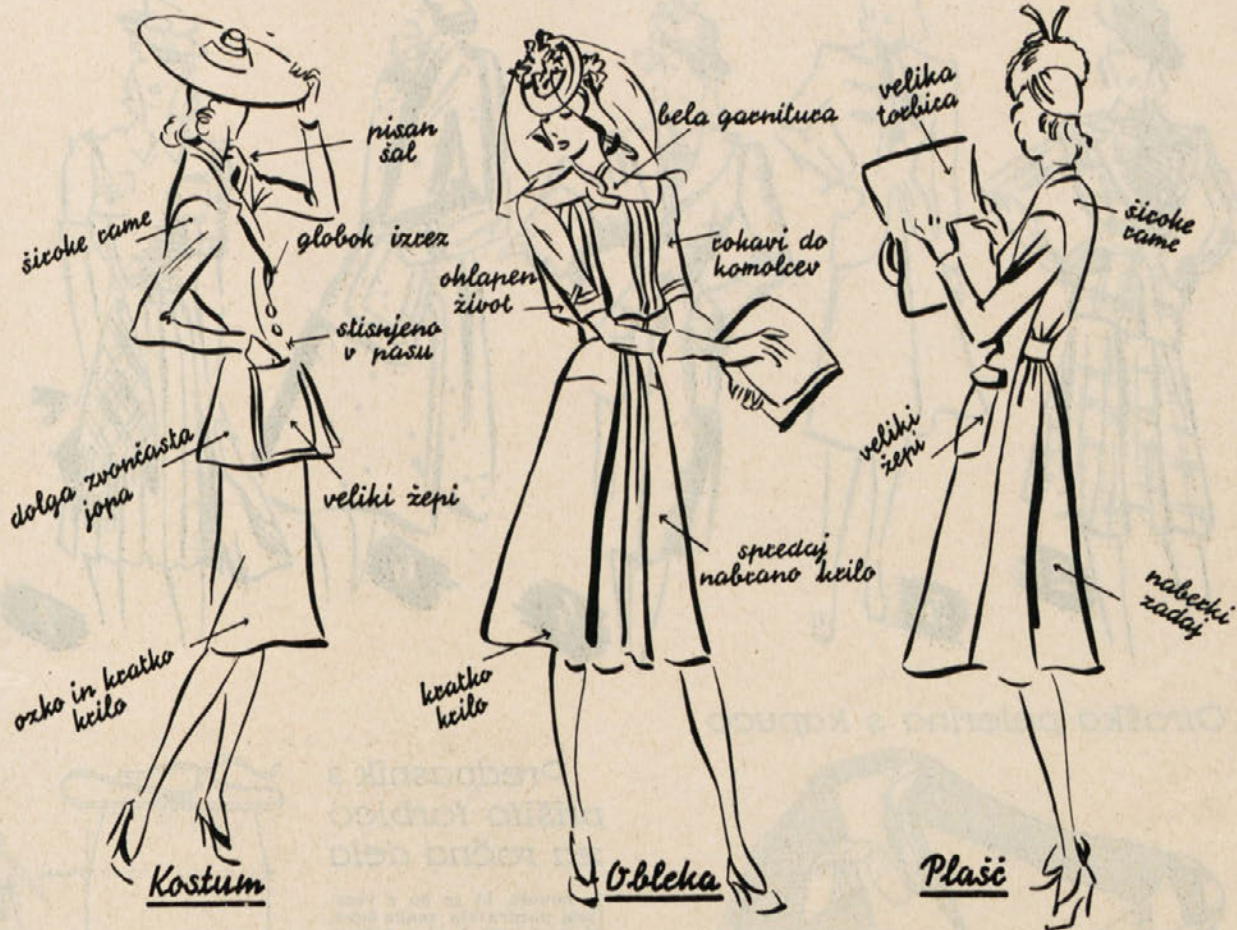
samo zaradi moralnih osnov, marveč tudi zaradi njegovih spoznavnoteoretičnih vrednot. Postal je praktičen katolik in se približal ljudstvu, kar je že popreje tako želel, pa se ni hotel ponižati do njega. Izda svojo najslavnejšo knjigo, ki mu je prinesla slavo in priznanje sveta: »Zgodbe o Kristusu« (Storia di Cristo), v kateri je z velikim umetniškim zanosom konvertita opisal Kristusovo življenje; v njej tudi podaja ter brani razloge svojega verovanja. Sledi knjiga »Gog«, v kateri ta imaginarna oseba podaja svoje zapiske in premišljevanja o ljudeh in stvareh. Na Gogova usta obsoja moderno oboževanje telesne moči in stroja ter mehanične civilizacije in smatra, da največji del vseh današnjih težav izvira iz »prikrite intelektualne lenobe«, ki se je ne tičejo tuji problemi. Poleg tega je napisal biografiji o sv. Avguštinu in o Danteju, ki je bil njegov ožji rojak; izdal v najnovejšem času zgodovino italijanske književnosti ter pripravlja delo o Leonardu, zvest vodilu, ki si ga je nekoč prepisal iz Goetheja »Dokler bo dan, bomo visoko dvigali glavo in vse, kar lahko storimo, ne bomo pustili, da bi storili drugi za nami.«

To je v kratkem osebnost enega najbolj znanih sodobnih umetnikov in genijev, o katerem je zapisal neki kritik: »On nam, nedvomno, v svojih delih ni dal popolne slike sodobne stvarnosti, tudi mu ni uspelo, da bi bil množici za program, ali s svojim življenjem in delom je dal idealen lik sodobnega človeka, nemirneža in borca, velikega po čustvu in znanju; človeka, ki je ohranil najlepše želje človeškega duha — želje po Bogu, katerega je končno tudi našel.«

Najnovejša slika Giovannija Papinija.

Novosti spomladanske mode

Nova moda je zelo lepa, toda predvsem je praktična. Silhueta ni pretirana, linija je bolj ravna, mnogo je naberkov. Če je krilo nagubano, pada ravno in je nabrano zadaj (plašči) ali spredaj (obleke). Opažamo velike žepke različnih oblik. Jopce kostumov so daljše in se spodaj razširjajo. Krila so še vedno zelo kratka in se na bokih tesno oprijemajo. Lep kontrast k temu tvorijo nabrani, ohlapni životi. Plašči so rezani zvončasto ali pa so zadaj nabrani.

Modne barve so lahne in brezskrbne: nežne sive, tirkizne in vse nianse med rumeno in zagorelo rjavo barvo. Temeljne barve so črna, ognjenordeča, bela in mornarskomodra.

Nekaj najnovejših pariških modelov

1. Eleganten kostum iz svetlosivega volnenga blaga, tipičen za novo spomladansko modo: dolga, spodaj nekoliko razširjena jopca z velikimi žepi.
2. Sporten kostum iz karirastega blaga v peščenih, zelenih in kostanjevi barvi s temnorjavo bluzo in istobarvnim klobukom.
3. Lahek spomladanski kostum iz živordečega troceda z bluzo iz temnomodrega platna. Iste barve so našitki na prsih in žepih.
4. Enostaven, gladek plašč rumene barve z velikimi žepi.
5. Lep popoldanski plašč iz sivomodrega volnenga blaga, zvončasto ukrojen je v pasu prerezan. Zgornji del je ohlapen in malo nabran.
6. Praktičen plašč za potovanje iz mehkega beige volnenga blaga. Ukrojen je ohlapno in ima velike našite žepke. Zapenja se samo na en gumb pri vratu.
7. Prikupna obleka iz temnomodre volne s plisiranim krilom. Poživljata jo široka karirana šerpa z resami in bel dečji ovratnik.
8. Elegantna popoldanska obleka iz kariranega satina v črno-beli barvi. Nabrano krilo, dolgi, ozki rokavi in enostavna, a učinkovita bela garnitura ob vratu.

Ne delajmo se mlajše, kakor smo!

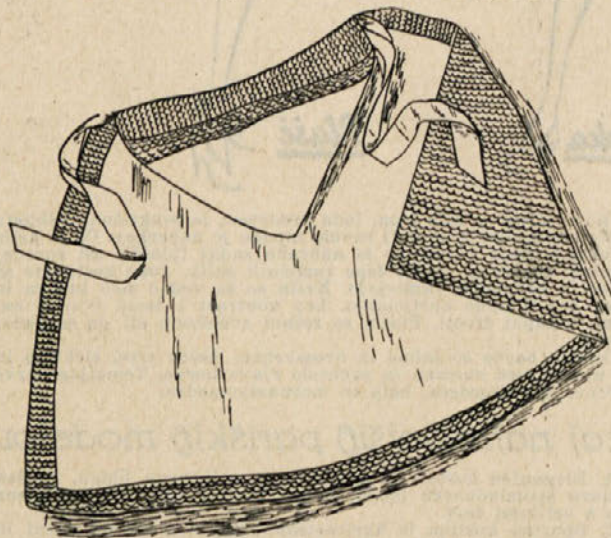
Spomladanska moda je zelo ljubka in mladostna, toda kako nevarna za one, ki niso več tako mlade. Mladost je moderna, to se razume, toda to ni vzrok, da bi se vse nosile kot mlade deklice.

Pričeska leta 1900 mogoče ni bila zelo mlada, toda nas vsaj ni naredila smešne. Tega pač ne moremo reči o moderni frizuri. S frizuro à la Mozart ali Hollywood smo videti od zadaj kot mlade deklice, posebno s krili, ki segajo komaj preko kolen, toda spre-

Otroška pelerina s kapuco

Delamo jo v dveh barvah: na notranji strani pletemo iz modre cefirke in sicer same desne. Zunanji del pa pletemo vzorčasto (poljuben, lahko bolj redek vzorec) iz roznate volne. Pletsi začnemo pri spodnjem robu v širino 100 cm in dolžino 47 cm. Pletemo enostaven pravokotnik in potem ob vratu poljubno zadrgnemo. Spodnji del pletemo za 3 cm večji (na obeh straneh in spodaj), tako da pride rob preko zgornjega dela (slika). Kapuco delamo zopet čisto enostavno, 18x50 cm, jo preganemo in po sredi sešijemo ter pritrdimo na pelerino. Končno prišijemo pri vratu še dva svilena trakova in z njima zavežemo pelerino.

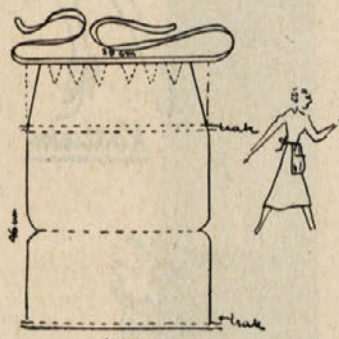
daj... kontrast je toliko bolj močan. Toda ne bojim se samo te pričeske, temveč navdušenja za mladost, ki nas lahko potegne s seboj, če ne bomo dovolj kritične naproti samim sebi. — Nekoč sem že slišala reči neko mater: »Kaj hočete, moji otroci so veliko prestari zame.« Skoraj bi ji odgovorila: »Gospa, oni so toliko stari, kolikor let imajo. To je mladina sedanje generacije, medtem ko se vam pozna, da spadate v prejšnjo. Taka mladost učinkuje kakor kaka zelo karakteristična obleka iz pretekle mode.

Bodimo mlade, aktivne, sportske. In predvsem ne mislimo, da je takrat, ko je minila mladost, tudi življenje za nami. More nam nuditi še toliko lepih stvari, dasi niso iste, kot jih nudi našim otrokom. Ohranimo se mlade na telesu, ohranimo si zdravje, mlado srce in duha, toda bodimo stare toliko kot smo... in videti bomo mlajše, kakor če bi se nosile kot mlade deklice.

Predpasnik s prišito torbico za ročna dela

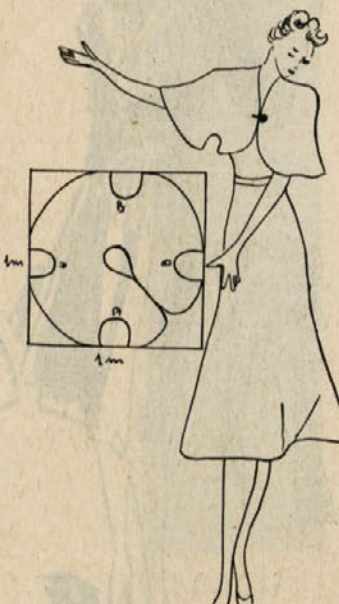
je novost, ki jo bo z veseljem pozdravila vsaka žena, ki se mnogo bavi z ročnim delom. Ne bomo se več jezile, da nam klobko pada vedno na tla in se umaže, da volna pušča nitke na naši obleki, ali da se ročno delo samo umaže s pokladarjem po mizi ali drugod. Ročno delo je lahko vedno shranjeno v torbici in če hočemo delati, si privežemo predpasnik; če nas med delom zmoti telefon ali zavre voda v samovaru, nam ni treba dela odlagati, temveč ga enostavno pobesimo v torbico.

Predpasnik in torbico urežemo iz enega kosa, kakor nam kaže slika. Najprimernejše blago za to je pisan kreton, ki se lepo pere. Lahko pa ga sešijemo tudi iz svile.

Praktična česalna jopica

Gotovo imate doma kak kos stare svile ali drugega blaga in sicer 1 m v kvadrat. Urežete kakor kaže kraj in sešijete A in A ter B in B skupaj. Če se česete, si ogrnete jopico preko obleke in ni se vam treba bati, da bo obleka polna las in prhljaja. — Po istem kroju lahko urežete jopico, ki jo nosite k plesni obleki, samo da vzamete drug material, n. pr. baržun, brokat ali moaré.

Deset spomladanskih bluz

soli. Potem jih precej časa drgnemo s soljo, dokler ni umazana. Nato karte s suho krpo obrišemo.

3. Ponošeni čevlji, posebno barvast, dobe zopet lepši videz, če jih s krpico, pomočeno v gorilni spirit, dobro namažemo in na kopitu posušimo.

4. Sneg se nam hitro stolče, če mu dodamo par zrn soli. Še preje pa, če ga točemo v nepocinjenem bakrenem kotličku.

5. Če hočemo, da nam ostane meso tudi v toplejšem vremenu nekaj dni dobro, ga namažemo z oljem in položimo na kovinski krožnik.

6. Težko je uživati ricinovo olje. To si olajšamo, če pred in po uživanju vzamemo v usta požirek vroče vode, da se kapljice olja ne primejo sluznic. S tem preprečimo zoprni okus, ki nam sicer ostane v ustih.

7. Bolečine v tilniku, tkzv. »Hexenschuss« naglo preženemo, če namažemo bolno mesto s terpeninom, ga obložimo z debelo flanelo ter potegnemo čez nekajkrat s toplim železom. To pomaga tudi, če se nam na kakem mestu pojavi akuten revmatizem.

8. Kakao se vam lepo enakomerno razpusti, če ga najprej vmešate v mrzli vodi in nato zakuhate v vrelo mleko.

9. Če je soba zakajena od tobakovega dima, jo hitro prezračimo, če odpremo vratca od peči.

10. Če pričakujemo goste, mora gospodinja misliti tudi nase in ne stati do zadnjega trenutka pri vročem štedilniku. Delo si mora tako razdeliti, da je gotova vsaj pol ure preje, predno pridejo gostje. Mora se še umiti, preobleči in počesati in nekaj minut počivati, če hoče, da bo imela kaj od svojih gostov in ti od nje.

KUHINJA IN GOSPODINJSTVO

Dober, doma pripravljen kis

V trgovini težko dobimo kis, ki ne bi vseboval preveč škodljive octove kisline. Na deželi, kjer je dosti sadja, ga delajo iz sadjevca, a po mestih je to težje. Tudi vinski kis, ki ga kupimo, nima tistih svojstev, ki prijačo našemu zdravju. Saj mora vsak kis imeti nekaj kisline v sebi, bodisi naravne ali pa umetne octove. Važno je le to, da škodljivosti kisline z dodatkom druge snovi uničimo. In to sredstvo je med. Mravljična kislina v medu uničuje slabe lastnosti octove kisline.

Dober kis pripravimo na sledeč način:

7 l vode pomešamo z 1 l navadnega dalmatina in 2 dl octove kisline. Temu dodamo 2 veliki žlici v topli vodi raztopljenega medu in vse dobro pomešamo. Kis nalijemo v steklenice, ki jih s krpico zavežemo, da se kis ne praši ter jih postavimo na kuhinjsko omaro ali v shrambo.

Liker iz pomaranč

Sedaj so pomaranče najboljše in najcenejše, zato si pripravimo iz njenih lupin dober liker. Pomarančnim olupkom skrbno obrežemo rumeno skorjo in jo prav na drobno nasekljamo. Pol kg sladkorja skuhamo v 1/4 l vode. Ohlajeni tekočini dodamo 1/2 l čistega alkohola ali dobre slivovke (ki je letos poceni) in sesekljane pomarančne olupke. To pustimo deset dni stati, da se sok nazvame pomarančnega duha in barve. Nato filtriramo liker skozi filtrirni papir in natočimo v steklenice, ki naj pred uporabo še nekaj tednov stoje.

Meseni štruklji

Ostanke govejega mesa ali pečenke drobno nasekljamo, dodamo petršilja, soli, popra in majarona in 4 srednjevelike skuhanane in pretlačene krompirje, na masti prepražene čebule in drobtinice. Vse zmešamo z enim jajcem in enim rumenjkom (en beljak prihranimo). Če je ta nadev pregot, dodamo malo mleka, da se lahko maže. Testo, ki smo ga vmesili iz 30 dkg moke, 1 jajca, malo masla, soli in mlačne vode, mora nekaj časa pokrito počivati. Biti mora mehko, kakor za štruklje, da se dobro vleče. Z nadevom enakomerno namažemo testo in ob roboh pomažemo z beljakom, ki je ostal od nadeva. Nato testo narahlo zvijemo skupaj in ga kuhamo 25 minut v slani vodi. Razrežemo ga na enakomerne rezine, zabelimo z drobtinicami in damo štruklje s solato kot samostojno jed na mizo.

Polenovka

Kako jo namakamo? Če kupimo suho polenovko, jo najprej razsekamo na primerne kose. Te namakamo 24 ur v vodi, nato polenovko z lesenim kladivom potolčemo ter jo položimo za nekaj ur v ocedek bukovega pepela (dobimo ga, če čist pepel poparimo in skozi krpo precedimo). Nato polenovko namakamo vsaj štiri dni v vodi, ki smo jo po trikrat na dan menjali. Tudi če kupimo že namočeno polenovko, je bolj okusna, če jo 24 ur prej doma namakamo.

Brodet iz polenovke. Kos polenovke pristavimo v mrzli vodi na štedilnik. Ko se začnejo dvigati mehurčki, potegnemo posodo z ognja in jo tam pustimo, da meso odstopi od kosti. Nato ga očistimo kože in koščic. Medtem razbelimo v ponvi primerno količino olja, na njem prepražimo sesekljano čebulo, za tem petršilj in česen, dodamo veliko žlico moke in drobtin. Ko se to prepraži, pridenemo eno žlico paradižnikove mezge, dve sesekljani sardeli in malo popra. Nato zalijemo z vodo, pustimo, da prevre in stresemo v to omako očiščeno polenovko, v kateri naj se kuha še 20 minut. Sedaj jo še po potrebi osolimo. K temu serviramo zabeljeno polento ali krompir v kosih.

Polenovka na star kranjski način. Očiščeno polenovko damo v toplo skledo, jo potresemo z drobtinicami in zabelimo z mastjo, na kateri smo prepražili rezine čebule. K taki polenovki se dobro poda kisel zelje.

DESET DOBRIH NASVETOV

1. Otroke najhitreje navadimo na red pri njihovih igračah, če jim izpraznimo kak predal, kamor spravijo, preden odidejo na izprehod, k jedi ali spat, vse svoje igrače. Če imajo za to svojo omaro, je stvar še enostavnejša.

2. Igralne karte postanejo sčasoma umazane in kako so bile umazane, opazimo šele tedaj, ko smo jih osnažili. Na velik papir natresemo fine soli; nanjo namečemo karte in damo povrhu še

Kaj nam še prinaša pomlad...

Blago in pletenine skupaj

Letos je jako moderno, da je navadno blago v zvezi s pleteninami. Na pričujočih slikah vidimo take primere, in sicer telovnike z rokavi in jopice. Take pletenine obleko poživijo in so videti kot del celotne obleke. Z lepo izbiro barv dosežemo naravnost čudovite učinke. Moderni so tudi pleteni okraski in našivi. Prav ta moda daje priliko, da lahko stare obleke prenovimo in jih poživimo v spomladanski videz. Združitev pletenin z blagom daje ljubkost, svežost, prikipnost in obenem toploto. Poleg tega dela tudi vtis domačnosti in pomladnega razpoloženja.

Vse take vzorce v najlepši izbiri izdeluje edinole naša domača tvornica M. Ogorevc v Grosupljem, ki je že lansko spomlad presenetila s podobnimi modnimi novostmi, za katere je dosegla tudi jugoslovanski patent pod številko 12.269. Edino tvrdka M. Ogorevc sme izdelovati pletenine v zvezi z blagom. Ta najučinkovitejši modni domislek lahko dobite v največji izbiri kombiniranih pletenin v vsaki boljši modni trgovini, v prav posebno bogati izbiri pa pri tvrdki A. Potrato prej J. Kunc & Comp., Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 32. Oglejte si izložbe in bogato zalogo v trgovini.

ALOJZIJ POTRATO PREJE
Jos. KUNC & Co.

LJUBLJANA - MIKLOŠIČEVA CESTA 32

PLETENINE:

jopice, puloverji,
kopalni in jersey
kostumi itd.

TRIKOTAŽA:

perilo za dame
in gospode,
svilene bluže, srajce,
nogavice, športne čepice

*Vse po
tovarniških
cenah!*

Telefon 30-13

Bliza se stoletnica prve znamke.

Prvi predniki znamk so ovitki, ki jih je izdala l. 1653. dobro urejena poštna uprava mesta Pariza in ki jo je imel takrat v najemu plemič Renouard de Villayer. Ovitki so imeli obliko širokih papirnatih trakov, ki so jih ovili okrog pisem in jih nanje pripečatili. Imenovali so jih »listki o vplačani poštnini«.

V znamkarskem oziru najvažnejše dejstvo je, da so imeli ti ovitki poseben Villayerjev žig kot znak njegove pravice do izdajanja takih ovitkov. Dunajska mestna pošta je dala v promet leta 1773. žigosane pisemske pole (po grošu) in tako imenovane »koperte« po dva in pol krajcarja. Leta 1858. je izdala mestna poštna uprava v Sydneyu (Avstralija) prave pisemske ovitke z vtisnjenim žigom. V nobenem od naštetih primerov ne gre za prave znamke v današnjem pomenu besede, marveč le za žige, posebno še, ker noben žig ni označeval cene ovitka, pole, kuverte itd. Poleg tega so bile te »praznamke« v krajevno zelo omejenem obsegu uporabljive, saj so jih izdajale poštne uprave le za posamezna mesta in njihovo najbližjo okolico. Urejena je bila sicer v civiliziranejših pokrajinah medkrajevna, da, celo meddržavna poštna služba, a poština se je zaračunavala na zelo zamotan način; odvisna je bila od števila popisanih pol oziroma od teže pisma in pa od razdalje med oddajnim in sprejemnim krajem. Poleg tega je bila silno visoka in moral jo je — za naše pojme neumljivo — plačati prejemnik. (Scopoli, 1725—1788, znamenit prirodopisec slovenskih pokrajin, je poslal svojo knjigo »Flora carniolica« [Kranjsko rastlinstvo] na Švedsko takratnemu najslavnejšemu rastlinoslovcu Linnéju in ta je moral ob prejemu plačati zanjo tri cekine poštnine).

Te razmere so bile ob razvijajočem se prometu nevzdržne. (Pomislimo samo, da je medtem [1825] že stekla prva železnica.) Nič čudnega, če so se čuli vedno pogosteje glasovi o potrebi izboljšanja poštne službe. Za stvar se je posebno zavzel Rowland Hill, ki so mu reformatorske ideje bile že nekako v krvi. Bil je namreč nekaj časa tajnik nekega društva, ki se je bavilo z različnimi preurejevalnimi načrti. Rowland Hill je l. 1837 napisal letak: *Post office reform, its importance and practicability* (Reforma poštne službe, njena važnost in uporabnost), ki je vzbudil silno pozornost. Ob krepki podpori uglednih somišljenikov in potem, ko je bil od finančnega ministrstva v to določen, se mu je posrečilo, spraviti osnutek svojega »Penny Postage Bill« (zakon o poštnini enega penija) pred parlament, kjer je bil pri tretjem branju (17. avgusta 1839) odobren, nato pa od kralja podpisan in svečano razglašen. Ta zakon je določal enotno poštnino enega penija za vsako do pol unče težko pismo (dopisnic, razglednic itd. takrat še niso po-

znali) za kateri koli kraj Velike Britanije, obenem pa tudi izdelavo prilepljivih znamk, ki bi, nalepljene na pismo, pričale, da je poštnina plačana.

Po sprejetju zakona je finančno ministrstvo razpisalo nagrade za najboljše nasvete glede znamk in naslovilo tudi svoj oklic umetnikom, znanstvenikom in vsemu občinstvu. Vposlanih je bilo okrog 2600 nasvetov; od teh so štirje dobili nagrade. Najpomembnejši so bili nasveti Benjamina Chevertona iz poznejšega Hillovega pristava Henryja Coleja. Rowlandu Hillu, ki mu je bila sedaj poverjena organizacija poštne službe po njegovih zamislih, prav za prav ni ustrezal noben načrt v celoti, zato je privzel od Chevertonovih in Colejevih nasvetov, kar je najbolj ustrezalo njegovim idealom. Sporno pa je vprašanje, čigar je osnutek, po katerem je bila prva znamka izdelana.

Dne 16. decembra 1839 je bil izdan — po uspešnih pogajanjih s tiskarskim podjetjem Bacon, Perkins in Petch — nalog, naj začne z graverskimi deli. Predolg bi bil opis vseh poskusov preuredb, popravkov in mnogih težav, ki so bile v zvezi z izdelovanjem prve znamke. Hill je bil mož, ki je nekaj dal tudi na lepo vnanjost znamke, zlasti pa je bil v skrbeh, bo li znamka narejena tako, da bo vsako njeno ponarejanje nemogoče. V svojem pismu z dne 24. januarja 1840 je za božjo voljo prosil tiskarsko podjetje, »naj mu vendar dajo kakšna, čeprav samo približna pojasnila o tem, kakšna bo znamka, ko bo enkrat izgotovljena.« Ko pa je R. Hill videl poskusno znamko, je bil nadvse zadovoljen, zlasti še, ker je tudi takratna kraljica Viktorija izrazila svoje visoko priznanje glede znamke. Tiskarsko podjetje je zato dobilo naročilo, naj izdela tiskarske plošče in naj tiska znamke v polah po 240 znamk (20 vodoravnih vrst po 12 znamk; tako zaradi lažjega preračunavanja; 12, 20 in 240 so Angležem kaj vsakdanja števila; 12 penijev [d] je 1 šiling, 20 šilingov [1/-] pa 1 funt šterling [£]). Ob vsakem robu pole z znamkami je bilo natisnjeno opozorilo: Cena 1 d za znamko, 1/- za vrsto po 12 znamk, £ 1 za polo. Prilepite znamko nad naslovom proti desni strani pisma. Ko močite zadnjo stran pole (znamke), pazite, da ne odstranite lepila!

Črno barvo so znamki izbrali tiskarji; po njihovem mnenju je bila najprimernejša za njihov način tiskanja.

Pogodba med finančnim ministrstvom in tiskarskim podjetjem je določala, da se izdela vsak dan 400.000 znamk, prvo leto po ceni 7 penijev za 1000 kosov (pri čemer pa papir in gumiranje nista vračunana), pozneje po ceni 6 penijev za 1000 kosov. Ko pa je prišla znamka v promet, je bilo to število veliko premajhno, da bi moglo kriti vso potrebo po znamkah. Tiskarski stroji so morali zato delati noč in dan in nič čudnega ni, če se je v devetih mesecih, kar je bil »črni peni« v prometu, rabilo in obrabilo nič manj kot 11 tiskarskih plošč.

Rojstni dan »črnega penija« je prav za prav 1. maj 1840 (in ne — kot zmotno navajajo — 10. januar 1840). Tega dne se je že mogla znamka kupiti, uporabljati pa se je smela šele od 6. maja dalje.

Tisoči mohamedanskih romarjev z vsega sveta so tudi letos romali v sveto mesto Meko. Od pristanišča Džide ob Rdečem morju hodijo peš skozi puščavo v Meko do največjega mohamedanskega svetišča Kaabe.

Partija, ki jo priobčujemo, izvira iz turnirja za mojstrsko prvenstvo v Holandiji. Zmagovalec v tej partiji je prejel za odlično igro posebno nagrado. V njej vidimo, kako je črni zaradi nedolčne in pasivne igre belega polagoma prišel do pozicijske prednosti, ki jo je takoj spretno izrabil.

Odklonjeni damski gambit

A. J. Wijnans — J. van den Bosch

1.	d2—d4	Sg8—f6
2.	Sg1—f3	d7—d5
3.	c2—c4	e7—e6
4.	Sb1—c3	Sb8—d7
5.	e2—e3	

Medlo! Premedlo! Slona ne boš ugnal s fračo. — Ortodoksni še vedno verujemo v edino zveličavno 5. Lc1—g5. Vsi mojstri so soglasni, da so to najbolj čvrsta uzda za muhastega vranca.

5.		a7—a6
6.	Dd1—c2	

Mehanično! Sicer drži, da se bela dama skoraj v vseh variantah damskega gambita najrajši sonči na tej beli terasi, a tu bi lahko slutila, da ji bo črni po c7—c5 kmalu postavil pod nos lonec črnega smodnika: Ta8—c8. Bolje torej c4×d5 ali a2—a3.

6.		d5×c4
7.	Lf1×c4	b7—b5
8.	Lc4—e2	Lc8—b7
9.	a2—a3	c7—c5

Da so črnci v pičlih 10 potezah prišli do tako sijajnega razvoja damskega krila, ki jim obeta neodvisnost in „svobodo zlato“, dokazuje, da beli niso vodili prave kolonialne politike.

10.	0—0	Ta8—c8
11.	Dc2—b3	

Dama je že nervozna. Malo vstran, da ne bo opeklina!

11.		Lf8—e7
12.	Sf3—e5	0—0
13.	Le2—f3	Lb7×f3
14.	Se5×f3	

Tako je torej beli v treh potezah odpravil črno magnetično mino, a kaj, ko je v razvoju zaostal, medtem ko ga črni s prebrisanimi diplomatskimi koraki že zbada.

14.		Dd8—c7
15.	Lc1—d2	c5×d4
16.	e3×d4	

Zdaj bo beli še moral misliti na socialno oskrbo tega izoliranega invalida. Pa je bilo neogibno; če bi namreč igral 16. S×d4, bi črni s Sg4 17. Sf3, Sde5 18. S×e5 D×e5 izsilil 19. g2—g3 in s tem bi se obstoj države nekoliko zamajal.

16.		Sd7—b6
17.	Ta1—c1	Sb6—c4
18.	Ld2—g5	Sf6—g4!

Nenadna in skrbno pripravljena ofenziva.

19.	g2—g3	

Celo kraljeva telesna straža se je vznemirila. Z 19. L×e7 bi se beli uštel zaradi 19. ... Sc4—d2!! (grozi namreč S×f3+ ali S×b3). Lepo, kaj?!

19.		Le7×g5
20.	Sf3×g5	Dc7—d8!

Amazonka hiti proti kraljevemu krilu. Pritisk je čedalje hujši. Zdaj bi jo seveda črni grozno polomil, če bi hotel z 20. ... Sd2 pleniti. Zakaj: 21. Dc2! in konjiček je ujet.

21.	Sg5—f3	Dd8—f6
22.	Sc3—e4	Df6—h6!

Grozi Sc4—e5! z dvojnimi napadom na h2 (S×f3+) in na c1.

23.	Tc1—c3	f7—f5!
24.	Se4—g5	

Na 24. Sc5 pride T×c5! 25. d×c Sd2! in črni dobi. Torej ista misel kot pri 18. potezi.

24.		Sg4×h2!
25.	Sf3×h2	Dh6×g5
26.	Sh2—f3	Dg5—h6
27.	Kg1—g2	f5—f4!
28.	Db3—c2	

Na Th1, kar je beli imel „in petto“, sledi Dg6 s silno grožnjo Se3+!

28.		f4×g3
29.	Tf1—h1	Tf8×f3!!

Na to je črni prežal. S krasno kombinacijo prereže gordijski voz in izsilil zmagovito končnico.

30.	Th1×h6	Tf3×f2+
31.	Dc2×f2	g3×f2
32.	Th6—h1	Tc8—f8
33.	Tc3—d3	

Črnemu jezdecu mora preprečiti skok na d2. Na 33. Tf3? T×f3 34. K×f3, f2—f1D+! 35. T×f1, Sd2+ črni hitro dobi. Prav tako na 33. Tf1, Sd2! 34. T×f2, T×f2+ 35. K×f2, Se4+ in S×c3.

33.		Sc4×b2

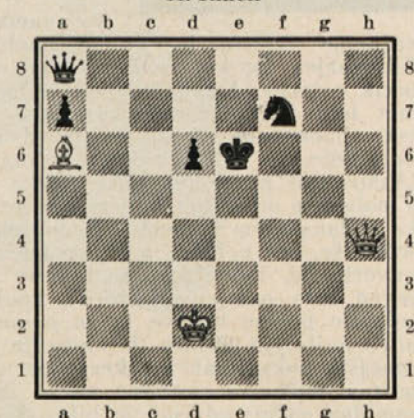
Zdaj ima črni premoč kmetov še na damskem krilu. Žrtev kvalitete v 29. potezi se je torej splačala.

34.	Td3—d2	Sb2—c4
35.	Td2×f2	Tf8×f2+
36.	Kg2×f2	Sc4×a3
37.	Th1—a1	b5—b4
38.	Ta1—c1	b4—b3

Beli se je vdal. Na 39. Te8+, Kf7 40. Tb8 sledi še Sb5!! Prej ko slej bo padla trdnjava. Zelo lepa in poučna partija. Priznali boste, da je črni posebno nagrado docela zaslužil.

Partijski problem

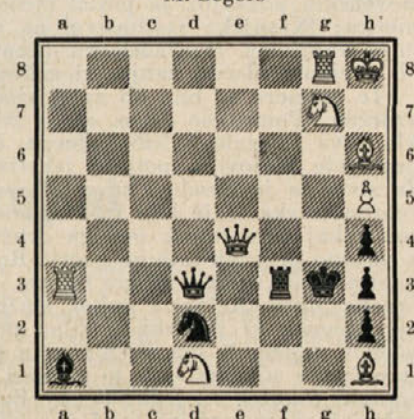
H. Rinck

Beli ima potezo in lahko zmagava. Kako?

Problem št. 7

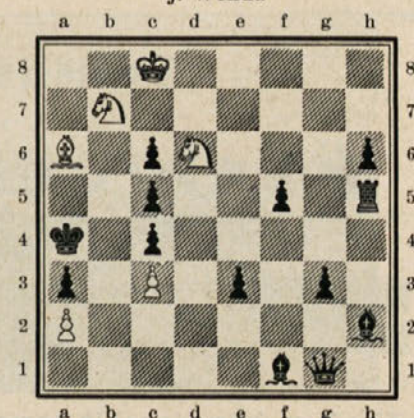
M. Segers

Beli matira črnega v dveh potezah.

Problem št. 8

J. Wenda

Beli matira črnega v treh potezah.

Glede rešitve problemov, imen reševalcev in razpisa novih nagrad gl. str. 182

G. Lafumée:

S POSEBNIM VLAKOM

Posebna nadarjenost in silna požrtvovalnost cele vrste detektivov, ki so svoje življenje posvetili težkemu policijskemu poklicu, sta zgradili v Scotland Yardu močno in moderno trdnjavo najbistrejšega detektivstva: C. I. D.

Munro, Anderson in Mac Naughten so jo opremili z vsem najmodernejšim orožjem, ki ga jim je mogla tedanja znanost skovati: izčrpnne arhive, fotografske in kemične delavnice, oddelek za prstne odtise itd. Detektivi so morali hoditi v posebno šolo, ki je ostrila njihovo bistrost v vsakem pogledu in jim vcepila dragoceno znanje.

Prvi učenci so se kmalu izkazali. Eden najspretnjših je bil Frank Froest, mož bistrega uma in silne telesne moči pa okretnosti. Znal je tudi več tujih jezikov; zato si ga je Scotland Yard izbral za agenta, ki so ga po potrebi pošiljali po svetu, v Ameriko, v Mehiko, na Kitajsko, da se loti najbolj oddaljenih zločincev.

Tu imamo njegovo zgodbo iz Argentine, eden njegovih najlepših uspehov, kakor jo najdemo v zapiskih Scotland Yarde. V svoji starosti jo je rad pripovedoval.

»Življenjski mozaik detektiva v Scotland Yardu sestavljajo prav barviti drobci. Včasih je kaka od njih rdeče oškropljena, a ne tako pogosto, kakor ljudje navadno mislijo. Vendar moj mozaik ni bil brez takega drobca.

Nikdar nisem doživel tolikšnega razburjenja in moreče skrbi, a tudi močnega zadovoljstva zaradi uspeha, kakor tedaj, ko sem bil enemu največjih gusarjev zarovalstva za petami, ko sem ga zasledoval tisoče kilo-

metrov daleč v divjih krajih, ob robu civilizacije, kjer je mislil, da je v varnem zatišju.

Nekega dne me je poklical v sobo moj predstojnik Mac Naughten. »Vkrkali se boste za Argentino in ne želimo, da se vrnete brez moža, ki ga morate pripeljati. Zapomnite si — pri tem je kazalec naperil vame — ne vrnite se brez Balfourja! Računam, da bo preteklo najmanj pet let, preden se spet srečava v Yardu.»

Naloga je bila kaj trnjeva: skorajda sam naj bi v eni najmanj gostoljubnih tujih deželá omrežil človeka, ki so ga obdajali številni prijatelji, zelo neskrbni v vprašanih vesti in odločeni, da se mojemu poslanstvu postavijo po robu.

Mož, ki naj bi ga živega pripeljal, je bil v politiki in gospodarstvu pred svojim polomom kar moč ugeden človek. Ne bom vam pripovedoval podrobnosti njegovih prevar; zaspali bi, preden bi jih vam naštel polovico. Bil je to Jabez Balfour, član parlamenta, predsednik »Liberator Building Societyja« in nekaj manjših ustanov, ki so leta 1892, ko je prišlo do neizogibnega poloma, prijavile šest milijonov funtov sterlingov primanjkljaja. To bi bilo nekaj danes, takrat pa je to bila ogromna vsota. Tisoči in tisoči malih ljudi, ki so svoje prihranke vložili v ta varljiva in od enega najbolj priljubljenih parlamentarcev hvaljena podjetja, so zgubili premoženje in veselje do življenja. Ujeli so sicer med sokrivci nekaj ribic, a riba roparica, ki je po svojem vplivnem političnem položaju o pravem času zavohala nevarnost, je brez preprek zapustila Whitehall Court, se odpravila v Genovo in od tam splavala v Buenos Aires.

Pa tudi v Buenos Airesu se ni čutil varnega. Potem ko si je s svojo radodarnostjo pridobil mnogo prijateljev, so mu oblastvene osebe svetovale, naj se umakne v notranjost dežele. Tako je prispel v mesto Salta, ki je bilo tedaj kup barak in indijanskih kočic; tu se je naselil.

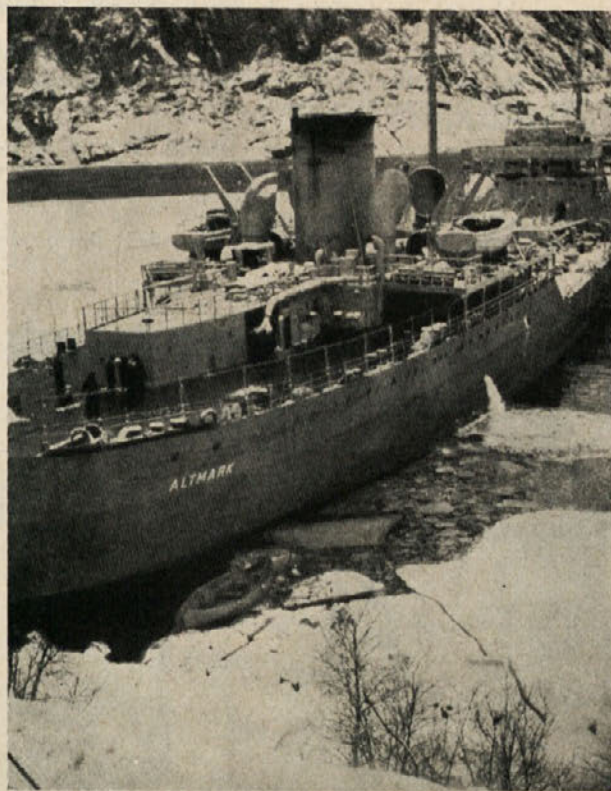
Seveda smo kmalu zvedeli za njegovo novo bivališče. Britanska vlada je bila trdno odločena, da ji ne sme uiti nekaznovan zaradi obupne bede in celo samomorov, ki jih je zakrivil. Povzročil je tudi hudo diplomatsko borbo. Scotland Yard je poslal v Buenos Aires moža, ki je moral tri leta zaman čakati na uspeh pogajanj; niti pospešiti jih ni mogel.

Končno pa — ko sem ravno odhajal — je Anglija dosegla, da so argentinske oblasti Balfourja zaprle. Vedel pa sem prav dobro, da so bili zapahi le papirnati in da mu je beg z domenjenimi pazniki na voljo. Kasneje sem zvedel za več načrtov, ki so mu jih skovali prijatelji.

Balfour jih je v svojih spominih podrobno navedel: »V prvem načrtu — seveda bi moral poprej neki ugledni osebi v Salti plačati tisoč funtov — bi mi prijatelji priskrbeli samokres, s katerim naj bi ustrelil paznika. Zaradi uboja bi bil obsojen na šest let ječe. Med tem časom bi bila britanska oblast nasproti meni brez moči. Moje življenje v ječi bi bilo seveda en sam praznik. Izglasovali bi celo poseben zakon, ki bi me proglasil za častnega jetnika, to se pravi, da bi lahko po mili volji hodil iz ječe podnevi in ponoči. Medtem bi v Angliji name pozabili in nihče se ne bi več protivil moji popolni svobodi.

Ta načrt sem z ogorčenjem zavrnil. Presenečeni službeni mešetar mi je nato predlagal manj krvav načrt...

Rad verjamem, da Balfour ni sodil med take, ki bi bili pripravljani na umor, da bi si rešili svobodo; a živo sem prepričan, da bi ne okleval potrošiti zadnji novič nakradenega denarja, če bi si mogel tako prihraniti povratek kot uklenjen jetnik v domovino. Morda je le naglica mojih dejanj preprečila, da ga prijatelji, ki so mu bili zvesti do konca, niso mogli rešiti.

Nemška pomožna vojna ladja »Altmark«, ko je na begu pred angleškim rušilcem »Cossack« zavozila skozi led na kamniti breg norveškega zaliva Joelsing, kjer so jo Angleži napadli in vzeli z nje 299 ujetnikov s potopljenih angleških ladij.

11.000 francoskih duhovnikov in redovnikov je moralo na klic domovine pod orožje. Poleg vojaške službe opravljajo na fronti še dušno pastirstvo. Kapitan L. M., ki je služil že v svetovni vojni, je zdaj poveljnik bataljona, kateremu poleg drugega tudi vsak dan mašuje. Slika ga kaže, ko se oblači za mašo.

V Buenos Aires sem dospel aprila 1895. leta in nisem tratil časa. Nisem hotel, da bi se uresničila Mac Naughtenovo prerokovanje, ki je za mojo odsotnost računal pet let. Diplomati britanskega poslanstva, ki sem jih takoj obiskal, so me prav ljubeznivo sprejeli. A ker jim je ubežnik tako spretno ušel nastavljeni mreži, čeprav so dodobra poznali vse skrivne izhode, so bili črnogledci.

„Ne bi vam vzel poguma že kar vnaprej,“ mi je dejal poslanik in resno dvignil plešasto glavo, „a pomisliti morate, da se bo stvar lahko močno zapletla. Uradno je seveda dogovorjeno med argentinsko vlado in nami, da vam mora upravnik v Salti izročiti Balfourja in da ga morata moj namestnik pa vi spremljati do obale. Toda za uspeh ne jamčim.“

Tudi jaz ne bi jamčil zanj. Spričo tolikih zapletov pred mojim prihodom sem po pravici mogel biti v skrbeh. Uvidel sem, da bom najlaže razvozlat zadevo z naglim, nenadnim in nepričakovanim dejanjem.

V nekaj dneh sem izpolnil vse zakonske formalnosti in s poslanikovim namestnikom sva se spravila na vegast voz vlaka, ki je do Salte potreboval dva dni. Nekaj dni sem potreboval, da sem natančno pregledal položaj, da sem tipal pri ljudeh in našel kak načrt.

Jabez Balfour se na videz ni preveč zmenil za najino navzočnost. Saj nas je že tri leta vodil za nos in zanašal se je lahko na svoje prijatelje.

A tudi jaz imam navado, ki je za detektiva prav dragocena, da si znam pridobiti prijatelje. Sklenil sem, da si osvojim postajenačelnikovo srce, ne da bi kdo kaj opazil. Kmalu mi je dal sveto obljubo, da bo v največji tajnosti imel pripravljen zame poseben vlak. Spoznal sem namreč, da bi mi edini vlak, ki je vsak dan vozil iz Salte v Buenos Aires, ne ustrezal.

Naposled sem sodil, da se je približala ura, ko bo tej šali treba napraviti konec. Naročil sem poslanikovemu namestniku, naj zahteva od upravnika jetnikovo izročitev.

„V redu,“ je upravnik odvrnil, „izročili vam ga bomo jutri opoldne.“

Tak odgovor sem pričakoval: od opoldne do jutra naslednjega dne ne bi bilo več nobenega rednega vlaka za Buenos Aires. Balfour bi mi ponižno ponudil roke, da bi ga uklenil; tako bi ves dan visel na meni. Medtem ko bi jaz bil zaposlen z njim, bi njegovi prijatelji iznašli kak zakonski zadržek, na primer — in mera smešnosti bi bila s tem polna — da jetnik ni hotel poplačati neke dolgove.

Nekaj minut pred opoldnevom napovedanega dne sva s poslanikovim namestnikom odjahala k železniški postaji. Postajenačelnik, moj prijatelj, mi je pomežiknil in s tem dal razumeti, da je vlak pripravljen za odhod vsak hip. Ko sva se vračala proti mestu, sva srečala gručo oblastvenih uradnikov, ki so nama dajali znake. Sredi njih je bil Jabez Balfour, ki je z veselo lahkoto — kakor če se kdo pripravlja na imenitno šalo — izjavil, da nama je na voljo in da se vdaja.

Nenadoma pa je spoznal, da je šale konec. Stisnil sem okove okrog njegovih debelih zapestij, zgrabil valeti njegovega konja in ga v največjem diru gnal proti kolodvoru, kjer sem ga spravil v posebni vlak.

V dogodku je bilo nekaj dramatičnega; čeprav namreč poslanikovemu namestniku pa meni ni bilo treba rabiti orožja, sva se vendar prav dobro zavedala, da vsak trenutek lahko napoči kak krvav pripetljaj.

Gruča oblastvenih uradnikov in Balfourjevih prijateljev je od presenečenja nekaj trenutkov stala kakor vkopana; nato pa so se spustili v dir za nami. Slišal sem tuljenje in krike: „Tega pa ne smete storiti,“ toda vlak z jetnikom v vozu, kjer ga je stražil poslanikov namestnik, se je že premikal. Jaz sem ostal na stopnicah, od koder sem mogel nadzorovati strojnika; z eno roko sem se držal za kljuko na vratih, drugo pa imel pripravljeno, če bi bila sila.

V trušču in hrupu smo se v našem izrednem vlaku oddaljevali od Salte. Priznati moram, da sem bil kar moč zadovoljen sam s seboj, čeprav sem dobro vedel, da nismo še rešeni vseh težav. Imel sem prav.

Balfourjevi prijatelji so se prav kmalu spet znašli. Najbližji postaji so poslali pretečo brzozavko in nismo še prevozili več ko deset milj, ko je na tiru v neki oddaljenosti pred nami zrastel jezdec, ki je kričal kakor obsedenec in vihtel kos belega papirja. A nismo se ustavili, da bi ugotovili, kaj je bilo na njem zapisano.

Strojnik je že dvignil roko, da bi prijel za zavore. Takoj sem skočil na ploščad. Jezdeca nisem mogel več videti, opazil pa sem jetnikov zmršeni in spačeni obraz, ko se je sklanjal skozi okno, da mu ne bi ušla nobena malenkost tega prizora.

Strojnik je nekaj brbljal v svojem jeziku in mi ugovarjal. Toda naperil sem nanj samokres in mu kratko ukazal: „Naprej, naprej!“ Dodal sem še: „Moj vlak se nikjer ne ustavi.“

Tudi če bi mogel, ne bi hotel videti, kaj se je dogajalo. Imel sem določeno poslanstvo in moral sem delati slepo, kakor vlak, ki je nadaljeval svoj mehaničen polet po tiru.

Začutil sem sunek. Tolsti in škrlatnordeči Balfourjev obraz je obledel.

„Morilec!“ mi je zakričal.

Kapitan — duhovnik med službo božjo.

Lokomotiva je zgrabila jezdeca in konja.

Šele kakih 800 milj naprej, ko se je moj posebni predzgodovinski vlak ves spehan ustavil na srečo v bližini neke postaje, ker sta mu pošla voda in premog, sem zvedel vse o jezdečevi usodi.

Imel sem srečo, da sem lahko naročil drug vlak. Toda preden je bil pripravljen, da bi mogli vožnjo nadaljevati, so se zbrali uradniki, opozorjeni po brzozjavu.

Obvestili so me o smrti sla, ki nam je bil poslan naproti, in slutil sem, da bo njegova žalostna usoda izzvala nove izgovore, s katerimi bi nam preprečili nadaljevanje poti.

Med hrupnim prerekanjem in grožnjami sem poslanikovemu namestniku odločno šepnil na uho: »Spravite jetnika v novi vlak!«

Na srečo je bil mož bistrih možgan, ki ni poznal oklevanja. Da bi namestnik laže opravil svojo pot, sem se strastno vmešal v razgovor, kjer je šlo za to, da bi me obtožili umora in vtaknili v ječo. Kričal sem tako močno, da sem vse prepil, in jim razlagal svoje stališče, to namreč, da mi je nesreča docela neznana. Zakaj ko sem skočil na ploščad, sem moral imeti oči stalno uperjene na strojnika in zato nisem mogel vedeti, kaj se dogaja na tiru.

Videl sem, da sem s svojim pravnim razlaganjem službene osebe, ki so stale okrog mene, spravil v lahno zadrego. Obtoževali so me umora, jaz pa sem trdil in dokazoval, da je to bila gola nesreča. Polagoma so se razcepili v dve stranki, ki sta se vneto prerekali glede obeh stališč, tako da sem kmalu mogel opustiti svojo igralsko vlogo in ostal sem le še gledalec.

Ko je njih vpitje naraščalo in naraščalo, da so se kričačem skoraj glasilke pretrgale, mi je poslanikov namestnik namignil, da je vse pripravljeno. S počasnimi koraki sem se polagoma oddaljil od glasne gruče, se motal v senci prvega vlaka in smuknil v novega. Moji dragi Argentinci niso prej opazili, da sem izginil, kakor ko so zaslišali žvižganje pare iz lokomotive, ki nas je ponesla v Buenos Aires.

Moja naloga še zdaleka ni bila pri kraju. V Buenos Airesu nisem mogel dobiti potniške ladje, ki bi plula v Anglijo, Balfourja pa nisem hotel imeti zaklenjenega v hotelski sobi in ga stražiti dneve in dneve. Ker nisem imel nič boljšega, sem se obrnil na kapitana tovarne ladje z živino in najel pri njem kabino. Ko sva bila na krovu, so venomer skušali pritiskati name, da bi izpustil svojega jetnika. Večkrat sem mislil, da se bodo zatekli k sili, ki bi jo na zunaj kril kakršen koli zakonit postopek. A kmalu sem si na tovorni ladji pridobil nekaj dobrih prijateljev. Po večini so to bili krepki cow-boys, možje nasilnih odločitev, kakor veleva navada v odotnih novih pokrajinah.

»Če bo prišlo do kakih prask, gospod Froest, tedaj nas mirnega srca pokličite; na nas se lahko zanesete.« so mi govorili.

Njihovo zagotovilo me je močno ohrabilo in ko sem se s tem namenoma pobahal, so se spletkarji zbal. Vedeli so, da ni dobro imeti opravka s takimi ljudmi.

Naposled je »Tartar-Prince« dvignil sidra. Odslej sem imel le še eno skrb: obvarovati jetnika pred njim samim.

Najlepši poklon za mojo čuječnost na povratku mi je napravil Balfour sam, ko je zapisal v svojih spomilih:

»Veliki detektiv je imel izredno hrabro srce. Od svojega odhoda iz Anglije sem je imel umišljeno idejo, ki ga je nazadnje vsega obsedla, misel namreč, da si bom rajši sam življenje vzel, kakor da bi nastopil svojo kazen.«

Ne vem, če se je Balfour bavil s to namero ali ne, a bila je gotovo moja dolžnost, da v tem pogledu nič ne tvegam. Prepričan sem tudi, da nobena kabina še ni videla tako prisrčnega tovarništva, kakor je bilo med Jabezom Balfourjem in Frankom Froestom.

Iz Southamptonu sem bil odplul v začetku aprila leta 1895, izkrcal sem se pa spet konec maja... 1895. Pet let — kakor je prerokoval moj predstojnik — sem proti pričakovanju skrčil na nekaj tednov.

Bil sem še pri obravnavi, kjer so Balfourja obsodili na 14 let prisilnega dela. Zaradi zglednega življenja so mu pozneje kazen omilili in ko je l. 1906. zapustil ječo, sem mu voščil dobro srečo.

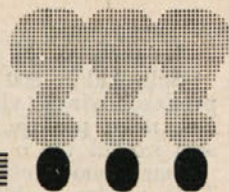
Varovati bi se bil moral vlakov, posebnih in navadnih. Nekaj let kasneje je namreč prišel ob življenje v nesreči, ki se je pripetila brzovlaku v Swansei.

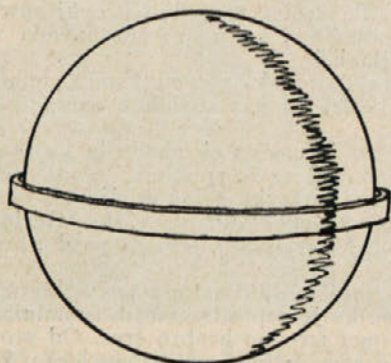
Odhod iz bataljonske cerkve na fronti. Duhovnik je zdaj spet kapitan.

Uganke prevejanke

APRIL

1.

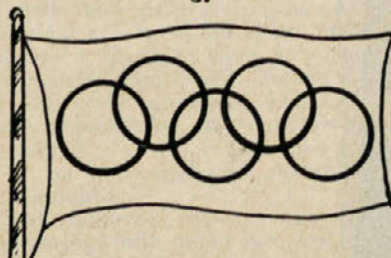
Koliko bi zemlja pridobila na teži, če bi vzdolž ravnika zgradili železen zid, ki bi imel v prerezu 1 kvadratni meter? (Ravnik je dolg približno 40.000 km, 1 kubični decimeter železa pa tehta okrog 8 kg.)

2.

Premeten kupec je šel v trgovino, da bi si kupil nož. Dva sta mu bila prav posebno všeč: prvi je veljal 15 din, drugi 30 din. Odločil se je za prvega, plačal in šel. Drugega dne pa se je kesal, zakaj ni rajši kupil dražjega, ki je bil mnogo lepši. Vrnil se je v trgovino in nož zamenjal. Hotel je iti. Tedaj pa ga trgovec zadrži, češ da mora še plačati. Kupec mu je odvrnil: »Včeraj sem vam dal na roko 15 din, danes pa vam dam nož, ki velja 15 din. Vi ste mi dali nož v vrednosti 30 din in s tem sva bot; kaj pa še hočete?« Tako se je odrezal in šel. — Ali je imel prav?

3.

Olimpijska zastava ima pet krogov. Nariši jih z eno potezo, ne da bi se črte sekale!

4.

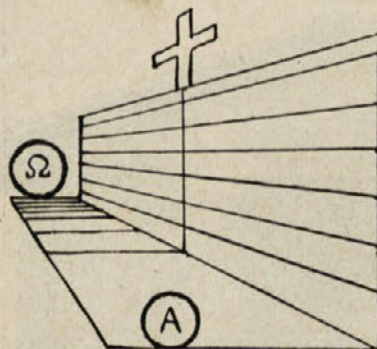
Slavnega ameriškega matematika Augustus de Morgana je nekdo vprašal, koliko je star. Odgovoril

mu je: »V letu x^2 sem imel x let!« — Ali moreš iz tega uganiti njegovo starost, če veš, da je živel v 19. stoletju?

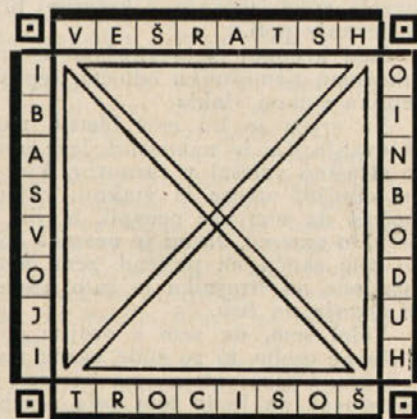
5.

Neki bogataš je naročil arhitektu umetniku, naj bi mu narisal preprost, a umetniško lep načrt za

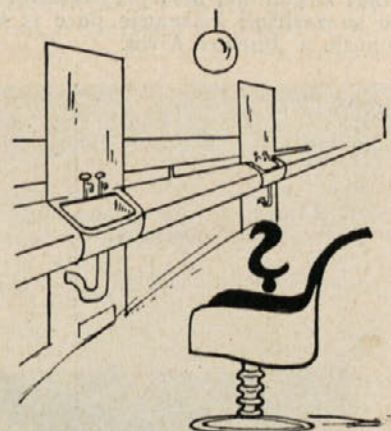
grobnico; načrtu pa naj bi priložil podroben račun. Arhitekt mu je narisal načrt, ki ga kaže podoba. Ko je bogataš pregledoval račun, se je hudo razjezil: videl je namreč, da mu je arhitekt za marmornato kroglo Ω zaračunal štirikrat več kakor za kroglo A, ki naj bi bila iz iste snovi in prav tako brušena. Ali se je bogataš po pravici razjezil?

6.

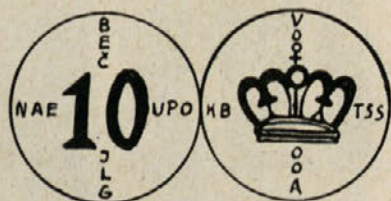
7.

Vaški brivec je tisti mož v vasi, ki brije vse tiste, ki se ne brijejo sami. Vprašanje je zdaj: Ali se vaški brivec brije sam ali ne? Re-

cimo, da se brije. Potem ne bi bil vaški brivec, ki vendar samo tiste brije, kateri se ne brijejo sami. Torej ostane samo, da se ne brije sam. V tem primeru pa se mora po razlagi, ki smo jo dali o vaškem brivcu, sam briti. — Iz ene zagate pridemo v drugo.

8.

Glede rešitve ugank v 2. številki, imen reševalcev in razpisa novih nagrad glej str. 182

Smejmo se!

Vojni krst.

»Krstili smo ga kar na številko 20566495 — po očetu.«

Na morju.

»Če bi se sovražnik polastil ladje, morate takoj raztrgati teh osem zvezkov tajnega brzojavnega ključa na drobne kosce in jih pogoltniti.«

Na zahodnem bojišču.

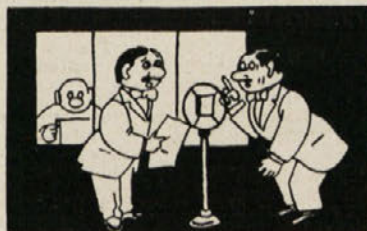
Francoz: »Oprostite, Fridolin, toda nekdo v vaši črti tako strašno smrči, da ne moremo spat!«

Praktična moda.

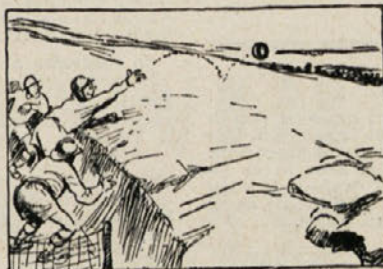
»Priporočam vam ta klobuček, gospa. Ko boste šli čez cesto, boste z njim ustavili ves promet.«

Obzirnost v radiu.

»Govori tišje, abonent št. 112.759 je bolan.«

Na zahodnem bojišču.

»Ne zamerite — prosili bi vas samo, da nam žogo pošljete nazaj!«

Nežna srca.

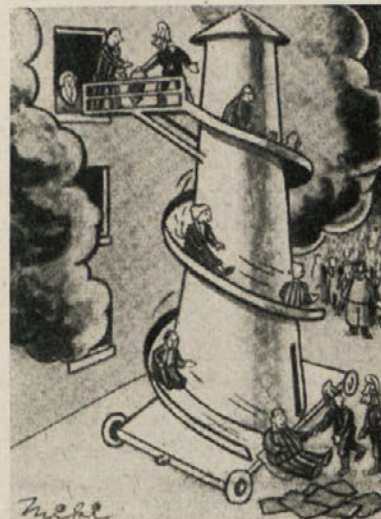

»Ti kanarčki so tako nežnega zdravja, da se ti prehlade, če le pozabiš zapreti vrata v kletki...«

Pogovor.

»Povej dedek, ali si ti bil tam, v Noetovi ladji?«
»Kje pa, moj ljubi, kako neki!«
»Kako pa potem, da nisi utonil, kakor vsi drugi ljudje?«

Požar.

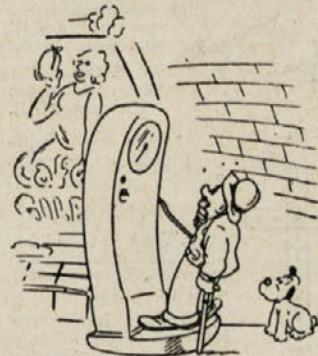
»Tako so se bali poskakati na rjuho, da smo jim morali pripeljati tobogan.«

Moč navade

ali vratar velikega hotela se seli v boljše življenje.

Slabi časi.

»Samo 35 kg? — No, za dinar danes res ne moreš zahtevati bog ve česa.«

Judovska.

Izak stopi v tramvaj s štiriletnim sinčkom:
»Koliko plačam za otroka?«
»Koliko je star?« vpraša sprevednik.
»Štiri leta čez mesec dni.«
»Pod štirimi leti ne plača nič.«
»Tudi če sedi?«
»Tudi.«
»Torej — koliko mi daste, če ga pustim doma?«

Rešitve šahovskih problemov in ugank v 3. številki:

Rešitev šahovskih problemov v 3. številki

Partijski problem: 1. Lf4-h6+, Kf5-e5; 2. Tf1-e1+, Ke5-d4; 3. Se7-e6+, Kd4-d5; 4. e2-c4 mat.

Problem št. 5: 1. De2-e3!! Variante: a) 1. ... Ld4xe3; 2. Sa-b6 mat. b) 1. ... Kd5-e5; 2. De3-g5 mat. c) ... Ld4xb2; 2. De3xc5 mat. e) 1. ... c5-c4; 2. De3xd4 mat. d) 1. ... Kd5-c4; 2. De3-b3 mat.

Problem št. 6: 1. Se6-g7!! Variante: a) Grozi 2. Dd7-e6+, Kc4-d4; 3. Sg7-f5 mat. b) 1. ... Lh6xg7; 2. Dd7-c6, Lg7-d4; 3. Dc6-e6 mat. (Na 2. ... Kc4-d4; 3. Dc6xe5 mat.), c) 1. ... La6-b7 (c8); 2. Dd7-b5+, Kc4-d5 (d4); 3. Db5xc5 mat.

Ta problem je premnogo dobrih vernikov zapeljal na napačne poti. Precej jih je bilo, ki so navedli kot ključ: 1. Se6-e7. A ta ne drži! Poučno bo zanje, če ta problem ponovno pogledajo in ugotovijo, kakšno lepo, skromno, a zadostno obrambo ima črni v tem primeru.

Mnogo rešitev je bilo torej, žal, napačnih.

Vse probleme so pravilno rešili — trije (!), kolikor je nagrad. Zato je žreb samo določil vrstni red. 1. nagrada: Škorjak Anton, Smarje pri Jelšah (Kos, Zgodovina Slovenecv), 2. nagrada: Horvat Janko, Bakovel. M. Sobota (Kossak-Szczuka, Legniško bojišče), 3. nagrada: Eiletz Božidar, Mari-bor (Kippling, Zaka) — zato).

Reševalce problemov v 4. številki čakajo spet tri knjižne nagrade:

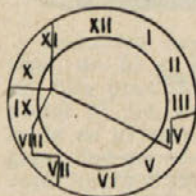
1. Deledda, Golobi in jastrebi, 2. Jammes, Gospod Ozeronski, 3. Lippert, Od duše do duše.

Rešitve pošljite do 15. aprila na: Uredništvo Obiska (Šah), Ljubljana, Kopitarjeva 6.

Uredniška torba: »Tone, Lj.«: Tak pat-motiv z blokiranim kraljem sredi deske je znan napev. Hiba v problemu pa je v tem, da je edina pot, ki pelje v Rims, preveč jasna; problem ni dovolj problematičen za naše reševalce. — Poskusite še kaj drugega!

G. Feguš Ignacij, Sv. Jurij ob J. Ž.: Obrnite se na Slovensko šahovsko zvezo, g. Lovšin, Gradišče, Ljubljana, kjer vam bodo radi dali vsa navodila in vam pomagali. Če želite, lahko posredujemo.

G. Sacer Jože, Ptuj: Prav gotovo! Pošljite! Kar naša zemlja rodi, nam bo še posebno drago; kar bo zrelo, bomo objavili.

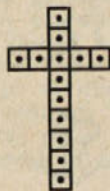

Rešitve ugank v 3. številki:

1. Uganko je možno rešiti na osem raznih načinov. Na podobi vidite eno izmed njih. Vse rešitve so pravilne, le da ustrezajo pogojema: da se kazalo razbije na štiri kose in da je vsota števil na vsakem kosu dvajset. Izrečno pa smo navedli, da so številke zlate, t.j. da se pri padcu niso mogle razklati počez.

2. Pomisli da je $\frac{1}{2} + \frac{1}{2} + \frac{1}{4} = \frac{17}{8}$, pa ti bo vse jasno. To uganko so skoraj vsi pravilno razložili.

3. tse-tse, beri-beri, Sing-Sing, Baden-Baden.

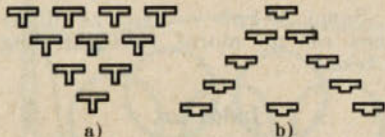

4. Zlatar je križcu dal obliko kakor kaže podoba. Pri tem je lahko obdržal dva draga kamna.

5. Brat je star 56 let, sestra pa 42 let.

6. Vsak je pojedel 5 rib. Ker je prvi ribič ujel 9 rib, drugi pa le 6, je drugi ribič popotniku v resnici dal le 1 ribo. Torej razdelimo vsoto v razmerju 4:1. Tedaj dobi prvi ribič 12, drugi le 3 din.

7. Prvo letalo gre čisto nazaj na sredo. Krajni letali iz četrte vrste pa poletita naprej in se pridružita letalom v bivši drugi vrsti. Seveda je zdaj trikotnik obrujen (glej podoba a!). — Nekateri bistre glavoce so nam pa poslale še drugo rešitev, ki tudi ustreza zahtevi uganke, le da letala v novi formaciji niso več tako strnjena. Srednje desno letalo v četrthi vrsti so spravili pod

krajno desno v četrthi vrsti, srednje levo v četrthi vrsti pa pod krajno levo v četrthi vrsti. S tem so podaljšali trikotnik za eno vrsto. V sredo te nove pete vrste pa so postavili srednje letalo iz prvotne tretje vrste. To rešitev, ki jo vidite na podobi b), smo tudi ocenili za pravilno.

- (1) 24 0 0 0
- (2) 13 0 11 0
- (3) 8 0 11 5
- (4) 0 8 11 5
- (5) 11 8 0 5
- (6) 16 8 0 0
- (7) 16 0 8 0
- (8) 3 13 8 0
- (9) 3 8 8 5
- (10) 8 8 8 0

8. Nekateri so pretakali, da je bilo joj! Pa so nazadnje — čeprav se je moralo vino medtem že skisati — le pravilno razdelili. Mnogi pa so rabili še litrsko posodo, ki je mi nismo imeli, ali pa kar tako »na oko« pretakali. Taka razdelitev je kajpada najhitrejša, toda — nepravilna.

Vse uganke so pravilno rešili:

Mihelič Marko, Šef Ludvik, Milka Lesar, vsi Zagreb; Klinar Valentin, Jesenice; Jurica Marija, Litiija; Rovšnik Anton, Debeljak Alojz, Likar Rudolf, Matea Sever, Vodopivec A. Alfred, vsi Ljubljana; Bajželj Ada, Milenko Pegan, oba Novo mesto; Skrajželj Velenje; Vinko Casar, Beltinci; Palčič Iza, Tunjice; Skorjak Anton, Smarje pri Jelšah; Kozjek Janez, Jeglič Lojzka, oba Podbrezje; Francka Udir, Koroška Bela; Veršič Mihael, Verže.

Manj ko osem ugank so rešili:

Strupeh Tone, Mokronog; Gams Alfonz, Knjaževac; Janez Sajovic, Zemun; Osebek Avgust, Tržič; Košir Zmagoslav, Rous Marija, Ančka Mehle, Bajec Zinka, Bronka Hvale, Jože Ferkulj, Novinec Jože, Kovač Bogo, Rozman Ivan, Videnšek Ana, Albina dr. Bartolova, Zupan Jože, vsi Ljubljana; Ing. Vivot Avgust, Tone Kozina, oba Kočevje; Zinka Pugelj, Križman Franjo, Nose Anton, vsi Struge n. Dol.; Marinka Turšek, Sv. Peter v Sav. d.; Jug Franjo, Beograd; Počivalšek Marija, Zetale; Kralj Ivan, Rab; Plestenjak Venceslav, Polhov Gradec; Silva Virant, Celje; Oman Ivan, Kranj; Angelca Hlebce, Stražišče; Roza Toporiš, Osijek; Malavašič Marija, Vrhnika; Leskovec Jožeta, Sv. Vid p. Planini; Urbančič Stanko, Peč; Slibar Jože, Ptuj; Breznik Jožef, Sv. Bolfenk; dr. Vel. Mörtl, Vrnsko; Joško Vidic, Radovljica; Adamič Arnošt in Leo, Zagorje ob S.; Zora Prohinar, Kamnik; Napast Anton, Stoperec; Lokar Emica, Slov. Bistrica; Fon Stanko, Radovljica; Frass Marijan, Kranj; Ambrož Stanko, Rudnik; Jože Zupan, St. Vid n. Lj.; Stok Milan, Hrastnik; Miša Škofič, Komenda; Pipp Anton, Zetale; Mirko Gorjup, Zasip p. Bled; Božič Janez, Dobrova; Jamnik Janez, Langerhole Jože, oba Škofja Loka; Franc Račič, Mostar; Reven Zdravko, Vrhnika.

Za nagrade so bili izrebanli:

1. Blaž Perbil, Velenje (Tolstoj, Ana Karenina); 2. Mihelič Marko, Zagreb (Dorgeles, Leseni križi); 3. Bajželj Ada, Novo mesto (Gide, Ozka vrata); 4. Fon Stanko, Radovljica (Kästner, Emil in detektivi); 5. Bronka Hvale, Ljubljana (Kästner, Pika in Tonček); 6. Udir Francka, Koroška Bela (Turgenjev, Stepi kralj Lear).

Za reševalce nagrad v tej številki so določene te-le nagrade:

1. Suklje, Iz mojih spominov (I, II, III. del); 2. Sinclair, Dolarji (I, II. del); 3. Slovenske novele. — 4. Werfel, Mladostna krivda, 5. Kranjec, Predmestje, 6. Lagerlöf, Klara Gulleborg, 7. Verne J., 20 tisoč milj pod morjem.

Za prve tri nagrade pridejo v poštev le tisti, ki bodo rešili vse uganke, za ostale pa vsi, ki bodo rešili vsaj štiri.

Rešitve pošljite do 15. aprila na: Uredništvo Obiska (Uganke), Ljubljana, Kopitarjeva 6.

Uredniška torba: L. R.: Vašega omenjenega pisma nisem prejel. Vse rešitve prvih treh številk imam še spravljene, Pregledal sem, a nič našel. Kam je pismo zašlo, mi ni jasno.

Karel Narbeshuber

Podjetje

za popraviljanje
in previjanje

elektromotorjev,
generatorjev in
transformatorjev

Specialni oddelek za
popraviljanje in previjanje
avtodinam
Montaža za luč in pogon

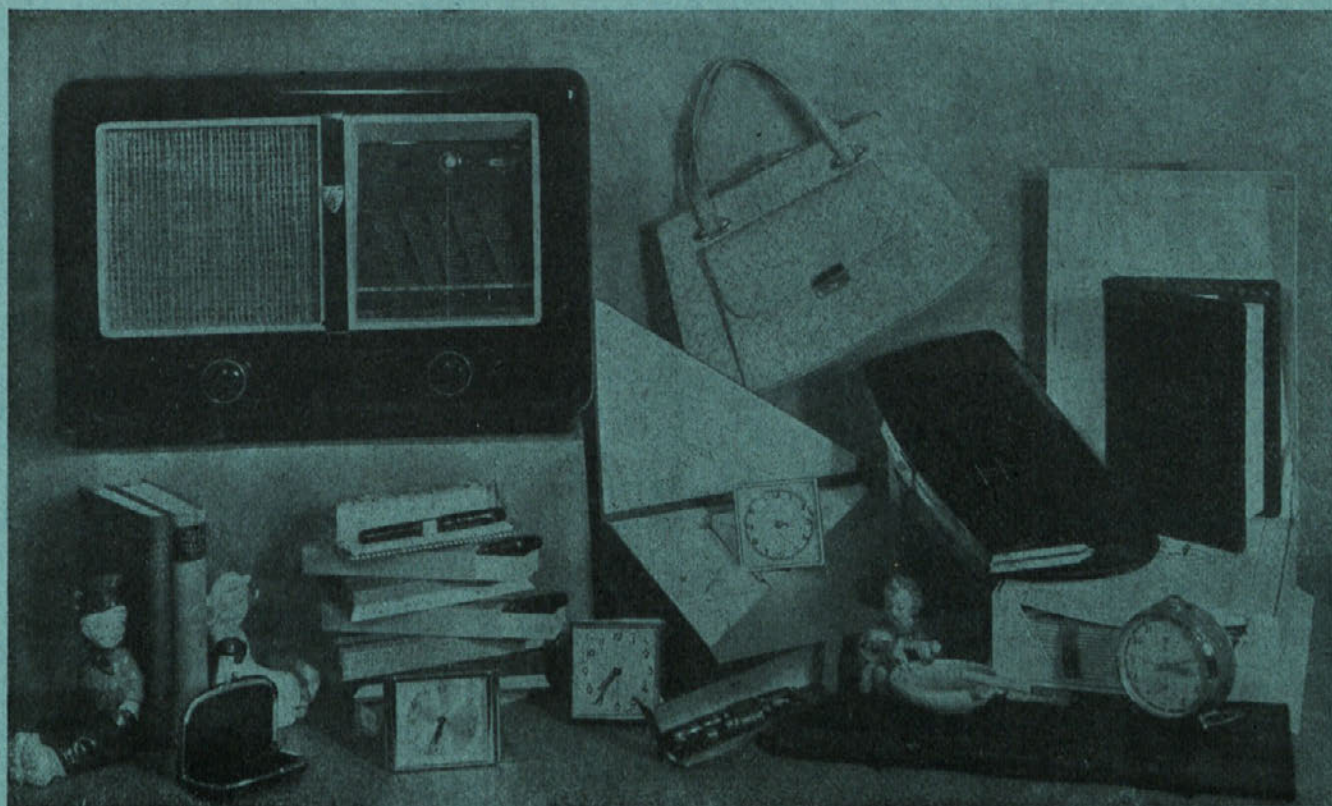
vseh napetosti

Ljubljana-Moste

Telefon št. 31-95

Naročnina: za celo leto Din 72.—, za pol leta Din 38.—, za četrt leta Din 20.—, posamezna številka Din 7.—; za inozemstvo celetoletno Din 100.—. — Naročnina se plačuje vnaprej po položnici poštne hranilnice št. 17.915 ali pri upravi v Ljubljani, Kopitarjeva ulica — trgovina Ničman.

»Obisk« izhaja vsakega 1. v mesecu. — Rokopisi se ne vračajo. — Urejuje Mirko Javornik. — Za uredništvo odgovarja Ludvik Klakočar. Izdaja in tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani (Jože Kramarič).

100 DRAGOCENIH NAGRAD

**bomo razdelili med prijatelje »Obiska«,
ki bodo postali do 5. maja 1940 naročniki
in bodo do tega dne plačali naročnino!**

Žrebanje bo 10. maja 1940

Vsakega nagrajenca bomo takoj po žrebanju s posebnim pismom obvestili.
Imena nagrajencev pa bodo objavljena v naslednji številki »Obiska«

»Obisk« dobite lahko zastonj!

Berite pogoje na drugi strani!

Nagrade:

Radio aparat, petelektronski razkošni Super-Radione Tipa 540 W

2 moški ali ženski kolesi

Ure - budilke, moderne, za pisalno mizo ali nočno omarico

Jedilni servis za 6 oseb

Damske torbice, najmodernejše oblike

Damske torbice za potovanje

Usnjene denarnice in listnice
Izvrstna polnilna peresa

pisemski papir v kasetah

pisemski papir v mapah

krasni albumi za fotografije

aktovke, knjižni ovoji iz usnja

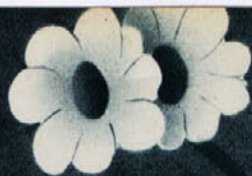
knjižni oporniki z umetn. figurami

pepelniki modernih oblik itd.

Leposlovne in druge knjige

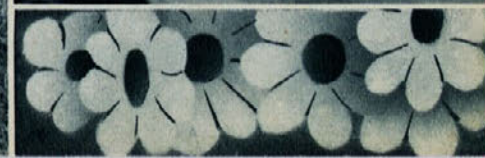
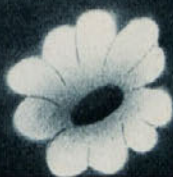
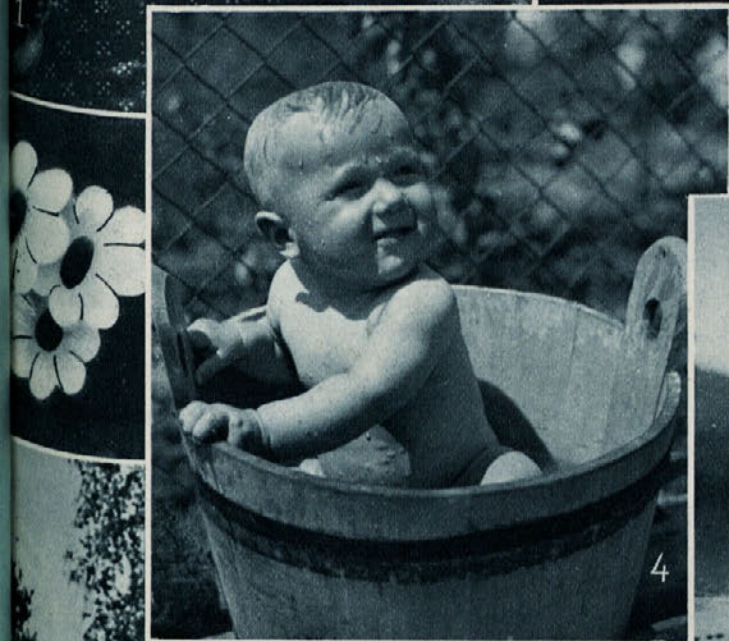
»Obisk« dobite laško zastonj!

Vsak, kdor pridobi **5 novih naročnikov**, ki bodo do 5. maja 1940 poravnali celoletno naročnino, bo dobival »Obisk« za leto 1940 zastonj in bo vpisan med naročnike, ki bodo žrebani za nagrade

Naši otroci:

1. Sosedov Stanči iz Novoga mesta ima tek kakor kosec.
2. Boris in Irenca iz Beograda sta pa prijatelja.
3. Rajko iz Vrhovcev bo mornar.
4. Saško iz Ljubljane se ne boji ne sonca ne vode.
5. Joža iz Celja jo je mahnil v tuji svet.
6. Peter In Marjan iz Ljubljane iščeta zaklad.
7. Sandi iz Ljubljane je priden celo ko spi.

Skok z največje skakalnice sveta — spomin na letošnje dni v Planici v prvi polovici marca. Največje presenečenje letos je bil 84-metrski skok začetnika Rudija Finžgarja iz Kroke. (Foto Dr. J. Dobovšek)